פרשת **ויצא** תשפ"ב לפ"ק | גליון תתתכ"ג שנה כ"ד

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

מה נורא המקום הזה

על אם הדרך התהלך לו האיש לאיטו שאנן ובטוח כשפניו מועדות להגיע למחוז חפצו בשלום, והנה לפתע קול שעטת סוסים מתקרבת לעברו, ועד שלא הספיק להבחין מאומה קפצו ממנה שוטרים חמורי סבר, ומבלי להסביר פשר התנהגותם, תפסו את האיש הנ"ל וכפתו את ידיו ורגליו, וזרקוהו בין חומות בית האסורים, אשר צילם מזרות אימה ופחד על כל הסביבה.

יושב לו האיש בחדרו, נעול מאחורי סורג ובריח, ולא ידע כלל היכן הוא בית סוהר זה ובאיזה עיר הוא נמצא, הוא גם לא ידע מפני מה תפסוהו ומפני מה כלאו אותו.

חשב לעצמו: אילו היה מגיע לכאן המלך הייתי שוטח לפניו את כל טענותי, הייתי מספר לו כיצד אסרו אותי בלא משפט, הייתי אומר לו שאני חף מפשע ולשוא אני סובל, הייתי מגלה באזניו את תנאי המאסר המשפילים, אך עתה למי אומר את אשר בלבבי, ומרוב צער הוא נרדם.

כשהתעורר שמע המולה בהפרוזדור של בית הסוהר, כששאל מה אירע, נודע לו כי זה עתה עבר כאן המלך, פרץ האסיר בבכי: אוי, המלך עבר כאן ואני החמצתי את ההזדמנות לגאול את עצמי מיסורי.

לאחר שנרגע מעט התבונן בהפרוזדור וראה כי הסוהרים ניצבים מתוחים על משמרתם, אם כך, הרהר, עדיין המלך נמצא בבית הסוהר, עדיין הוא מסייר בחדרים הסמוכים, הרים האסיר קול צעקה וקרא בכל כוחותיו למלך, עד שהמלך שמע את קריאותיו ובא להקשיב לכל טענותיו.

כשהתעורר יעקב מהלומו הבין כי הוא מצוי במקום קדוש ואמר אל לבו: אילו ידעתי לא ישנתי במקום קדוש זה, לבו ובשרו כמהו וערגו לקל חי, והוא הצטער על שהחמיץ את ההזדמנות לראות את עוזו וכבודו של ה'.

אך כאשר הוא התבונן וחש עד כמה מקודש המקום גם עתה "מה נורא המקום הזה", הוא הבין כי המקום מסוגל לתפילה "אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים" וגם עתה הוא יכול לעמוד להתפלל ולבקש מאת ה', וכן הוא עשה.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... ב
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ג
קדוש יאמר לו ..... ג
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ה
פזיזות עניתך ..... ו
שעשועי תורה ..... ז
לוח ההילולא ..... ח
למען ציון לא אחשה ..... ט
דבר בעתו ..... י
נועם שיחתך ..... יא
פשוטלהן פלכים ..... יב
דברות קודש ..... יג

להכנסת מודעות, מול טוב, הנצחת שם, לע"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

צריך לעבוד את הש"י בכל מקום ובכל מצב שמביאו

ויפגע במקום. פירש"י: "ורבותינו פירשו (ברכות כ"ו) לשון תפלה, כמו: ואל תפגע בי (ירמי' ז'). יש לרמז, **שהתפלל לפני הקב"ה שבכל מקום שיהיה, לא יהיה לבו חלוק על המקום,** דהיינו, כענין שאומרים בשם הרה"ק ר' שלמה קארלינער זצוק"ל, על מה דאיתא במדרש, וכן פירש"י בחומש על פסוק (דברים ו, ה): **ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך** "**שלא יהיה לבך חלוק על המקום, ואמר הפירוש אשר בכל מקום שהוא, יעבוד את השי"ת.** כי יש בני אדם כשהם באיזה מקום ואינם עובדים להשי"ת, אומרים שהמקום גורם, כי אם היה באיזה מקום אחר, בוודאי היה עובד להשי"ת. על זה אמר שחלילה לומר כן, כי לא המקום גורם איזה מניעה לעבודתו ית', **כי כיון שהכל מאתו ית', ורצון השי"ת הוא שיהיה האדם כעת במקום הזה, מסתמא גלוי לפניו ית' שזה המקום לא יגרום שום מניעה ח"ו לעבודתו ית', רק המניעה הוא מצד האדם,** לכך אמר: "שלא יהיה לבו חלוק על המקום" שהוא שם עבדה"ק. וזהו הרמז: "**ויפגע במקום**" יעקב אבינו התפלל על כך **שבכל מקום אשר יהיה, לא יהיה לבו חלוק על המקום.**

בית אהרן

הירידה צריכה שתתהפך לצורך עליה

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. נודע שגם השמחה שלמעלה הוא ביותר ויותר, בבחי' אחור וקדם, כדמיון האב שבא לו בנו מארץ מרחק, והנה כל בחינת אחור, הכל הוא עבור בחי' דברי הארציות, שהאדם מוכרח לדרוך בה להתקיים ולהחיות גופו, ועי"ז לפעמים נשכח מאתו אהבת ויראת הבורא ועוסק בהם קצת להנאתו ונעשה בבחי' אחור. והנה יעקב אע"ה בצאתו מבאר שבע, נודע אמז"ל שנטמן י"ד שנה בבית עבר ועסק בתורה יומם ולילה ולא שכב כלל באותן הימים, ואח"כ כשיצא לחרן והלך בדרך קצת, והדרך ממעט ג' דברים, ואחד מהם שממעט את השם כמאחז"ל, כלומר שא"א לעבוד את שמו ית' כאשר בביתו, וגם כי שכב שם שהוא מבחי' עוה"ז, מה שלא שכב עד הנה י"ד שנים, **וע"כ היה יעקב אבינו מצטער צער גדול על בחי' 'אחור' הלז שנתרחק קצת מבוראו, ואיך יתקן הרגע זו העברה,** וביותר חרה לו על עיקר הליכתו מעתה לחרן להיות שם בבית לבן, ובודאי לא יוכל לעובדו ית' כו'. ויכאב לבבו מאוד על זה. **ולזה הראה לו בחי' הסולם הנזכר, הנעשה מדבר ארציות, ובו עולים ויורדים, והוא בחי' 'החיות רצוא ושוב'** (יהזקאל א, טו), כי גם הצדיק הגדול מוכרח ליפול לפעמים ממדרגתו והחיות הקודש שלו, ואז נעשה בבחי' אחור קצת, והוא לו לטובתו להיות נעשה אח"כ בבחי' אחור וקדם, ועל כן בו '**עולים ויורדים, והירידה הוא צורך עליה, להתעלות אח"כ מעלה מעלה, וע"כ אף אתה אל תתמה על החפץ מה שאתה מוכרח עתה ללכת לחרן, כי טובתך הוא להתעלות עי"ז, וגם עולים גופא מרמז על העליה שאחר הירידה, כי אם לא היה בירידה לא היה נקרא עולה שעולה למעלה ממה שהיה מקדם.** כו'. וזה אומרו: '**מלאכי אלקים עולים**', וגם '**ויורדים בו**' בשביל עלייה זו.

באר מים חיים (ענר"ש)

אש התלהבות לעשיית המצוות, וצינון וקירור לעבירה

חייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני, כי לאדם צריך חמימות רב בתורת ה' וביראתו ותשוקה וחשק גדול, ולהיפוך בעבירות כי היצה"ר בוער באדם באהבה זרה ר"ל ע"כ צריך להתגבר על יצרו ולצנן עצמו מחמת יראה ובושה ממנו ית'. והנה, התוס' הקשו במגילה (כה. ד"ה הכל) על מאמרם ז"ל (שם) "**הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים**", ובמקום אחר אמרו (כתובות ל.) "**הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים**", עיי"ש. ותירץ ה"בינה לעיתים" על קושייתם, דשני המאמרים עולים בקנה אחד, כי עשיית המצוה צריכה להיות בהתלהבות וחמימות ובעבירה להיפך. וזה הפירוש: "**חוץ מצינים פחים**" שהצטננות לעבירה והחמימות למצוה מסורין הן בידי האדם לבחירתו, וככל אשר תוגבר מדת היראת שמים באדם כן תגדל התלהבותו בעשיית המצוה וצינתו לעבירה כדאיתא נורא בי עמרם ע"כ.

והנה, איתא במדרש (בר"ר ג, ח) "ויקרא אלוקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים, ולחושך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים". ושם"כ כאן, "**חייתי ביום**" בשעה שעסקתי במעשי המצוות, "**אכלני חורב**" בהתלהבות אש קודש, "**וקרח בלילה**" לגבי עבירות הייתי צונן תמיד, "**ותדד שנתי מעיני**" שלא הלכתי בטל, שהרי הולך בטל כישן דמי (עי' מגן אברהם סוף סי' תקפ"ג) **אלא עבדתי את ה' בכל רגע, ואף** פעם לא נחשבתי כישן, גם בעת שישנתי, כי הכל היה לעבודתו ית"ש.

תפארת עוזיאל (תלמיד הרה"ק מלובלין ז"ל)

וכ"ה מ"ש מו' דהרה"ק מהר"ש מבעלזא ז"ל

עיקר התשובה "כל אשר אמר אלקים אליך עשה"

ועתה כל אשר אמר אלקים אליך עשה. נראה לרמז, דעיקר מי שירצה לתקן מעשיו המקולקלים, מה שהמרה נגד הבוב"ד, ורוצה להיות בעל תשובה, **שיקבל על עצמו בקבלה אמיתית לבל יחטא עוד ואל ישוב עוד לכסלה, ולקבל עליו עול מלכות שמים ביתר שאת וביתר עז, ולא יסור ימין ושמאל אפילו נקודה קטנה.** וזוהי כוונת הכתוב: "**ועתה**" אם אדם רוצה לחזור בתשובה, כי 'אין ועתה אלא תשובה' (בר"ר לח, ט) יקבל על עצמו שמהיום והלאה "**כל אשר אמר אלקים אליך**" בתורתו הקדושה "**עשה**".

מעדני מלך

תורה ותפילה

זהרורי אורה מספרים הקדושים, בפרשה יפה נדרשים

לאמתן ידים בכוחות אלהיים, בתורה ותפילה עמודי עולמים, הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

התורה היא פתח השער ליראת שמים

מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים. הנה מצינו בגמרא (יומא עב:) "מכריז ר' ינאי, חבל על דלית ליה דרתא (שאין לו חצר) ותרעא לדרתא עביד (ועושה שער לחצר) ופירש שם רש"י ז"ל: **"שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים, לכך צריך שתקדים לו יראת שמים".** וידוע שיעקב נטמן בבית עבר י"ד שנה ועסק בתורה קודם שהלך לחרן (מגילה יז.) **והנה, כל השנים הללו לא הרגיש עדיין יראה כמו זו שהרגיש עכשיו כאן בהר המוריה, מקום המקדש,** ולכן אמר: ממה שאני רואה 'מה **נורא המקום הזה',** יודע אני ואומר 'אין זה כי אם בית **אלקים',** זה היראה עיקר ביתי ודירתי, כמו (ישעי' נו, ז) "ביתי בית תפלה", 'זה', פירוש תלמודי שיש בידי מבית שם ועבר, 'הוא שער השמים' לבד, שאינה אלא תרעא לדרתא.

בעל שם טוב הק'

ע"י לימוד תורה לאחרים ישלים ויזכה לנפשו

ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו. נראה לפרש בדרך מוסר על פי מה ששמעתי ביאור על מאמר המשנה: "אם אין אני לי מי לי **וכשאני** לעצמו מה אני ואם לא עכשיו אימתי", שבאמת אף אם יחיה האדם אלף שנים אי אפשר לו לגמור מלאכתו בעבודת ה' ובתורתו שהוא לאין סוף ותכלית. **אמנם אדם המלמד לבניו ותלמידיו תורה ומעש"ט ומורה להם את הדרך אשר ילכו בה, אזי אף אחר מותו כל מה שהם ישכילו בעבודת ה' יזקפו גם לזכותו.** וזהו שאמר התנא: **"אם אין אני לי"** אם אין אני עובד את ה' רק לעצמי, אלא אני גם מלמד לאחרים, אז **"מי לי"** כל 'מי' מתלמידי שיעשה איזה מצוה, שייך גם 'לי'. ומפרש ואומר: **"וכשאני לעצמי"** אם אהיה עובד ה' רק לעצמי, בלי להורות לאחרים, **"מה אני"** כמה **אני כבר יכול להספיק, אף אם אחיה אלף שנים לא אגמור את המלאכה, "ואם לא עכשיו"** כשאני חי, **"אימתי"** הרי "לא המתים יהללו י– ה". אבל הלומד וגם מלמד לאחרים, והם ילמדו את בניהם ובני בניהם, אזי יתוספו לו תמיד מצוות ומעש"ט עד עולם. וזהו שאמר יעקב: **"הן עוד היום גדול"** אפילו אם יהיה היום גדול מאד **"לא עת האסף המקנה"** לא יספיק העת לאסוף ולקנות חכמה ומעשים טובים, באשר שאין להם סוף, רק העצה היא: **"השקו הצאן"** להשקות את הצאן קדשים בני ישראל חכמה ובינה, **"ולכו רעו"** להורות להם את הדרך אשר ילכו בה, **וממילא כל המצוות ומעש"ט שיעשו הם, יהיו שייכים גם לנו.**

מבשר צדק

תפילה

כח האמונה ברוממות קדושת תיבות התפילה

ויפגע במקום, תורתינו הקדושה באה ללמד לנו דרכי ה' לעבודתו ית"ש שהעיקר העבודה היא בתורה ותפלה להללו ולשבחו, וזאת צריך לידע שהלילה והלילה לחשוב שהם פשוטי דברים ח"ו, **כי צריך לחשוב בעת עמדו בתפלה שבכל תיבה ואות ואף בנקודה קטנה תלויה אלפי אלפים עולמות אשר יש להם קיום וחיות מקדושת האותיות** וכו', ועי"כ [האמונה במחשבה בקדושת אותיות התפילה] **מדבק עצמו ברוחניות האותיות ומעורר מוחות עליונים** וכו'. **ועי"כ האותיות עצמן משתוקקים ומתעוררים עצמם למשוך ההארה הרוחניות** וכו'. וזה מרמז בפסוק ובפי' רש"י ז"ל **'ויקח מאבני המקום',** הם אותיות התפלה כידוע שאותיות מכונים בשם אבנים כמבואר בס' יצירה, **'המקום'** ר"ל שהם מקום של העולמות וכו', ומיד עשה הקב"ה אבן אחת היינו שמייחד כולם ע"י תפלת הצדיק וכו'.

מאור ושמש

תפילה הוא שער השמים להשיג אלקות ויראת שמים

ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו' ויקץ יעקב משנתו וגו', איתא במדרש ויקץ יעקב ממשנתו והוא תמוה, ונ"ל דהנה ידוע שעיקר עבודת האדם לבוא לתכלית השלימות לעבודתו ית"ש להשיג אלקותו ית"ש הוא ע"י התורה והתפלה ולא יוכל להיות אחד בלי שני כי לא ע"ה חסיד וגם בתורה לחוד לא ישלים נפשו כמאמר חז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו, **כי בודאי ע"י עסק התורה לשמה יכול לבוא לקדושה גדולה כשלומד לשמה ומדבק עצמו בנפשו ורוחו ונשמתו באותיות התורה,** אמנם אעפי"כ **לא יוכל לבוא לעיקר הירא והאהבה והשתוקקות לעבודתו ית"ש ולהשיג אלקותו רק ע"י התפלה במס"נ ובהתלהבות כידוע מכל ספרי הקדושים.**

והנה ידוע מאמר חז"ל ויפגע במקום שתיקן תפלת ערבית, הנה לא ידע עד עתה סוד התפלה איך היא גדולה, וזה פי' המדרש הנ"ל **ויקץ 'ממשנתו'** ר"ל מתורתו שנתעורר ע"י התפלה הזאת, **'ויאמר אכן יש ה' במקום הזה'** ר"ל **דע"י התפלה הזאת יוכל להבין יותר התגלות אלקות ממה שהשיג עד עתה ע"י התורה לחוד, 'ואנכי לא ידעתי'** סוד זה, **'אין זה כי אם בית אלקים'** ר"ל **כי ע"י התפלה בהתעוררות והתלהבות יוכל האדם לבוא ליראת הרוממות** אשר נקרא בלשון חז"ל בית וכו', **כי התפלה היא עיקר שער השמים לבוא להשגת אלקות יראת שמים אוצר הטוב.**

מאור ושמש

התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן. ופירש"י אבא לא היה לו בנים אני יש לי בנים ממך מנע ולא ממני, ויי"ל דהנה לכאורה הוא טעות להתפלל על בנים דאולי יהיו רשעים ונח להם שלא נבראו אך אם לא קיים מצות פרי ורבי יתכן להתפלל כדי לקיים המצוה, אבל זה שכבר קיים המצוה שטות הוא דאולי הוא לרעתו, ועפי"ז יובן מ"ש יעקב לרחל אבא לא היו לו בנים ע"כ התפלל כדי לקיים המצוה, אבל אני יש לי בנים וכבר קיימתי המצוה, ע"כ לא יתכן לי להתפלל כי מי יודע מה יולד.

(ישמח משה)

☆

אם יהיה אלקים עמדי ושמרני וגו' ושבתי בשלום. י"ל עפ"י מה שכתב באלשיך עה"פ הנני נותן לו את בריתי שלום, כי כשהנשמה עולה במחשבתה מהיכן היא ומסתכלת בחומר מבקשת לצאת, אלא שרואה את יוצרה שהוא שוכן בתוכנו חוזרת גם היא להתעכב בתוכנו, וז"ש ונתתי משכני בתוככם, וע"ז ולא תגעל נפשי אתכם, ומבואר כי גם אם יחיה האדם אלף שנה אינו חיים של שלום כי הנשמה מבקשת לצאת, זולת אם יהיה האדם כלי לקבל השראת השכינה, אז הוכן להיות לו שלום בין הנפש והגוף, וזש"ה אם יהיה אלקים עמדי וגו', אז ושבתי בשלום, כולנו חיים של שלום, כי תתאוה הנפש להיות אתו עמו בצוותא חדא.

(ויטב לב)

☆

והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך. ונראה בהקדם מה שפירש הרבי רי העשיל מקראקא מאמר המדרש אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה, דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וקשה הא הש"ית שומר תורתו, וכתיב לא תלין פעולת שכיר, והתירוץ עפ"מ דקי"ל האומר לשלוחו שכור לי פועלים ושכרן ואמר להם שכרכם על בעל הבית אין שום אחד מהם עובר על בל תלין, וידוע כי תורה מנין תרי"ג צוה לנו משה ושתים מפי הגבורה שמענום, ואם כן התרי"ג הוי על ידי שליח וליכא בל תלין, אבל על השתים מפי הגבורה איכא בל תלין ומגיע שכר בעולם הזה והם יסוד האמונה ולכן אמרו אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה ע"כ, ועפי"ז מובן מה שאמר הקב"ה ליעקב אבינו דכיון שאמר לו והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו' שהם

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, ע"ד רבות יה"ק עצי התמרים

התחילו מריבות זו עם זו, עלי יניח צדיק את ראשו

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא. ופירש"י התחילו האבנים מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת כו'. שמעתי מפי הרה"ג הישיש מח"ס צבי חמד, שכאשר למד אצל הגה"ק רבינו חנני' יו"ט ליפא טייטלבוים זי"ע אבדק"ק סיגוט בעל קדושת יו"ט, **ראה בארגז ה'שרייב טיש' של רבו, אבן גדולה שהיתה מונחת שם למשמרת זכרון, כי אבן זו השליכו מתנגדי אביו הגה"ק הייטב לב זי"ע, דרך החלון לתוך חדרו.**

ומרן הגה"ק מהריט"ב מסאטמאר זי"ע הי' מספר, שכאשר נשלך האבן הנ"ל דרך חלון בית של זקינו הייטב לב זי"ע ונשברה השויב שבחלון, לקח הייטב לב את האבן וניגש אל החלון, ולגודל תמהונו ראה, כי האבן גדולה הרבה מחור שנעשה בהזכוכית, ולא הי' יכול להבין, איך הי' ביכולת האבן לכנס דרך החור. והי' חושב ומתמה עד שנמלך בדעתו ואמר **"מן הסתם היו כאן כמה אבנים קטנות, רק כל אחת ואחת אמרה, עלי ינוח צדיק את ראשו, ונעשה לאבן אחת גדולה".**

אמרי דבש (עמ' ק"ג)

הנהגת יעקב אבינו ע"ה נגד לבן הארמי, כאשר התחיל לנהוג בצביעות ברח ממנו כי סכנתו רבה

וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. רביה"ק ז"ל היה פעם בעיר סאמאש-אוירוואר, ובחצר הבית שהתאכסן שם עמדו כמה חסידים ישישים, ודברו ביניהם בסוד שיח, ורבינו ז"ל יצא מחדרו ועבר שם, ושאל אותם, מה המדובר, ואמרו לרביה"ק ז"ל שמדברים מהצבועים. **ואמר להם רבינו דבר נחמד,** שמצינו אצל יעקב אבינו ע"ה שאמר הכתוב וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, **ולכאורה צ"ב,** כפל הלשון למה לי. ולהלן נאמר וירא יעקב את פני לבן והנה איננו כתמול שלשום וכו', **ויש לדקדק** מה נשתנה כעת פני לבן עד שלא היה יכול להיות אתו בצוותא חדא, והלא כל הזמן ישבו יחדיו.

ואמר רבינו ז"ל, דהנה אחר שעשה יעקב את כל החיל הזה, תמהו בני לבן הלא יעקב מדתו מדת אמת, ואיך רימה את לבן, אבל לאמיתו של דבר קיים יעקב אבינו ע"ה מה שנאמר

יעודי עולם הזה, וכדי שלא יהא קשה ליעקב איך ישלם לו בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, על כן פירש לו ברמז והנה אנכ"י עמך, ר"ל המצות עשה של אנכי ה' אלקיך, ועל ידי מצות עשה זו אשמור לך הבטחתי לשלם גם בעולם הזה וע"ז אמר יעקב "אבן יש הי" פי' רחמים וחסדים הנשפעים משם הוי' ב"ה גם "במקום הזה", כלומר בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והי' כמשיב ו"אנכי" "לא" ידעתי, כלומר אלו הבי דברות אנוכי ולא יהי לך, ידעתי שבעבורם מגיע שכר גם בעוה"ז.

(קדושת יו"ט)

☆

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים. פירש"י שלא ימצא פסול בזרעי, ויי"ל השייכות דאי בגמי כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו ת"ח שוב אין התורה פוסקת מזרעו, וכתבו התוס' דזה דווקא אם שלשתן ראו זה את זה, וזאת היתה כוונת יעקב אבינו שכאשר יעמיד בבית לבן את י"ב שבטים ימהר לחזור עמהם אל בית אביו, כדי שיהיו שלשתן רואין זא"ז ויעסקו בתורה ביחד, וככה יהא מובטח שלא תמוש התורה ממנו ומזעו ומזרע זרעו עד עולם, וז"ש ושבתי בשלום אל בית אבי, כדי שיהיו שלשה דורות רואין זא"ז, והיה ה' לי לאלקים שלא ימצא פסול בזרעי, שלא תמוש התורה מזרעו עד עולם.

(ברך משה)

☆

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן אכן יש ה' במקום הזה. ויי"ל לפימש"כ בבני יששכר בטעם הדבר דלא מהני תשובה אלא בישראל ולא באומות העולם, משום שישראל נקראים בנים למקום והקב"ה להם אב, וקיי"ל אב שמחל על כבודו כבודו מחול, משא"כ לאוה"ע נקרא הקב"ה עליהם מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ע"כ, אכן מצינו שנחלקו ר"י ור"מ בזה דר"י ס"ל בזמן שאין עושין רצונו של מקום אינן קרויין בנים, ורמ"א בין כך ובין כל קרויין בנים, והידד בדברי יואל כי אחזי"ל גלוי וידוי לפני מי שאמר והיה העולם שאין דורו של ר"מ כמותו ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו מפני שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו, אך הרי הקב"ה יכול לירד לסוף דעתו ופוסק אליבא דר"מ, ולכן מהני תשובה לבני"י מאחר שהקב"ה פוסק כר"מ שתמיד יש להם דין בנים ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, ולזה כאשר הקין יעקב משנתו, וכמו שכתב ק"ז בעצי חיים שנתעורר בתשובה ע"ד שכתב הרמב"ם עורו ישנים משינתכם, ועל כן הקדים יעקב ואמר טעם הדבר שמהני תשובה הוא מאחר שיש ה' במקום הזה והשי"ת פוסק כר"מ וע"כ מהני תשובה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

"עם עקש תתפתל" כמו שדרז"ל במס' מגילה, וכשהיה אצל לבן שהיה עקש ופתלתול, היה צריך יעקב להשתמש בדרכיו. וזהו שאמרו בני לבן, לקח יעקב את כל אשר לאבינו, דהיינו מדתו של לבן כמו שנאמר עם עקש תתפתל, ומאשר לאבינו דהיינו כספו של לבן עשה וכו'.

ועל כן יעצו את לבן שישנה את מעשיו להיות כיעקב, ויעשה עצמו כצדיק וישב בבית המדרש וילמוד וישנה פניו כלפי חוץ כפני תם, ואז גם יעקב יחזור למדתו מדת האמת, וכאשר ראה יעקב אבינו ע"ה שלבן נעשה צבוע ושינה את מראהו, אמר, כעת כבר א' אפשר לי להיות אתו ביחד, **כי הצבוע גרוע יותר ממי שמגלה את פרצופו האמיתי, וזה שאמר ראוה אני את פני אביכם אינו כתמול שלשום שנשתנה ונעשה צדיק במראהו, ועל כן צריך אני לברוח מכאן.**

[ומן הנכון להסמיך לזה **דברים פליאיים שכתב מרן החת"ס ז"ל** בתשובה (ח"ו, נ"ט) זל"ק שם: אמרו חז"ל עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל. ידעת את אשר מרגלא בפומי תמיד **"אין יעקב שלא יפגענו לבן, ומעטי לבן שיפגעו בהם יעקב"**, שמור זה כי הוא אמת, ובחון הדברים ותראם אמתיים. ורצוני **כי ברית כרותה כל ת"ח וצדיק המכונה יעקב יש לו מצירים נגדו המכונים לבן,** אמנם מעטים הם הרשעים האלו אשר ימצאו נגדם מי שהוא אחיהם ברמאות כיעקב נגד לבן. **והוי יודע כי הרבה פעמים הפכתי בהם ומהם ומהמונם, ואמרתי להשמר מהם ולעשות העקוב למישור, ואמרתי לברוח מן הקטנה שבתרמיתם, ונכשלתי בגדול ממנו, ולא זה בלבד עמי הארץ והמון עם, אלא לומדי תורה ואפי' רבנים, כל שאין דובר אמת בלבבו ולא היושר והצדק מרכבו, הרחק דרכך ממנו הסר רגלך מנתיבו כו', וסוף הכבוד לבוא כי יושיע ה' עם קרובו.** עכל"ק].

מושיען של ישראל (ח"ה, ע' רע"ג)

חינוך הבנים ביר"ש כראוי בקטנותם, יועיל אח"כ להאב עצמו, שלא יטו אותו בניו מדרך הישרה

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה וגו'. ובמדרש (זשה"כ) **'חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה'** (משלי כ"ו) כו'. ושמעתי מכ"ק רבינו הגה"צ אבדפ"ה (פאטמאר שליט"א) [זצוק"ל] דהנה מי שמגדל בניו בדרך לא טובים כו', חושב כי לעת זקנתו אשר אין בכחו עוד לעסוק בפרנסה יהיה עכ"פ בידם לפרנס אותו, ועכ"פ יהיה לו איזה תועלת מהשכלתם וכספם.

אבל באמת למעשה לעת כי יזקין, וכבר גדלו זרע מרעים, המה בושים מדרכיו, שאינם נאה בעיניהם מנהג ירא"י ה', ואז אין לו ברירה אלא מוכרח לעזוב דרכו שהלך בימי נעוריו, ולילך בדרך חדש שילמדו אותו בניו, [כאשר סיפר אחד מהמתחדשים ענין מבהיל, שאביו היה ירא ה' כל ימיו, ועכ"ז פעם אחד חשש לו בשיניו בליל שבת קודש ומילא רצון בנו לעשן ציגאר"ע לרפואה רחמנא ליצלן וד"ל]. וז"ש **חנוך לנער על פי דרכו**, אם מגדלו ומחנכו על פי דרכו דרך התורה ויראה בימי נעוריו, אז היינו דאהני לו בעצמו, **שגם בזקנותו לא יסיר ממנו** כנ"ל.

ירחון 'לקט ששנ"ה' (שנה ג' סי' ל"ח בהג"ה)

פנינים לתורתן של מרן רבי"ה ורבינו הגרי"ז זיע"א ממפר "קדושת יצחק" אשר על מכנש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אורה"

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי וגו' ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. ודקדק בכלי יקר וכי סלקא דעתך שילבש הלחם ויאכל הבגד, ומה כן היה לו לומר בסדרם ונתן לי לחם ובגד. ומבאר שהתפלל יעקב אבינו על דרך שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי ל, ח) 'רש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חקי', שאינו חפץ בעושר וגם לא בעשירות רק בלחם לאכול, כמו כן התפלל יעקב אבינו ע"ה שימנעהו ה' מזהב ורב פנינים, כי העושר מעוור עיני בעליו ומונע את האדם מדרך הישר, אלא יתן לו לחם כדי לאכול ובגד כדי ללבוש, שיהיה לו מה שצריך להכרחיות ולא יהיה לו מותרות, עכ"ד. ממנה לכאורה קשה דהא לפי זה לא נתקבל תפלתו, שהרי לבסוף נעשה עשיר גדול, וכלכתיב (להלן ל, מג) 'ויפרוץ האיש מאוד מאוד'.

ונראה לפרש על פי דרכו, דיש לומר דהא דעשירות גורם רע לאדם, הוא רק בחופן כשהוא בראון האדם להחזיק המעות לעצמו, אבל מי שבידיך אותו הש"ת בעשירות, ומחזיק לעצמו רק מה שהוא צריך כדי חייו, ושאר המעות מפזר לצדקה ולמצות ומעשים טובים, אין כזה חיץ לו לפחד שהעשירות יגרום לו רע לעצמו. ולפי זה יתכן כי בתפלת יעקב אבינו אלא יהיה לו עשירות, אלא התפלל להבורא כל עולמים יתן לו לעת ותבונה וידע מה לעשות בהעשירות. וזהו שאמר יעקב אבינו, ונתן לי לעת שאדע את מה שאני צריך ללחם לאכול ולבגד ללבוש, היינו מה שאני צריך לכדי חיותי, והשאר לפזר לצדקה ולמצות ומעשים טובים.

(דרשה א' ויצא תשכ"ח)

וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. מכאן למדו חז"ל (כתובות נ ע"ב) שהמבזבז אל יבזבז יותר מחומש, ופירש"י עשר נעשרנו, שני עשורין הוו להו חומש, והעיר בשיטה מקובצת (שם) דלפי זה למה חלקם לשני עשורים ואמר עשר נעשרנו לך, כי היה לו לומר אחמשנו לך, שיתן חומש. ונראה לפרש דברי הכתוב על דרך שדרשו ז"ל (תענית ט ע"ב) 'עשר תעשר' (דברים יד, כב) עשר בשביל שתתעשר, ולזה כיוון גם יעקב אבינו בחומרו עשר נעשרנו לך, היינו שיעשר בשביל שיתעשר, ולכן אמר עשר נעשרנו לך, ולא אמר אחמשנו לך.

אלא דלכאורה יש לתמוה היתכן שיעקב אבינו יאמר על עצמו שלא יעשר לשם שמים רק בשביל שיתעשר. אך לעיל מיניה אמר (כח, כא) 'והיה ה' לי לאלהים', ופירש"י שלא ימלא פסול בזרעי. והייט שצריך להעמיד דור לה' ולתורתו, והא עיינו רואות כי לצורך העמדת תינוק הגון לריכים להיות בעל נכסים, על כן שפיר אמר אמר כך עשר אעשרנו לך, משום דלצורך העמדת דורות כשריס הוא מן ההכרח שיתעשר, דלי לפשר לתנך הגיוס כראוי בחופן אחר.

(דרשה מוצש"ק ויצא תשט"ז)

ועתה כי צדקתי ביום מחר. יש לעיין להא דאמרו ז"ל (נדה ל ע"ב) אל תהיה צדיק בעיניך. אך הענין הוא שאסור לאדם לחשוב שכבר הגיע למדריגת צדיק, אבל בודאי עליו לחשוב מתי יגיע למדריגת צדיק, וזה אמר יעקב אבינו ועתה כי צדקתי ביום מח"ל, דלפחות ביום מחר אקוה להגיע למדריגת צדיק.

(תורת אליעזר [להג"ר אליעזר פעלדצעהלער ז"ל] מכתב ח עמוד רכב)

וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. יש לדקדק בכפל הלשון לקח יעקב את כל אשר לאבינו, ומאשר לאבינו עשה וגו'.

להלן (פסוק ג) 'וירע יעקב את פני לבן והנה אינו עמו כתמול שלשום'. יש לדקדק מדוע נשתנה פתאם כעת פני לבן, עד שלא היה יכול להיות אתו עוד בלומעת אחת, הא כל הזמן ההוא ישבו יחדיו.

ונראה על פי מה דכתיב (לעיל ג, לח) 'וילך את המקלות אשר פלל בהשקות וגו', שעשה יעקב אבינו פעולות בידים בכדי להגיל רכושו ולהרבות הונו, ואף שמדמו היתה מדת התמת (זוה"ק ויצא קסט ע"ב), מכל מקום קיים בעצמו דברי הכתוב (תהלים יח, כז) 'עם עקש תתפתל', וכיון שלבן רימה אותו, רימה גם הוא

עם לבן (מגילה יג ע"ב). וזה שאמר הכתוב 'וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו', היינו שלקח לעצמו מדעת לבן הארמי, 'ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה', היינו שעל ידי זה הצליח לרכוש לעצמו את כל הכבוד הזה, ולכן יעצו לאביהם שיקנה את מעשיו בלפי חוץ, וילך לבית המדרש ויצד ללמוד ויתעסק ביעקב אבינו, וכשירצה יעקב שעזב דרכו הרעה, יחזור גם הוא להתעסק אתו כמדתו במדת האמת, אך כשרצה יעקב שפני לבן אינו עמו כתמול שלשום, כי נשתנה מראהו ועשה כנדיק, הבין יעקב שאין זה אלא מעשה נציעות, ולכן אמר כעת כבר אני מוכרח לברוח מכאן, לפי שהצדוע גרוע יותר ממי שמגלה פרצופו החמיתי, וממילא אי אפשר לי לדור עוד אתו ביחד.

(טיב לבב פרשת ויצא)

וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. ויש לדקדק בכפל הלשון לקח יעקב את כל אשר לאבינו, ומאשר לאבינו עשה וגו'.

ונראה לפרש כי בני לבן נתקנאו ביעקב אבינו על רוב עשרו שרכש לעצמו, ועל כן התליטו להוציא לעז עליו שהוא גנב, כי את כל אשר לו גנוב הוא אתו מאביהם, כדי שעל ידי זה ימרמקו ממנו בני העיר, וזה יהיה לו ללעג ולבוז. לזאת כשרצה יעקב אבינו כי התרחקו ממנו בני העיר, לז שמח על זה והיה זה בעיניו למעלה גדולה, כי מעתה לא יהיה לו שום שייכות עם בניי רשע, וכשרצו זאת בני לבן היטב מרה לפסם, כי בזה שחשבו הם לבזותו, בזה עצמו הוא שמח והוא נלוו למעלה גדולה.

וזהו שאמרו בני לבן, 'לקח יעקב את כל אשר לאבינו', כי אנו הוצינו לעז עליו כי את כל רכושו גנוב הוא אתו מאבינו, ותקותינו היתה שזאת תהיה לו לבזיון, לזאת 'ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה', היינו שהוסלת לעז זה שלקח את כל מאבינו, זה עצמו היה לו לכבוד ולתפארת, ועל זה היטב מרה לפסם נו.

(מפי הגה"צ ר' שמואל בראך ז"ל אבד"ק נאנאש)

ולבן הלך לגזוז את צאנו ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה. ויש לעיין למאמר כאשר נת אליעזר אל בית לבן כתיב (כד, נט) 'וישלחו את רבקה אחותם ואת מינקתה ואת עבד אברהם ואנשיו', ופירש"י מעבודה זרה. ולכאורה למה לו לפרש את הבית מעבודה זרה גם ליעקב אבינו, שהרי לאליעזר פירש את הבית עוד קודם בואו לבימו, וליעקב לא פירש את הבית אלא בהיותו בבימו, רק לאחרי עבור עשרים שנה וגנבם רחל אמנו [והן אמת ליעקב אבינו לעצמו מסתמע מיפה בבית לבן מקום נקי מעבודה זרה, כדי שיהיה לו שם סייעתא דשמיא, אבל לבן לא עשה לזה כלום כמו שעשה לאליעזר כשבא לבימו].

ויש לומר דאליעזר כתיב (שם, כט) 'וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין', פירש"י למה רץ ועל מה רץ, 'ויהי כראות את הנזם' (שם, ג), אמר עשיר הוא זה ונתן עיניו בממון. ולכן כיון שנתן עיניו בממון, על כן בשביל הממון הסכים אפילו לפנות העבודה זרה מביתו [ר'פאר גענט האט אר אלדינגס געטוען], מה שאין כן ביעקב שלא היה עמו כלום, וכמו שפירש"י על הכתוב (כח, יד) 'ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה', מעתה אין לי לחפץ הביתה הוחיל ואין בידך כלום, אלא מפני קורבה וכו'. על כן לא חש לפנות לו את הבית מעבודה זרה.

(ס"ג ויצא תשי"ט)

יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע. תמהו המפרשים דכיון שאמר לו הקב"ה השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע, אין לאמר לו יש לאל ידו לעשות עמכם רע, מה כיון שלא הרשה לו הש"ת לעשות עמו רע, הרי לא היה ביכלתו לעשות כן. גם יש לדקדק על תומו ואלהי אביכם 'אמש' אמר אלי וגו', כי מזה נפקא מינה הוא ממי דיבר ה' אתו.

ונראה לומר דהנה התנשים המסיתים והמדיחים הרגילים לפתות את בני האדם, מלפנים זה דרכם בכל זמן לומר בכל פעם, העת הזאת טוב מימים שלפנינו, ואפילו על דברים הברורים לכל שלא שייך לומר עליהם שכהיום טוב הדבר, בכל זאת הם אומרים נשמט העתים, וכבר נוח מרן החתם סופר זללה"ה והעלה על נוחתו לומר, אל תאמרו נשתנו העתים, יש לנו אב זקן לא נשתנה ולא ישתנה, עין שם. ועל עקבות הללו הלך גם לבן הארמי, ולזה אמר ליעקב יש לאל ידי לעשות עמכם רע, כי אלהי אביכם 'אמש' אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע, ורק ביום מתמול אמר אלי שלא תדבר עמך מטוב עד רע, אבל היום כבר מותר לי לעשות עמך כחוות נפשי, משום שכבר נשתנה העת [ר'יעכטן האט אר מיר מגענזאגט אז לעם טאר מיך ניטט, נאבר היינט איז שוין אן אנדערע צייט].

(ס"ג ויצא תשי"ח)

רודף צדקה וחסד ימצא חיי"ם

ברגשי ידידות ובאותות הערכה, נשגר כוס של ברכה, אל מעלת ככוד ידידינו וידיד מוסדותינו, הרבני היקר החשוב והנעלה, חיי"ם שיש בו כל מידה ומעלה, האדם היקר באנשים, תומך נלהב למען החזקת מוסדותינו הקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, יהוד"ה אתה יודוך אחיך, וברוך יאמרו לעומתך

הרבני הנגיד הנכבד רודצי"ח

מוה"ר חיים יהודה גאלדבערגער הי"ו

מגדולי תומכי מוסדותינו הק'

לרגל שמחתו הגדולה בנישואי בנו למז"ט ובשעטו"מ

וצרופה בזה ברכתינו המרובה, ברגשי הודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יצחק אלטשטער

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

סיפורי צדיקים, בגיאוגרפיה הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה

הרה"ק מראדזמין בא פעם לעיר אחת ונהרו אליו המון עם רב לקבל את פניו ואיש א' דחק עצמו הרבה ואמר לו הרה"ק מראדזמין "גיי צו אלע רוחות" ויתחלחל האיש והתחיל לבכות אמר לו הרה"ק: הלא זו ברכת יעקב ופרצת ימה וקדמה צפנה ונגבה.

מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי

הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע כשהי' בלבוב באסיפה הראשונה בשנת תר"מ לעמוד בפרץ נגד "שומר ישראל" שאמרו להרוס יסודות היהדות באו אליו אנשים אחדים מהחבורה הזאת והציעו לפניו כי רק טובת ישראל הם דורשים ורוצים להנהיג תקנות טובות בהנהגת הקהל וכדומה, ואמר להם הרה"ק מצינו בתורה דלבן אמר ליעקב למה נחבאת לברוח ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה וכו' ויעקב א"ל מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי ולכאורה קשה הרי לבן אמר לו דברי אהבה וחיבה ויעקב משיב לו דברי קנטורין, אמנם נודע כי טבע הרע לשנוא את הטוב ולאהוב את הרע וכאמחז"ל לא לחנם הלך זרזיר כו' ויעקב בחיר שבאבות ומקור הקדושה ידע בנפשו כי לבן דבר אליו בשפתים דולקות אהבה שחפץ לשלחהו בשמחה ושירים וכדומה, ולכן שאל יעקב כמתמה מה פשעתי וחטאתי כי אתה דולק אחרי כ"כ ברשפי אש אהבה עזה כי נראה מזה שחלילה נתכלכלתי בחטא ח"ו ולכן אהבתני, גם אני תמה עליכם הרי זה כמה פניתם עורף להיהדות ושונאים אתם לנו, מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובתינו.

ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים

בעת שהרה"ק ממאגלניצא זצללה"ה בא להרה"ק מקאזמיר זי"ע צוה רבינו הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע לבניו הצדיקים לשמש בסעודה של הרה"ק ממאגלניצא ושאל אותו הרה"ק ממאגלניצא מדוע צוה לבניו שישמשו ולא צוה למשמשים והשיב כי כן נכתב בתורה ושאל אותו היכן נאמר זה בתורה ואמר שכן פירש בפסוק ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים פירש"י לאחיו לבניו שהיו לו אחים נגשים לצרה ולמלחמה ובפסוק ויקרא יעקב לאחיו לאכל לחם פירש"י לאוהביו שעם לבן וקשה מפני מה פירש רש"י לעיל לאחיו לבניו וכאן פירש לאוהביו וכו' ועל כרחך שלשמש ללקט אבנים ראוי להשתמש בבניו אבל לאכול לחם ראוי לאכול עם אוהביו והוא דרך צחות.

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

אסף אלקים את חרפתי. במה שנוהגין בשעת התנאים ובשעת החופה לשבור כלי, י"ל בדרך הלצה, על פי מאמר חז"ל (מד"ר בראשית עג, ה) על הפסוק אסף אלקים את חרפתי, כל זמן שאין לאשה בן, אין לה במי לתלות סרחונה, ומשיש לה בן תולה בו, וכששואלה בעלה מי שבר כלי זה, אומרת 'בנך'. **ולפי זה יש לומר דלכן שוברים כלי, להראות אשר מזה הזיווג יהיה דורי דורות ויולדו בנים, ואז אף אם תשבר פעם איזה כלי, לא יגיע לה נזק, כי תוכל לתלות בבנה.**

אמרי נעם, ליקוטים

ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן. יש לפרש בדרך צחות, כי על פי רוב הרמאי אין לו שלום, כי מי שיש לו עמו איזה משא ומתן הוא רוצה לרמות ומי יניח לרמות עצמו ויסבול וישתוק ויגרום לו מחלוקת הרבה, אמנם כמה פעמים הוא להיפך שמפורסם כל כך לרמאי עד שאין איש שירצה להיות לו עסק עמו, ועל ידי כן יש לו שלום כי דבר אין לו עם אדם, **וכן היה בלבן שלא מצא אפילו רועה צאן עד שהוצרך לשלוח בתו הקטנה עם הצאן. וזה שאמר שלום כי רחל בתו באה עם הצאן ודבר אין לו עם אדם,** וק"ל.

וידבר משה

למה נחבאת לברוח, ואשלחך בשירים וגו'. ואמר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע, שהדבר קשה, שלבן ישלח אותו בשמחה ובשירים. אך הוא הדבר, כי יעקב נתחכם והיה כל היום בשדה, ועשה במחשך מעשהו, ולא ידע לבן מה הוא עושה שם. ובלילה בא אל ביתו, כאחד האנשים ההמונים, ואמר לו הבה את אשתי. על כן לא הבין לבן מה הוא, ודימה בנפשו, כי הוא כאחד מהם. אמנם, כעת כאשר אמר לו השי"ת בלילה השמר לך מדבר עם יעקב וגו', הבין לבן כי הוא עובד ה', וכל מעשהו במסתרים. על כן אמר לו לבן, **למה נחבאת לברוח. ר"ל למה עשית כל מעשיך בהחבא, ועל כן הזכרחה לברוח, ולמה לא הגדת לי כי אתה עובד ה' כי אז לא היית צריך לברוח, כי שלחתיך מעצמי בשמחה ובשירים, כי מה לעובד ה' בבית לבן, ודברי פי חכם חן.**

עשר צחצחות

וועד קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

להנחיל אוהבי י"ש
ואוצרותיהם אמלא

באותות הוקרה וחיבה, נשגר ברכה מרובה, אל מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך נלהב לטובת מוסדותינו המעטירה, טוב ומטיב לכל מבקש ברוח נדיבה ובנהודא נפישא, ובמיוחד הוזיל זהב מכיסו להרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה, בבנין בית חינוך לבנות במידה גדושה, שמו הטוב משבחים ומהללים לתודה ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים, ה"ה

הרבני הנגיד הנעלה והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מו"ה יואל בא"ש שוואדרן הי"ו

מגדולי התומכי מוסדותינו הק'

ולמען הקמת הבית הגדול לחינוך הבנות פה בני ברק יצ"ו

שהשמחה במעונו, דוממות קל בגדונו

שמחת אירוסי בנו למז"ט ובשעטו"מ

החתן החשוב המופלג בתורה וביראה, שמו הטוב נודה לתפארה

כמר הגני' יו"ט ליפא שוואדרן ני"ו

עב"ג הכלה הח' והמהוללה שתחי'

בת הרה"ג רבי חיים ישעי' שוויממער שליט"א

רב דביהמ"ד ודאש הכולל דמ"א ווילימסבורג יצ"ו

ושגדרה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירתינו, שתזכה לראות רב תענוג ונחת, תודה וגדולה במקום אחת, וידא רעוא מן קדם רבון עלם ועלמיא, שתשרה שכינה בכל מעשי ידיו ברב סייעא דשמיא, ויוכל להמשיך בפעליו הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך בריות גופא ונהודא נפישא, אודך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים, אכי"ר.

כ"ד ידידיו מוקדיו השמחים בשמחתו

ומברכים ברגשי הוראה והערכה לעומתו

יצחק אייזיק וויים | יואל בראוועד

בשם וועד קרן הבנין

להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות בני ברק יצ"ו

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, והנה הרב האלשי"ך זלה"ה מדקדק על הל' של לחם לאכול ובגד ללבוש שהוא מיתר, ופי' שביקש יע"א שיבנה בהמ"ק השלישי דאמרו חז"ל שעתיד ארץ ישראל להוציא גלוסקאות יפות וכלי מילת, וזה לחם לאכול דהיינו שיהי' תיכף ראוי לאכל ובגד ללבוש דהיינו תיכף מוכן ללבוש עכ"ד, וי"ל דהתפלל יע"א שיהיה הכל בהשגחה כמו שמצינו גבי המן שהי' יורד מן השמים שהי' בהשגחה איש לפי אכלו ולפי נשות ביתו הי' יורד להם, ובזה יובן ג"כ הא דאמרו חז"ל לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן דהנה אחז"ל [בתד"א] ג"כ עד שיתפלל האדם שיכנוס תורה במעיו יתפלל שלא תכנוס אכילה ושתי' יתירה בתוך מעיו וזה לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן דהיינו שירד המן להם רק כפי ההכרח בלבד לא פחות ולא יותר וזה שביקש שהמע"ה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו כדי שעי"ז למען דעת וגו' כי ד' הוא האלקים וגו' (מ"א ח') ולזה התפלל ג"כ יע"א ונתן לי לחם רק לאכול ובגד רק ללבוש דהיינו רק מה שאצטרך ומתי שאצטרך ועי"ז והי' ד' לי לאלקים כי זה מביא את האדם שקיבל ע"ע התורה והמצוה מחמת שרואה שהכל הוא בהשגחתו ית'.

(אך פרי תבואה)

☆

דורש טוב

ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה. צ"ב אמאי אמרה לאה "הפעם אודה" דוקא אחר שנולד יהודה ולא קודם.

ונראה על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות לג:) **"ההוא דנחית קמיה דרב חנינא, אמר: האל הגדול הגבור והנורא והאדיר וכו'. אמר לו ר"ח: סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך".** כלומר, שאסור לשבח את הקב"ה יותר מדאי שמא יאמרו שסיים שבחיה דמריה.

והנה ידוע מאמרם ז"ל (עירובין יח:) **"מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וכולו שלא בפניו"**, נמצא שאם הקב"ה שורה גם למטה, מותר לשבח אותו, משום שזהו כ'בפניו', ואין אומרים אלא מקצת שבחו, וא"כ לא יאמרו שסיים שבחיה דמריה הקב"ה, אבל אם נאמר שהשכינה שורה רק למעלה, אזי אסור להרבות בשבחיו, כדי שלא יאמרו סיימתינהו וכו'.

ואיתא שז' רשעים היו מאדם עד אברהם, והם גרמו שהשכינה עלתה עד לרקיע השביעי, וז' צדיקים היו מאברהם עד יהודה והם החזירו את השכינה שתשרה למטה. **נמצא** שקודם שנולד יהודה לא היו רשאין להרבות בשבחו של הקב"ה, מטעם דהוי כ'שלא בפניו' וממילא יכולים לומר כל שבחו, ואם ישבח אזי יאמרו סיימתינהו לכולהו שבחיה, **אבל משנולד יהודה** והשרה שכינתו למטה על הארץ, מותר להרבות בשבחים להקב"ה, כיון דהוי כ'בפניו' ואין אומרים כל שבחו בפניו, ולא יאמרו שסיים שבחיה דמריה. **ואתי שפיר למה דוקא אחר שנולד יהודה וירדה השכינה למטה, כאמור, אמרה: הפעם אודה את ה', ר"ל שתוכל להרבות בשבחים.**

דברי יהונתן

וצא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו וכו' ולבן בקש לעקור את הכל, דהנה זה מדת פשוטי העם כאשר יתן את בתו לת"ח והוא עודנו באבו מתהלך בצדקו על התורה ועבודה ולנסוע לצדיקי הדור הנה מתעורר נגדו היצה"ר לקומם חותנו עליו להטותו מדרכו, ומתחלה בא עליו בדברים רכים לפתותו אתה בני לא טוב לך שבת תמיד בית התורה ותפלה כל היום רק שים לבך גם על עניני עוה"ז אשר נכון להחיות נפש ביתך והוא גם הוא מצוה רבה וטוב תורה עם דרך ארץ וכדומה ראיות רבות מפיתוי היצר, והנה אמנם זה היה מדת לבן הארמי אשר רצה להטות את יעקב מדרך צדקתו אל עניני עוה"ז והחליף את משכורתו עשרת מנים כדי לטרוד את מחשבתו וזה שרמזו רז"ל אתה האברך המתפתה מחותנך צא ולמד מה מחשבתך ולמד ואל תשים לכך על הנ"ל כי מה ביקש לבן, שרק בקש בבקשה ליעקב אבינו לאמר הלא ארבעה נשים לך ואחד עשר ילדים ראה נא לפרנס אותם ואעפ"כ לא שמע לו כי רצה לעקור את הכל הוא הכל דקדושה בדבריו כנ"ל וכן נאמר ללבן השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, ר"ל מהטוב שאתה אומר כי טוב תורה עם דרך ארץ כי זהו מגיע עד רע להעביר הצדיק צדקתו.

(תפארת שלמה)

מזלא טבא וגדיא יא"ה

אשירה לה' כי גא"ה גאה

בתודה וקול זמרה, ובאותות כבוד והוקרה, נשגר בזאת השורה, ברכת מזל טוב בשבח ובשירה, אל מע"כ ידידינו היקר האי צנתרא דדהבא, עושה ומעשה למען מוסדותינו הק' בהתמסרות עצומה ורבה, עומד לאל-עז"ר ולאחיסמך ברוח נאמנה, רודף צדקה וחסד בכל עת ועונה, שלמ"ה שמו ושלימה משנתו, לחן ולכבוד צב"י תפארתו, כשמו כן תהילתו,

הרבני הנכבד והמפואר עוכתך בכל תואר

מוה"ר אלעזר הלוי גרובער הי"ו

מחשובי העסקנים למען מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל שמחת נישואי בנו למזל טוב ובשעטו"מ

החתן החשוב והנעלה, מופלג בכל מעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו כלולה

כמר מרדכי דוב ני"ו

עב"ג הכלה המהוללה שתחי' בת ידידינו הנכבד רודצו"ח

מוה"ר יקותיאל זלמן מענדלאוויטש הי"ו

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה אסירי התודה והברכה

ידידיו מוקיריו השמחים אתו בשמחה

יחזקאל ראטטער

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

מצות כתיבת ספר תורה (1)

שאלה ו' – בענין 'עצי חיים' של ספר תורה

1) **האם יש ענין לעשותו דווקא מעץ, או שאפשר לעשותו מכסף אלומניום, וכדומה?**

2) **האם מותר לעשותו מזהב, או שאמרינן אין קטיגור נעשה סניגור?**

תשובה:

1. ברמב"ם[1] כתב שעושים העמודים מעץ, וכן הם נקראים בפי העם 'עצי חיים', אמנם בשו"ע[2] ובפוסקים לא מבואר מאיזה מין יש לעשותו. ומשמע שכשר בכל המינים. אפילו של כסף, מתכת, אלומניום[3], ואין צריך לעשותו דווקא מעץ.

וי"א[4] דהעמודים של הספר של העזרה היו עשויים מכסף. וכן יש נוהגים שמעטרים העצי חיים עם כסף, משום זה קלי ואנוהו, התנאה לפניו במצוות

2. בתוס'[5] כתב שלכן היה עשויים העמודים שבארון מכסף[6], ולא מזהב, דכיון שהעמודים נמי כפרה לכלל ישראל, שהם עשויים לסימן להעמדת ישראל, והרי הם היה בקודש קדשים, ובמידי דכפרה אמרינן דאין קטיגור נעשה סניגור, ולכן היה עבודתו של כהן גדול לפני ולפנים בבגדי לבן. עיי"ש

אמנם בספרי תורה שאינם לפני ולפנים לכאורה מותר לעשותו מזהב.

---

1. פ"ט מהלכות ס"ת הי"ד. וז"ל "ועושה לו שני עמודים של **עץ** אחד בתחילתו ואחד בסופו".

2. סימן רעח ס"ב. וז"ל השו"ע "ישים בספר תורה שני עמודים אחד בראשו ואחד בסופו".

3. בספר תורת הלוי (סת"ם) בתחילה מובא תשובה מבעל מחשבת הלוי זצ"ל, שדן האם מותר לעשות העצי חיים ממאגניזום שהוא חומר מתכתי קל המורכב מאלומניום ומאגניזום המופק מים המלח שמשקלו רביע ממשקל עץ וחזק מאוד, להקל על הזקנים וחלושי כח לעשות הגבה ולישא הס"ת. ומסיק שמותר. וכתב שם "הבאתי הדברים לפני אדוני אבי מורי שליט"א [זצ"ל, בעל שבט הלוי], ואמר לי דבוודאי ע"פ הלכה אין סיבה לאסור את זה, מ"מ גם אם יעשו יהא בהקפדה שלא יעלימו במשך הזמן עצי חיים כנהוג עד עתה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות".

4. שיטמ"ק (ב"ב יד.) בשם הראב"ד. ועיי"ש בגמרא שהיה מונח שני עמודים בתוך הארון אחד למטה מהלוחות ואחד למעלה והיה עשויים מכסף, כמו שנאמר 'עמודיו עשה כסף'.

5. ב"ב יד. ד"ה שבהן עמודין עומדין.

6. ראה הערה לעיל.

באותות הוקרה והודאה, נברך בזה מעומקא דליבאה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, קדם מעלת כבוד ידידינו היקר המהולל בתשבחות, כליל המעלות והמידות, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, בכל עת קודאים אליו אברה"ם אברה"ם ויאמר הננו, בהתמסרותו למען מוסדותינו וקהילתינו, דודף צדקה וחסד, בכל עת תמיד, מאי"ד פנים לכל אחד,

מוה"ד אברהם מאיר ווערצבערגער הי"ו

אב"י במאנטרעאל יע"א

לרגל שמחתו בהולדת בתו שתחי'

בסימן טוב ובמזל טוב

יה"ר שיזכה לראות ולרוות ממנה ומכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה,
במידה מרובה וגדושה, מתוך בריות גופא ונהודא נפישא,
אושר ועושר והרחבת הדעת, רב ברכות ושובע שמחות,
תמיד בכל עת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו ברגשי תודה והערכה

יצחק אהרן וואלבערג

בשם הנהלת המוסדות והקהילה
פה בני ברק יצ"ו

חוקים להורותם
הלכות, דינים, פסקי הראשונים והאחרונים, עם תעסיקת גיאורים וטעמים שונים
נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

הלכות שמיטה (ז)

ספיחים

בגליונות הקודמים הבאנו דירקות הגדילים בארץ ישראל יש בהם קדושת שביעית כשנקטפו מתחילת שנת השמיטה, דאזלינן בהם אחר הלקיטה, ולכן צריך להשתמש בהם על פי כללי ודיני קדושת שביעית.

ועתה נפרט אופנים בירקות וקטניות שהם נאסרים לגמרי בהשתמשות, והיינו ירקות שנאסרים מחמת איסור ספיחים.

אופן האיסור

תבואה, קטניות, וירקות שצמחו בשנת השביעית אסורים באכילה, וזהו הנקרא "איסור ספיחים" וטעם האיסור הוא מחמת שרבנן משום עוברי עבירה שזורעים בסתר בשנת השמיטה, ויאמרו שצמחו מעצמם

(רמב"ם פ"ד הל' א-ב, ובגמ' פסחים נ"ב הוזכרה מחלוקת אי איסור זה הוא מדאו' או מדרבנן, ובתורת כהנים (ויקרא כה) על הפסוק "את ספיח קצירך לא תקצור" מכאן סמכו חכמים על הספיחים שיהיו אסורים בשביעית, ועל הפסוק "הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו" אם אין זורעים מה אנו אוספים, א"ר עקיבא מכאן סמכו חכמים על הספיחים שיהיו אסורים בשביעית, וחכמים אומרים אין הספיחים אסורים מה"ת אלא מדרבנן, וברמב"ם מבואר דהלכה שאסורים מדרבנן).

מין הפירות לאיסור

איסור ספיחים חל רק על תבואה, קטניות, וירקות שהם גידולי שדה שנזרעים מדי שנה בשנה, אבל בפירות האילן שהם מינים שנזרעים אחת לכמה שנים אין בהם איסור ספיחים.

(שם ה"ג, דלא שייך בהם טעם האיסור, דליכא למיחש שמא יזרעו בשמיטה ויאמרו שצמחו מעצמם, כיון דהם אינם צומחים באותה שנה שנזרעו).

זמן הצמיחה לאסור ספיחים

איסור ספיחים חל רק באופן שהירקות צומחים בשנת השביעית, ולכן איסור זה שייך באופנים דלהלן:

א) מגידולים שגדלו מעצמם בשביעית מגרעינים שנפלו מאליהם בשדה.

ב) גידולים שצמחו מגרעינים שזרעו בשביעית באיסור (ובזה יש לדון לאסור גם משום זריעה באיסור ואכמ"ל).

ג) גידולים שזרע נכרי בשנת השביעית בשדת השייכת לישראל.

(כ"כ החזו"א סי' ג' סקכ"ה, דשייך בזה איסור ספיחים דלא עדיף מספיחים הגדילים שלא ע"י זריעה).

ספיחים - כשהזריעה בשישית והלקיטה בשביעית

עוד אופן שייך באיסור ספיחים - ירקות שנזרעו בשישית ונלקטו בשביעית, אולם בענין זה בכדי שיחול בהם איסור ספיחים צריך ששלב מסויים בגידול תהא בשנת השמיטה כדלהלן.

(בדין זה נחלקו הראשונים, דעת הר"ש (פ"ט מ"א) והרמב"ן (פר' בהר) שחלות איסור ספיחים אינו דומה לדין קדושת שביעית, דאף על פי שלגבי קדושת שביעית הלקיטה היא הקובעת, אולם לגבי איסור ספיחים הצמיחה היא הקובעת, דהיינו שלא די שהלקיטה נעשית בשביעית אלא בעינן שגם הצמיחה תהא בשביעית, ודעת הרמב"ם (פ"ד ה"ב) שלגבי איסור ספיחים הקובע הוא הלקיטה כמו לגבי קדושת שביעית, ולדעתו כל ירק הנקטף בשמיטה אפי' גדל רוב גידולו קודם השמיטה הריהו אסור מחמת ספיחים, ובחזו"א הכריע כדעת הר"ש והרמב"ן).

ולכן ירקות שהתחילו לצמוח בשמיטה [צמיחה היינו נביטה, דהיינו שהצמח מתחיל לצאת מן הקרקע, חזו"א], ונקטפו בשמיטה אסורים משום ספיחים.

ואם התחילו לצמוח קודם שמיטה אף על פי שעיקר גידולם היה בשמיטה ונקטפו בשמיטה, אין בהם איסור ספיחים.

אולם יש בהם קדושת שביעית כיון דנלקטו בשביעית ובירקות אזלינן בתר הלקיטה.

ולמעשה - על פי רוב הירקות שנקטפים עד לערך חודשי כסלו טבת, הם עדיין אינם בגדר איסור ספיחים דצמיחתם היתה בשנת השישית, והירקות הנקטפים אחר חודשים אלו, חל עליהם איסור ספיחים דצמיחתם היתה בשנת השביעית.

לרפואת הילד מרדכי אהרן בן ריזל דבורה

שיבו
פרח מדאם
דסאטמאר
נתייסדה ע"י
כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט
בעל דברי יואל זי"ע
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וְהָאָרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם:

כ"א כסלו

ד' וישב
תשפ"ב
הבעל"ט

WATERFRONT SQUARE

500 Kent Avenue,
Brooklyn NY 11249

משָׁם תֵּצֵא תּוֹרָה:

דער ריזן שטח וואס
ווערט פארנוצט דורכאויס
דעם גאנצן יאר פאר די
פלאטע פון
53 באסעס של
מוסדותינו הקדושים

בְּהִתְאַסֵּף

כל קהלא קדישא
סאטמאר
ביום הצלת רבינו
הק' והטהור זיע"א

לרומם
תורתי התורה
והדראה בדרך
רבינו הק' זי"ע

לרומם
תמיכת החזקת
תינוקות של
בית רבן

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי
גָּדוֹל עָצוּם וָרָב:

בְּנָעֳרֵינוּ וּבְזִקְנֵינוּ נֵלֵךְ כִּי חַג ה' לָנוּ

האם מותר לשנות ולשקר בשידוכין

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

בפרשתן פ' ויצא מסופר השתלשלות ופרטי נישואי יעקב אבינו עם אמותינו רחל ולאה, ובתוכה נכלל האיך לבן רימה אותו להקדים את בתו הבכירה לאה לבתו הצעירה רחל, ולכאורה הזמן גרמא לבאר ענין הלכה הנוגע לענין אמירת דבר שקר בשידוכין, ובאמת יש כמה וכמה פרטים ונקודות בזה, ועכשיו נבאר האם מותר לשנות גיל החתן או הכלה בשידוכין, דהיינו אם הבחור הוא בערך בגיל כ"ה האם מותר לשנות בדיבורו ולומר דהוא בגיל כ"א וכדומה.

הנה בגמ' מס' ב"ב (טז.) איתא, דרש רבא מאי דכתיב (איוב כט, יג) ברכת אובד עלי תבא ולב אלמנה ארנין, ברכת אובד עלי תבא מלמד שהיה גוזל שדה מיתומים ומשביחה ומחזירה להן, 'ולב אלמנה ארנין דכל היכא דהוה [איכא] אלמנה דלא הוו נסבי לה הוה אזיל שדי שמי'ה עילווה והוו אתו נסבי להו', וברש"י שם פי': דאומר שהיא קרובתו או מדבר בה להשיאנה ע"כ, ובפשטות מבואר לכאורה דמותר לשקר בכי האי גוונא לצורך שידוכין, ובס' 'משנת ישראל' (דף שע"ז) מביא מה'יד רמ"ה' (אות ר) שכתב בזה"ל: שמע מינה דכל כי האי גוונא מעליותא הוי עי"ש, הרי מבואר דטוב לשקר כי האי גוונא.

ובספר 'תתן אמת ליעקב' [הלכות אמת ושקר להגרי"י פיש שליט"א] (סימן לח) מביא מס' 'הצדיק ר' שלמה' (דף יט) מה שסיפר הצדיק ר' שלמה בלוך תלמידו של החפץ חיים ז"ל: שפעם קרה ששידכו יתומה עם בחור בן תורה, והשדכן אמר להבחור שהיתומה היא קרובה של החפץ חיים, ובא הבחור אליו ושאל אם זה אמת, והשיבו שכן הוא, וכאשר שאלו אותו בני הבית אח"כ היתכן הרי אין היא קרובה שלנו, השיב ואמר דבאופן זה כדי לשדך יתומה והכל תלוי אם היא קרובה שלנו או לא, יכולים לסמוך על זה שכל ישראל קרובים זה לזה עי"ש, ובודאי זה נראה פשוט שסמך החפ"ח גם על הנ"ל שמותר לשקר לענין זה, וע"ע שם מש"כ בזה.

ובאמת בראי' מדברי הגמ' הנ"ל כבר דנו בזה בכמה תשובות האחרונים, וגם יש שכבר האירו ע"ז דאין ראי' משם, דב'רבינו גרשום' שם משמע דאיוב רק הוציא שם דהיא קרובתו, ולא שיקר בהדיא רק סיבב דיהא שמיעה יוצא בעיר ועי"ז הכל יהי' רצין אחריה, אולם לשקר להדיא אולי אסור, וצ"ע.

וב'חשוקי חמד במס' ב"ב (שם) האיר עוד: דאפשר לומר דאין בזה איסור של גניבת דעת מפני שכשאדם הולך לעשות שידוך הוא מברר היטב, ומה שהוא מוציא שם בעיר שהיא קרובתו הוא רק כדי לתת זירוז לאדם שיברר היטב ואחרי הבירור בודאי יגיע לאמת, ועוד י"ל באופן נוסף שאנשים רוצים לשאת אשה שיש לה קרובים מפורסמים כדי שבעת הצורך יעמדו לימינה, ואיוב באמת עמד לימין האלמנות כדרך שקרובים חשובים עושים, ממילא אין בזה גניבת דעת, ובכלל ראוי לברר מנין שאיוב נהג כדין, דאולי רק לאומות העולם מותר לעשות זאת, וכעין מה שכתב היד רמ"ה (אות קצט) לגבי הנאמר שם, שאיוב היה גוזל שדה מיתומים ומשביחה ומחזירה להם, דכל זה היה מותר רק באומות העולם, אבל לישראל כהאי גוונא לאו מעליותא היא, דגרסינן בפרק איזהו נשך (ב"מ סא:) לא תגנוב על מנת לשלם תשלומי ד' וה', עי"ש.

ושם בספר 'תתן אמת ליעקב' ציין עוד לשו"ת דברי מלכיאל ח"ו (סי' ל"ב): דהשואל השיג על שיטת הדברי מלכיאל ח"ג (סי' צ) דס"ל שם דחייבין לגלות פסולי יחוס, ודעת השואל דאונאה ביוחסין אינה אונאה ואם הבחורה אמרה להבחור שהיא ממשפחה מיוחסת פלונית ונתברר שהוא שקר אין זה אונאה, וחילו דידיה הוא מהסוגיא דב"ב הנ"ל דכתב רש"י, ודכן דעת היד רמ"ה דמותר לומר שאלמנה היא קרובתו כדי שתינשא?

והשיב לו הדברי מלכיאל: דאין הדין כמותו כי ודאי יש ביוחסים משום אונאה ואין ראיתו ראיה, והענין הוא דבאמת מיוחס מיקרי שאבותיו היו גדולי הדור וכדומה, אבל אם נמצא במשפחתו איזה צדיק או גדול לא מיקרי עי"ז מיוחס, כי יחוס אבות פועל על הבנים שיצטיינו במדות טובות וכדומה אבל לא שארי קרובי המשפחה, והנה איוב לא אמר שהוא אחד מאבות האלמנה שהרי זה היה שקר גלוי, ורק אמר שיש לו עמה איזה קרבת משפחה וזה יהי' לה לתועלת מצד עשרו וכבודו, ולפי"ז כשאומרת שהיא בת או נכדת פלוני המפורסם לשבח, והוא שקר, בודאי הוי אונאה ואסור לעשות כן, ורק לומר שפלוני עשיר קרובה והעשיר הלז מסכים ע"ז יש לדון שמותר, וגם דהא באמת כולנו בני אב אחד נחנו ואין זה שקר כ"כ כיון שהעשיר הלז מתרצה לנהוג עמה מנהג קרוב ולתמכה בעת הצורך עכ"ד, עי"ש. ולפי"ז נראה דשקר ממש אסור, רק התם כיון דשניהם מסכימים והעשיר מתרצה לנהוג עמה מנהג קרוב ולתמכה, לית בי' משום שקר, ומביא שם דלמעשה פסק הגאון רבי ישראל יעקב פישר ז"ל ראב"ד עדה החרדית בעיה"ק ירושלים ת"ו **דיש להתיר ולשנות בכה"ג לכל מי שהולך לו קשה בשידוכין ולבו נשבר בקרבו**, עי"ש.

ומביא עוד דנחלקו גדולי פוסקי זמנינו למעשה אי מותר לשנות גיל השידוכין לצורך השידוך, ומביא דיש שהתירו לומר על בחור בן ל' שנים שהוא בן כ"ח, ויש שהתירו אף על בן כ' לומר שהוא בן י"ט, ויש שהחמירו בכ"א דאסור לשנות בכלל.

ומביא שם מה ששמע משדכן מפורסם הרה"ח מרדכי שפיצר שליט"א ששמע בעצמו מפיו של הגאון רבי פינחס עפשטיין זצ"ל ראב"ד עדה החרדית בעיה"ק ירושלים ת"ו, דלשקר בדבר יסודי כמו בריאות בשידוכין זה דבר חמור מאד, אבל בדבר שאינו יסודי כמו הגיל **מותר לשנות בכמה שנים**, עכ"ד.

ובספר 'מעשה איש' ח"ד (דף רכ"ה): מעיד רבי נחמיה בקר שליט"א דהחזון איש הי' מעונין לפעול עבור שידוך מסויים ושלח אותי לאדם פלוני שסבר ששם יוכלו לקבל ההצעה, שאלתי מה אגיד לכשישאלו אותי על גילו של הבחור, שכבר הי' מבוגר בגיל עשרים ושש? וענה לי תגיד שהוא בן עשרים וארבע, כי הוא כבר נהי' בן עשרים וארבע!, ע"כ.

אולם מה שהביא בשם חזו"א - עיין בשו"ת 'צל ההרים' [להגאון ר' הלל יצחק שליט"א] (סימן ע"ה) בשם גדול תלמידי חזו"א דאין לסמוך על המעשה הזה בכלל, ואסור לשקר בענין הגיל כלל, עי"ש, וכ"כ הרב הנ"ל בקובץ בית הלל (שנה י גליון ד' דף ל"ה) עי"ש, ועי"ש בספרו צל ההרים (סימן ע"ו) עוד יותר בענין זה.

ובספר 'ניב שפתים' [להגאון ר' נחום יברוב ז"ל] על הל' שקר (כלל ט' סעי' כ') לאחר מו"מ אריך מסיק שם: "דכל שהן עדיין צעירים שבדרך הטבע אין הדבר קשה למצוא שידוך אין לשנות, רק אם הם מבוגרים מאד שקשה למצוא שידוכים, וע"י שישנה הגיל במקצת באופן שאין בזה משום גניבת דעת יקל למצוא שידוך מותר", עיין שם.

ועיי' בשו"ת 'חבצלת השרון' אה"ע (סימן סג:) שדן בענין האם לבטל שידוך מחמת טענות שהי' ביניהם ובתו"ד כ' "ולפלא שלא כתבו במכתבם כמה שנות החתן - **כי בודאי אם אינה גדולה ממנו רק ד' או ה' שנים אין קפידא כלל**" עי"ש, אולם אפשר דשם לא הי' משקר בזה רק נתברר דיש חילוק בשנים, ועדיין אינו ראי' דמותר לשקר.

[ועי' בשו"ת חלקת יעקב אה"ע סימן פ': אודות דו"ד בין משודך למשודכת, שהיו משודכים זה כשלש שנים, וקודם החתונה נתודע להחתן שרימו אותו בשנות הכלה בחמש שנים, שאמרו לו בשעת החיתון שהיא בת כח, והיא צריכה להיות כעת לפי חשבון בת ל"א, ונתוודע ע"י תעודת המעטריקא שהיא כבר כעת בת ל"ו שנים ורצה לנתק הקשר בטענתו זאת וכו', ומסיק דא"א לבטל משום זה השידוך משום כמה צדדים ואחד מהן די"ל דאין זה מום כלל, וציין שם בא"ד לשו"ת מהרש"ם ח"ד סימן ע"ז דמבואר כן, עי"ש].

סיפור חריף מובא בס' 'הרב מבריסק' (דף שנט), וכן הוא בעובדות והנהגות לבית בריסק ח"א (דף ק), בשם הגאון רבי משולם דוד סאלאוויציק ז"ל: "בבריסק היה אדם שתפס לו מנהג של קבע להשתדל מאד במידת האמת בדברו על הבריות, מה שגרם להוציא מכלל מעשה כל הצעת שידוך בעיר שגונבה לאזניו, בשל מעשיו כונה האיש בפי בני העיר - ולא מתוך הערכה יתרה איש האמת, פעם ישב רבי שלום מנשה ראבוניביץ זצ"ל [הי' איש קדוש מאד כמסופר שם באריכות] בביתו של מרן הגר"ח מבריסק, כאשר אותו אדם נכנס אל הבית, רבי שלום מנשה מצא אז את ההזדמנות הראויה להוכיחו על פניו, והוא פנה אליו לאמור "איתא בספרים הקדושים שמעט ממידת האמת יש בכוחו להאיר את כל העולם, ומכלל הדברים אתה שומע כי עם הרבה אמת אפשר חלילה לשרוף את כל העולם", ודפח"ח.

וגם בתורת מרן הבעש"ט הק' ותלמידיו נ"ע מצינו נמי בפנימית הדברים, על ענין של שקר בכל שידוכים:

ב'בעל שם טוב' על התורה פרשת תצא (אות כ"א): "שמעתי טוב טעם בשם הבעל שם טוב למה מותר לשנות בשדוכין והוא לכאורה מבואר בגמרא (כתובות סו.)

דאיתא שם במשנה וכנגד השום הוא פוסק פחות חומש, ופירש"י שדרך הנועדים למזמוטי חתן לשומם יותר משויים לכבוד הכלה, ובאמת לא נמצא היתר לשנות לכתחלה מפני הכבוד בשום מקום, רק בשביל השלום מצינו שגדול השלום שהקדוש ברוך הוא שינה בו (יבמות סה:), אולם זהו אם כבר נולדה קטטה בין אדם לחבירו או בין איש לאשתו? ואמר [הבעש"ט] שהוא כדי לתת חלקו דהס"ם, דקשה לזווגם כקריעת ים סוף והוצרכו לשחדם", ע"כ.

והרה"ק הבעל התניא ז"ל ב'מאמרי אדמו"ר הזקן' על מאמרי רז"ל (דף צ), וכן הוא ב'מאה שערים' (אמרי קודש אות כא): "להבין ענין הזווג שקשה כקי"ס כו' ומעשה (ב"ר סח, ד) דההיא מטרוניתא שהי' לה אלף עבדים ואלף שפחות וא"ל ר' יוסי שלא תוכל לזווגם וכן הי' כידוע, ביאור הויכוח שהי' בינה ובין ר' יוסי, היינו שרצתה לומר שהזווג נתלבש ג"כ בטבע כמו מו"מ ושא"ד שמתנהגים ע"פ הטבע, שאם יעשה כפי הטבע יצליח לו המו"מ וכדומה, אבל באמת הזווגים הם למעלה מן הטבע דהיינו שלא נתלבשו בטבע כלל, ואותה מעשה הי' הוראה לזה שאם הי' ע"פ הטבע דהיינו כאשר השתוו בטבעם או שלא הי' טבעם שוה כלל היתה יכולה למצוא מזג השוה באלף עבדים ואלף שפחות שיהי' א' שוה עם זולתו, אך מה שלא עלה בידה זווגם הוא לפי שב"ק מכרזת בת פלוני לפלוני לא בדרך הטבע, פי' הב"ק מכריז וגוזר שיהי' כך לא התנהגות הדבר ע"פ סיבה, **ולטעם זה כל השידוכים נגמרים ע"י שקרים דשדכן ולא ע"פ האמת**, ולמה לא יהי' ע"פ האמת כמו מו"מ הרי נאמר כי יקח כו', אך הענין הוא לפי שלא נתלבשו הזווגים בטבע, אין סיבת הטבע מקיימת אדרבה מקלקלת, אלא על היפוך הטבע קיומה והוא האונאה ע"פ הטעות, שהרי המזלות מקור הטבע לישפע השכל אנושי וסיבות הטבע בכל פרט, וידוע דהמלאכים שלוחים בלבד ואשר לא ניתן לשלוחים כמו הזווגים לא יוכלו המזלות להנהיגם, וע"כ לא ע"פ שכל ודרך הטבע יוגמר הזווג, אלא ע"פ טעות השכל כי אין כח בשכל לגומרה, ואע"פ שטעות השכל כמו דבר נמוך במדריגה בהשתל' מן השכל והאמת, אבל מפני ששרש הזווגים בלמעלה השכל לא יוכל להתלבש כ"א בדבר שמנגד להשכל ומטעה אותו כנ"ל, עי"ש.

ובספר 'עיר וקדיש' (דף י) מסופר מעשה פלא מאוד: מעשה של זוג אחד שלא הי' להם בנים, וצוה הרה"ק רבי ברוך ממעזבוז ז"ל שאין להם תקנה רק יתגרשו וכו' ובתוך דבריו ביאר הרה"ק הנ"ל: "דידוע כאשר משלחין שום נשמה בעולם העליון לעולם השפל הזה אזי הולכת עמה גם נשמה מהסט"א להיות לה לזוג, עם נשמת זכר הולכת נקבה מהסט"א, ועם נשמת נקבה הולך זכר מהסט"א, ועד עשיית השידוך סוברת הסט"א שהיא תהי' לזוג לנשמה זו, וכשמתחילין לדבר משידוך, הסט"א עושה כל הפעולות שיתבטל ולא יוגמר השידוך, והשדכן שמדבר איזה שקרים בענין השידוך, מזה יש להסט"א קורת רוח לומר שעל ידי זה לא יהי' נגמר השידוך, **וכשנזדמן לפעמים אשר השדכן אינו אומר שום דבר שקר בענין השידוך אני ערב בזה שלא יוגמר השידוך, על ידי אחיזת הסט"א** והאריך שם לבאר דעדיין צריך להקפות, שמסבב הכלה את החתן כדי להפריד הסט"א מהחתן, ששלא תפריד רק ע"י שבע ההקפות, ונתינת הטבעת להכלה להפרידה מסט"א שטבעת קידושין הוא כעין הקפות שמקיף את אצבע הכלה וכו' ועי"ז נפרדים הסט"א מן הזוג הלז, עי"ש שהאריך בזה באריכות דברים נפלאים, ואמר שבזוג הנ"ל לא עשו בהם הקפות כדבעי, וע"כ צוה להם שיתגרשו ועשו עוד הפעם חופה והרה"ק הנ"ל הי' השושבין להם ונתברכו בזרע של קיימא ובכל טוב, עי"ש, וכעי"ז מובא ג"כ ב'מכתבי אליהו' [להגאון ר' אליהו לערמאן ז"ל מחסידי רוזין וטשורקוב, ויש שם הרבה דברים נפלאים מאדמור"י רוזין ועוד צדיקים] (מאמר ט דף מג:) בשם הרה"ק מרוזין ז"ל, שלזכר הולך ס"מ דנוקבא, ולהיפך בנקיבה הולך זכר דס"מ, וזהו עד יום החופה הוא כנ"ל, וביום החופה נתבטל כל הסט"א, עי"ש.

ונסיים באימרא טבא המובא בספר החדש 'קדושת יואל' פ' ויגש (חלק ה'פנינים') מה שאמר רבינו ז"ל בדרך צחות, כשהגיע לשמחת התנאים של האדמו"ר ריי"ד מספינקא ז"ל, ושאל רבינו ז"ל את המיול"ח ה"ה הרה"צ ר' אלעזר מייזליש מאוהעל ז"ל, האם הבטיח נדן להחתן, והוא לא השיב מאומה רק שחוק קל עלה על שפתיו, ע"ז אמר רביז"ל פי' על הפסוק (בראשית מד, יט) אדני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח, ורש"י פי': 'מתחילה בעלילה באת עלינו, בתך היינו מבקשים או אחותינו אתה מבקש'. ויש להבין היכן נזכר כאן מקודם מענין קשרי החיתון שהוצרך יהודה להזכירו בדברו אל יוסף?

וי"ל בדרך צחות דיהודה אמר אל יוסף 'מתחילה בעלילה באת עלינו', ואין הדרך לבוא בעלילה רק **כשבתך היינו מבקשים או אחותינו אתה מבקש**, היינו כשרוצים לעשות קשרי החיתון, אז הדרך לבוא בעלילה, ולומר קצת גוזמאות על המדובר ועל המדוברת אבל לא באופן אחר, **ומזה יש לימוד זכות על השדכנים שאומרים קצת גוזמאות לתועלת השידוכים**, ונראה דדבר זה התחיל ע"י לבן הארמי כשרצה לעשות שידוכים לבנותיו, שרימה את יעקב בתתו את לאה תחת רחל, עי"ש.

וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ

פאר די אייגענע קינדער
טראגן מיר דעם שווערן אומדערטרעגליכן

בודזשעט

פון העכער

פערציג מיליאן דאללער!

פאר די אייגענע קינדער
און דעם חינוך פון אונזערע לעכטיגע דורות
וועלן מיר אלע

הייבן די נדבות

צום הייי-יעריגן דינער

צו קענען פארזעצן דעם הייליגן חינוך
בדרכי התורה והיראה בדרך רבינו הק' זי"ע

לרומם
דרכי התורה
והיראה בדרך
רבינו הק' זי"ע

לרומם
תמיכת החזקת
תינוקות של
בית רבן

"תְּרוֹמֵמָה" קַרְנוֹת צַדִּיק

בְּנָעֳרֵינוּ וּבְזִקְנֵינוּ נֵלֵךְ כִּי חַג ה' לָנוּ

מס' שבועות - דף ל"ה

ע"י הדביקה בהצדיק, אזי כשהצדיק פורח לעשות פרי גם הוא יעשה פרי קודש, אך בתנאי שיכניע עצמו אליו, ובלאו הכי הוא ח"ו להיפך

כל הנטפל לשם מאחריו אינו נמחק אבל לפניו נמחק. פי' בספה"ק תפארת שלמה (פר' במדבר) זול"ק: שאו את ראש בנ"י כו', ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא. **הנראה לרמז מה גודל מעלת דיבוק בת"ח וצדיקי הדור כי הם המביאים את האדם לירא שמים כמ"ש במשרע"ה** (שמות לד, ל) **ויראו מגשת אליו. מחמת שהיו נגשים אליו בראי' בעלמא קנו כשהיו מסתכלים בו הי' בוער בקרבם יראת שמים.** וזהו בחי' השקה כמ"ש במתני' משיקין בכלי אבן לטהרו ע"י החיבור מים למים. וז"ש (שה"ש א, ב) ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. כי ביין לא מהני השקה רק במים והתורה נמשלה כמים. לכן גם במתן תורה כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה הי' להם התדבקות בהש"י ב"ה.

וכן הוא במעלת הצדיקים (כלים יב, ב) כל המחובר לטהור טהור. **ואשרי למי שמתקשר עמהם אף שהוא בשפל המדריגה הנה בכח הצדיק להעלותו.** וזה שמצינו בדור המדבר כל זמן שהיו מחוברים למשרע"ה ישבו בטח ושאנן בלי שום פגע וכאשר התחילו לריב עמו ירדו מטה מטה ושלט בהם היצה"ר גם האויבים שלטו בהם. וז"ש **צדיק כתמר יפרח. כי הצדיק הוא כמו האילן וכל התלמידים הם הענפים המסתעפים בו. וכאשר האילן פורח לעשות פרי גם כל הענפים יעשו פרי עמו.**

וזה הרמז במשנה (זבחים פט, ה) הצמר שבראשי הכבשים ועצמות וגידין כל זמן שהם מחוברים יעלו פרשו לא יעלו. רמז לאנשים פחותי הערך שהם כמו עצמות וגידין **אם הם מחוברים לצדיק יעלו גם הם עמו. פרשו ח"ו ממנו לא יעלו.**

וזה הרמז בפסוק הנ"ל **ואתכם יהיו פי' אם הם מחוברים עמכם. איש איש למטה. אף אם הוא למטה במדריגה. ראש לבית אבותיו הוא. יכול להעלות למעלה ראש. אך העיקר להיות טפל ובטל להצדיק ולא יגבה לבו.** כמ"ש (שבועות לה, ב) כל הנטפל לשם מאחריו אינו נמחק אבל לפניו נמחק. **כי האיש אשר ירים לבבו ועומד לפניו הוא בהיפך** ח"ו. עכל"ק.

האיך נלמד מהנהגת אברהם אבינו ע"ה אשר גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, אולי הם רק במדריגה אחת

גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת שכינה שנאמר אל נא תעבור, בשם הגר"א מווילנא איתא, דלכאו' קשה מנלן שגדולה, שמא שניהם שקולים. וי"ל דהנפטר מרבו אל יפטר אחוריו כלפי רבו רק פניו כלפי רבו והולך מאחוריו כמו שדרשו חז"ל (אבן עזרא בא י, ו) על הפסוק ויפן ויצא מעם פרעה, וכאן המלאכים כשחזרו מאברהם הלכו אחורנית להיות פניהם נגד השכינה שהיתה שם, ואברהם אבינו כשראה האורחים הלך לקבל פניהם, וביקש מה' שימתין עד שיקבל פני האורחים,

מס' כתובות:

דף מ"ו

אפקיה רחמנא בלשון 'שמירה' שאין עוד מצוה בתורה אשר אי אפשר להסיח דעת ממנה כל רגע מרגעיו

אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה. ביאר בזה מרן רביה"ק בעל דברי יואל זללה"ה (דבר"י יתרו צ"ז) **כי חובת השמירה בזה גדולה ויתירה על חובת השמירה בכל המצות כולן, דבכל המצות צריך שמירה רק בשעת עשיה וקצת הכנה מוקדם לעשייתה,** כגון למשל מצות תפילין שאסור להסיח דעתו ממנה, מ"מ אין זה כי אם בשעת קיום המצוה, וכמו כן עד"ז בכל המצות, **אבל שמירת הברית מתחייב בכל רגע ורגע,** דאם מסיח האדם דעתו אפי' רגע א' מחובת שמירה זו, יוכל לבוא לידי הרהור רע וזה גורם ר"ל לידי מעשה, וכמו שדרשו רז"ל ונשמרת מכל דבר רע, שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה, וחיוב שמירה זו נוהג בכל עת ובכל רגע, דאין רגע בלא פגע, והעין רואה והלב חומד וכו', **ועל כן חיוב השמירה תמידית בלי הפסק.** עכדה"ק שם.

דרך שמירת המחשבה הוא ע"י ההתאמצות לדבוק במחשבות טובות דייקא, שעי"ז בלבד ישמטו ויפלו המחשבות האחרות

והדרך הנכון לשמירת המחשבה ביאר בספר אמת ואמונה (מתורת

וכשעבר מפני ה' היה לו לילך ופניו כלפי השכינה ולא כלפי האורחים, **אך אין דרך ארץ לקבל פני אורחים בזה האופן, לכן הסיב פניו כלפי האורחים לקבלם בסבר פנים יפות כמו שנאמר 'וירא ויריץ לקראתם', משמע נגד פניהם וריץ כדרכו כי אי אפשר לרוץ אחורנית, והסיר פניו מנגד פני השכינה. וזהו שאמרו גדולה וכו' רצה לומר מלהיות מקבל פניו נגד השכינה.**

ועל הקושיא דאברהם אבינו מנא ידע דגדולה הכנסת אורחים מהקבלת שכינה. אמר הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן זללה"ה דהנה האבוה"ק אבריהם היו מלומדים להמשיכם אל המצוה, כל אבר אל המצוה השייכת לו, וכשראה אורחים רצו רגליו לקראתם, מזה הבין שגדולה הכנסת אורחים וכו'. **וזה פירוש 'וירא' פרש"י לשון הבנה, שהבין מאחר שרץ לקראתם מזה למד אל נא תעבור וגו'.**

<<<

הרה"ק מקאצק זללה"ה) דכונת הפסוק **'ונשמרת מכל דבר רע'** היינו מכיון דאין עצה לשמירת המחשבה זולת להתעסק במחשבות טהורות ושמחות, וכדרך שפי' הוא ז"ל (שם) את הפסוק **'סור מרע ועשה טוב'** אל תתעסק עם הרע אף על דרך השלילה, כיון דכל התעסקות בה מכשילה ח"ו, אלא **'עשה טוב'** ובכח ריבוי הטוב הרע יתבטל מאליו, דכן מידת החושך אשר נדחה ממילא לפני האור, וכן הוא לענין שמירת המחשבה אשר העצה היא **'אל יהרהר אדם ביום'** אף את זאת אסור להרהר אשר **'ויבוא לידי טומאה בלילה'**, דכל התעסקות בזה מושכת ח"ו למטה, **ואם יתאמץ בדייקא 'שלא' לחשוב ירדפוהו המחשבות ח"ו ולא יוכל להמלט מהם, אלא ישים מחשבתו בדברים טובים דוקא והרע ישמט ממנו בהמשך הזמן ממילא.**

ועד"ז כתב ג"כ בספה"ק ליקוטי מוהר"ן (מהדו"ק סי' רל"ג): **הכלל שאי אפשר בשום אופן בעולם שיהיו שני מחשבות ביחד בפעם אחד.** על כן בקל יכולין לגרש מחשבות רעות רק בשב ואל תעשה, דהיינו שלא לחשוב אותו המחשבה רק לחשוב איזה מחשבה אחרת בתורה או עבודה או אפילו משא ומתן, כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות ביחד בשום אופן. וכבר מבואר במקום אחר (שם סימן ע"ב): **שאין צריכין לעשות מלחמה ולנענע ראשו אנה ואנה כדי לגרש המחשבות רעות כי אין זה מועיל כלל, אדרבא על ידי זה מתגברים יותר רק לבלי להשגיח עליהם כלל, רק לעשות את שלו במה שהוא עוסק בתורה או תפילה או משא ומתן, ולבלי להסתכל לאחוריו כלל ועל ידי זה ממילא תסתלק,** עכל"ק.

היום והלילה תלויין זה בזה, אם ישכב כסוס לא יוכל לקום כארי, וכן להיפך אם ישמור עצמו ביום 'ידע לפני מי הוא שוכב' בלילה

ונשמרת מכל דבר רע, מכאן אמר ר' פנחס בן יאיר אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה. פי' בזה רביה"ק בדברי יואל (שמחת תורה עמ' תש"א) **דמשמע ממאמר זה דהעיקר תלוי בהרהור היום.** ולכאורה הוא סתירה למ"ש ז"ל (ברכות ט"ז ע"ב) ר' אלעזר בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך וכו' ונשכים ונמצא יחול לבבנו ליראה את שמך. ופירש"י שלא יתגבר עלינו יצה"ר "בהרהור הלילה" לסור מאחריך ביום, אלא כשנשכים בכל בוקר נמצא לבבינו מיחל לך עכ"ל.

אמנם באמת הכל תלוי זה בזה, דיציבא מילתא שהלילה תלויה במעשה היום, אמנם גם היום תלוי במעשה הלילה, **על פי מ"ש הצדיק הקדוש רבי ר' מאיר מפרימישלאן זללה"ה** על מה דאיתא בשולחן ערוך או"ח (סימן א') דפתח המחבר **'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו'**, וכתב עלה הרמ"א ז"ל הג"ה **'ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב'** וכו'. ולכאורה הרי השולחן ערוך מיירי כאן בדיני השכמת הבוקר ומה מקום כאן להזהיר על הנהגת השכיבה. ואמר הוא ז"ל דבא הרמ"א ז"ל לפרש כי לקום בבוקר לעבודת בוראו יתכן רק אם בשכבו ידע לפני מי הוא שוכב, **משא"כ אם בשכבו נתגשם ח"ו במחשבות לא טובות ושוכב כסוס כפרד אין הבין לפני מי הוא שוכב, אז אי אפשר להתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת הבוב"ה,** עכדה"ק.

ודבר זה נרמז במ"ש רש"י ז"ל (פ' תצוה) **'שכל לילה ולילה קדוי תמיד'**, דכפי שמתנהגין בכל לילה ולילה כן הוא תמיד בכל יום ויום, **דמנהגי כל הימים תלויים ועומדים במנהגי הלילות שקדמו להם,** ולזה נקראת הלילה **"תמיד"** דאיננה הלילה ההיא לבדה **אלא מונח בה הכח של "תמיד" היינו ההתנהגות של הימים הבאים אחריהן.**

וזהו הכוונה שהתפלל **'ונשכים ונמצא יחול לבבינו ליראה את שמך'**, ובא רש"י ז"ל לבאר האיך ובמה מוצאין מציאה זו, ולזה אמר דעל ידי שלא יתגבר עלינו יצר הרע בהרהור הלילה, **כי בשכבינו על מטתינו נדע לפני מי שוכבים, על ידי זה כשנשכים נמצא יחול לבבנו ליראה את שמך** והבן.

לוח ההילולא

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

י"ב כסלו

הגה"ק רבינו שלמה לוריא
[המהרש"ל] זי"ע

ואלה תולדות

נולד בברישק דליטא (ויא"א בפוזנא שבאשכנז) בערך שנת ע"ר לאביו הגאון ר' יחיאל אב"ד סלוצק שבליטא, מגזע רש"י (עיין יש"ש יבמות פ"ד סי' ל"ג וז"ל: ועל רש"י יחוס בית אבי סמכתי וכו') שיצא מהתנא הק' ר' יוחנן הסנדלר דור ד' של ר' גמליאל הזקן ולמעלה בקודש עד דוד המלך ע"ה, ולאמו הצדקנית בת הגה"ק ר' יצחק קלויבער זצ"ל מפוזנא שבאשכנז, עיין בספר "שלמי חגיגה" להר"י אלגאזי (דף ר"ד), שהישמעלים הרגו נער בכדי להעליל על היהודים, ורבי קלונימוס התפלל לה' ופתח הנער המת את פיו, וסיפר מי הרגו, כשהי' עוד ילד קטן נתייתם מאביו, ועבר לפוזנא אצל זקנו רבי יצחק, ועל ברכי זקנו זה נתגדל בילדותו, המהרש"ל העריץ מאד זקינו, עיין בשו"ת מהרש"ל סי' יב וז"ל: כאשר גדלתי בעיר בית אבותי על ברכי זקני והורגלתי על זרועותיו, הוא ה"ה הטהור החסיד ועניו, ירא אלוקים, פרקו נאה, איש השלום, מהר"ר יצחק קלוייב"ר ז"ל, והוא הי' זקן מופלג מתושבי עירו... הכל עשו על פיו, בין דבר קטן ובין דבר גדול, עכ"ל, ולפרקים מגודל הערצתו אף חתם עצמו ע"ש זקינו "שלמה בן מהר"ר יחיאל לוריא ז"ל ה"ה הנקרא שלמה ר' יצחק", בשנת רצ"ה פרצה דלקה בבית זקינו אז חזר לעיר מולדתו ברישק, ומשם גלה למקום תורה ועבר לעיר אוסטראה אל הישיבה הגדולה דשם שהי' תחת דגלו של הגאון ר' קלונימוס קלמן האברקשטן זצ"ל גאון מפליטי אשכנז, והי' נחשב מתלמידיו של הגאון בעל תרומת הדשן זצ"ל (עיין בשו"ת מהרש"ל סימן צ"ח וז"ל: עוד אומר לך שקבלתי מחמי הגדול מהר"ר קלונימוס ז"ל שקבל מהחסיד הגדול מהר"ר דניאל ז"ל שהי' תלמיד מובהק ושימש מהר"ר איסרל בעל תרומת הדשן ז"ל) ורבו זה שם עיניו עליו ולקחו לחתן לבתו, מרבו זה למד המהרש"ל הרבה תורה, ואף מביאו בספריו. חיש מהר נתפרסם שמו של המהרש"ל לגאון הגאונים, והי' נחשב בין גדולי הגאונים שבאותו הדור שהי' דור דעה שמפיהם אנו חיים עד היום הזה.

נשיאותו

בשנת ש' עבר רבו וחותנו הגאון ר' קלונימוס זצ"ל לכהן כרב בעיר בריסק, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקום חותנו לכהן כאב"ד ור"מ אוסטראה, ובהעלות חותנו לעת זקנתו לארץ הקודש והתיישב בירושלים וכיהן שם כרבם של האשכנזים, ושם מנוח"כ, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקומו חותנו בעיר בריסק, זמן קצר הי' שם, ואחר כמה שנים נתקבל לכהן פאר לאב"ד ור"מ בלובלין למלאות מקום הגאון ר' שלום שכנא מלובלין, מתחלה הי' ראש הישיבה בישיבתו של ר' שכנא, אבל אח"כ יסד ישיבה לעצמו, הלא היא הישיבה הגדולה והמפורסמת שהעמידה אלפי תלמידים, גאונים וגדולים, ומהם הגאון בעל שו"ת "משאת בנימין", הגאון בעל "מטה משה", הגאון בעל "עוללות אפרים", הגאון חיים אחי המהר"ל מפראג, הגאון יהושע ולק הכהן כ"ץ בעל הסמ"ע ו"דרישה ופרישה" ביאורים על הטור, הגה"ק ר' אליהו בעל שם, הגה"ק השל"ה הק', הגאון בעל "חכמת מנוח", זי"ע, תלמידיו העריצו אותו מאד והפליגו מאד בשבח רבם, עיין מה שכותב הגה"ק ר' אליהו בעל שם בהקדמת ספרו של המהרש"ל "עטרת שלמה" על "שערי דורא", וז"ל: ומי שלא בא בסודו לא ראה הודו, ולא הגיע עד תכונתו וחכמתו ותבונתו, ומי שלא ראהו לא ראה מאורות התלמוד... ובאמת

ימי ההילולא

ט' כסלו

- **רבי דובער ב"ר שניאור זלמן מליובאוויטש** (מיטעלער רבי) **תקפ"ח**
- **רבי משה מסלאוויטא שפירא ב"ר פנחס מקאריץ - תקצ"ח**
- **רבי משה סופר** (זקנו של החתם סופר)

י' כסלו

- **רבי לייב מוכיח** (האשכנזי) **ב"ר מרדכי - תק"ג**
- **רבי משה מרדכי עפשטיין ר"מ סלאבאדקא**, (לבוש מרדכי) **- תרצ"ד**

י"א כסלו

- **רבי יואל צבי ב"ר שמעון ראטה אב"ד חוסט** (שו"ת בית היוצר) **-**

י"ב כסלו

- **רבי שלמה ב"ר יחיאל לוריא**, (מהרש"ל) **- של"ד**
- **רבי יצחק לומפרנטי ב"ר שמואל** (פחד יצחק) **- תקי"ז**
- **רבי אברהם דוב מאווריטש ב"ר דוד** (בת עין) **- תר"א**

אם יתן איש את כל הון ביתו באהבת הספר לא יאמר עליו כי הוא כשוטה המאבד מעותיו..., ועיין בהקדמה לסמ"ע, (חו"מ), וז"ל: למדתי אצל שארי רמ"א ואחריו נכנסתי לפני ולפנים אל היכל קדשו של מהרש"ל.

תורה מן השמים

המהרש"ל נתפרסם לגאון אדיר וכל בני דורו העריצו אותו מאד, עיין בספר צמח דוד של הגאון ר' דוד גאנז זצ"ל תלמיד המובהק של הרמ"א זי"ע , שכותב על המהרש"ל בהערצה גדולה וז"ל: גאון גדול ומפורסם מאור הגדול נזר ישראל מופת הזמן לאורו ילכו בני עמנו... ושמו יצא בכל העולם, העמיד תלמידים הרבה...., וז"ל הרמ"א בתשובותיו (סימן ז') אשר ליה שבילי דשמיא כשבילי דארעא נהירא, וכמה פעמים כתב המהרש"ל בעצמו "כל זאת כתבתי כאשר הראוני מן השמים", עיין בשם הגדולים להחיד"א (ערך ש' סי' מו) וז"ל: נס נעשה לו בלילה אחד שלא היו לו להדליק כי אם נר קטן לשיעור שעה, והיו לומד ומשכיה שמעתתא כמה שעות ונר"ו יאיר משיך נהוריה עידן ועידנין, והוא הדבר יטמון ברמ"ז בהקדמת ים של שלמה שהראו לו מן השמים בנר מצוה, עכ"ל, וז"ל בהקדמה בים של שלמה, וגם פעם אחד בא לידי על ידי נר מצוה ותורה אור כאילו הראוני מן השמים, ונתנו לי הורמנא ואמיץ כח ממלאכת הרקיע ופתחו לי שערי אורה לומר עסוק בתורה.

גדול כשמאי ענוותן כהלל

זה לשונו של רבינו הרמ"א בתשובה אל המהרש"ל (שו"ת הרמ"א סימן ה') אשרי לדור ששרוי בתוכו לאות ולמופת כיקותיאל, "גדול כשמאי ענוותן כהלל", כל עוף הפורח עליו בשעה שעוסק בתורה מיד נשרף כיונתן בן עוזיאל..., עכ"ל, ממש זה היו המהרש"ל מצד אחד ענוותן כהלל רך כקנה ולבו נשבר בקרבו, עיין בשם הגדולים (מערכת ספרים, ערך ראשית חכמה) ששמע מרב אחד שקבל דהגאון מהרש"ל בשבתו על כסא ההוראה לרב ואב"ד צוה למוכיח אחד שיבא בכל יום שעה אחת ויוכיחנו ויזהירנו כאלו הוא אחד מהמון, כי כך רצונו והרשות נתונה לו, ובעת בא המוכיח תיכף מהרש"ל מתעטף ויושב לשמוע תוכחות מוסר ביראה ורעדה לפני ה', אשריו ואשרי חלקו ואשרי העם שככה לו רב חסיד וקדוש זי"ע, עכ"ל, אבל מצד שני בעת הצורך היו גדול ותקיף כשמאי, ומימיו לא נשא פנים לשום אדם, אפי' על גדולי הראשונים כשראה שהם נוטים מפשט התלמוד, חלק עליהם מרוב תקיפתו וגאונתו, שמדרכו היו' לפסוק הלכה לאור סוגיות התלמוד, ואם ראה שהם נוטים מפשט התלמוד חלק עליהם, וז"ל בהקדמה לספרו "ים של שלמה": ברוך המקום ברוב חסדו ירדתי לעומקה של הלכה והייתי יושב מתון בכל דין ודין קודם שחתמתיו וחקקתיהו בספר... האמונה באמונת שמים שהוכחתי כמה פעמים בפרט מן הפוסקים האחרונים שטעו בכמה מקומות מן התלמוד כאחד מן התלמידים הטועים בעיון הלכה, על כן שמתי פני כחלמיש לאמור עליהם... ולכן לא אאמין לשום אחד מן המחברים יותר מחבירו אף שיש הכרע גדול בין מעלותם למי שהורגל בהם בעיון רב מ"מ התלמוד הוא המכריע... בעבור כל זאת דרשתי וחקרתי היטב בז' חקירות ובז' בדיקות אחר כל מקור וחוצב ההלכה בתכלית היגיעה והעיון ובמעט השינה ברוב שיחה עם חבריי ומתלמידי יותר מכולם... ושלא הנחתי שום מחבר שלא עסקתי בעיוני קודם חיתום גזר הדין..., עיין בשו"ת נודע ביהודה (מהדורה תנינא–יו"ד סימן נג ד"ה מה שתמה) ואני תמה על מעלתו כמה הקשה על רש"ל מדברי פוסקים וגברא אגברא קא רמית ואפילו על גדולי הראשונים מצינו לרש"ל שחולק עליהם כי לבו כלב האריי. וידוע שבאותו הזמן התחיל האריז"ל לפרסם דרכו הק' והמהרש"ל ועמיתו הרמ"א היו' מתנגדים לדרך זה מתחלה, ורצה המהרש"ל ביחד עם הרמ"א לנדות את האריז"ל, והצר להאריז"ל מאד, ושלח תלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל שיוכיח את דרכו שהיא לאמתו של תורה, ורח"ו בא להמהרש"ל בקפיצת הדרך, והראה כמה דברים נפלאים להמהרש"ל, עד שלמסקנא אמר המהרש"ל מעתה אני מודה שדרכיכם הוא דרך רצוי להשי"ת, אבל אני אלך לי בדרכי שהורגלתי בו.

כח תורתו

ע"י כח תורתו הגדולה זכה לעשות דברים נוראים ונפלאים, מסופר על תלמיד אחד של המהרש"ל שלא היו לו בנים רח"ל, לימים נפטרה לעולמה אשתו, ואחר פטירתה ראו

ימי ההילולא

י"ג כסלו

- **רבי ישראל ממודז'יץ ב"ר שמואל אלי' מזוואלין – תרפ"א**
- **רבי ישראל מטשארטקוב ב"ר דוד משה – תרצ"ד**

י"ד כסלו

- **רבי מנחם נחום משטעפינעשט ב"ר ישראל מרוזין – תרכ"ט**
- **רבי יעקב משה טורנהיים מוואלברוז ב"ר ישכר בעריש** (עבודת ישכר) **– תרע"ח**

ט"ו כסלו

- **רבי דוד מסקווירא ב"ר יצחק - תר"פ**

ט"ו כסלו

- **רבי מנחם מאמשינוב ב"ר יעקב דוד מאמשינוב – תרע"ח**

על התלמיד עצבות גדולה והלך כל היום עטוף במרה שחורה, שאל אותו רבו המהרש"ל לפשר הדבר, ענה התלמיד שלפני פטירתה של אשתו, נתן לה תקיעת כף שלא ישא אשה אחרת לעולם, ועתה מתחרט ומצטער על כך מאחר שהוא עדיין צעיר לימים ואין לו עוד בנים, התיר לו המהרש"ל את התקיעת כף, והורה לו לינשא שנית, והתלמיד התחיל לעסוק בשידוכים, לא עברו כמה ימים והתלמיד נפטר לבית עולמו, כל העיר לובלין הי' כמרקחת על פטירת האברך הצעיר לימים, המהרש"ל קרא לאנשי חברה קדישא והורה להם לעסוק בטהרה ולהתנהג כרגיל, וביקש מהם שיודיעו לו כשיהיו מוכנים להניחו בקבר, וכך הוה לפני הנחתו לקבר הופיע המהרש"ל בבית החיים, ולקח פתקא וכתב עליו: "שלום לכם פמליא של מעלה... איך יתכן, (שמת) הלא עשה דוחה לא תעשה שבתורה" וחתם שמו בהפתקא, והניח את הפתקא בידו של התלמיד, וציוה לכולם להתרחק מן הקבר, כעבור כמה דקות יצא האברך מן הקבר כאילו לא קרה כלום, אח"כ אמר המהרש"ל כי כח תורתו החייתו, ולא כוחו.

ובא השמש

ביום י"ב כסלו שנת ה'של"ד עלתה נשמתו השמימה בעיר לובלין ומנו"כ שם בבית החיים הישן, וזה אשר נחרט על מצבת קבורתו: פה מונח אביר האבירים, מלך על כל חכמי המורים, סיני ועוקר הרים, מאור גדול שהאיר לישראל לדור דורים, בספרו ים של שלמה ושאר ביאורים, שמו נודע בסוף העולם בכל שערים, הרביץ תורה והרבה תלמידים רבים, הרבה תלמידים בכל העולם, צדיק וחסיד בכל מעשיו ההדורים, הרב הגאון הגדול מופת הדור מו"ה שלמה בהרב הגאון מו"ה יחיאל לוריא זצלה"ה, נתבקש לישיבה של מעלה לדת ולהלכה יום י"ב כסליו שנת נפלה עטרת ראשינו ו'כ'ב'ה' מ'נ'ו'ר'ה' הטהורה, והפרט הוא ש'ל'ד' לפ"ק תנצב"ה.

מורשתו הרוחנית

מורשת הרוחנית גדולה השאיר לנו המהרש"ל מהם אשר נדפסו ומהם אשר המה נשארו בכתובים, ואלו הספרים הידועים אשר נשאר לנו.

א) "חכמת שלמה" הגהותיו על התלמוד הנדפס סביב המהרש"א, עיין בשה"ג להחיד"א (מערכת ספרים, ערך חכמת שלמה) וז"ל: ושמעתי מחכמי דורינו שקבלו מרבותיהם דמהרש"ל יש בו עומק גדול, והשגות מהרש"א עליו על הרוב אינן השגות אם יעמיק המעיין בדברי המהרש"ל, ב) "ים של שלמה" חידושים על ש"ס, עיין מה שכתב ר' דוד גאנז זצ"ל בספרו הנ"ל: והפליג על אנשי רוח וחיבר חיבורו הגדול על כל שיטות הש"ס אשר אין ערוך לגודלו ולעומקו ולחריפותו וקרא אותו "ים של שלמה". ג) שו"ת מהרש"ל, ד) "יריעות שלמה" פירושים על רש"י ועל הרא"ם עה"ת, ה) "עמודי שלמה" ביאור על הסמ"ג, ו) "עטרת שלמה" ביאור על "שערי דורא".

י"ב כסלו

הגה"ק רבי אברהם דוב מאוריטש
[בת עין] זי"ע

מתולדותיו

נולד בשנת תקנ"ה לאביו הגאון ר' דוד אויערבוך זצ"ל שהי' מגיד מישרים דעיר חמעלניק, הנודע לאיש קדוש ובעל מדריגה, ואצל אביו זה נתגדל, ועלה ונתעלה במעלות רמות בתורה ויראה, ויצא שמו כחריף ומפולפל וגם נתוודע בצדקתו ותהלוכותיו הקדושים, וסיפר הוא בעצמו שפ"א כשהי' בן ח' שנים למד פעם בהתמדה כל ליל שישי זקנתו בראותה גודל יגיעתו הכינה עבורו תבשיל משובח, כדי שישביע נפשו לאחר לילה של יגיעה עצומה, כשהגיע לביתו וראה את התבשיל אמר א"כ הי' כל יגיעי בשביל איזה מאכל, נעץ שיניו בבשרו ודם רב החל לזוב כדי לא להנות מן המאכל, בהגיעו לפרקו נשא את בת הגה"צ רבי נתן נטע זצ"ל רב ואב"ד בעיר אוריטש – ידיד נפשם של הרה"ק המאור עינים זי"ע והרה"ק הבעל התניא זי"ע.

בעל רבותיו

רבו מובהק הי' ר' נחום מטשערנאביל זי"ע הרה"ק בעל "מאור עינים" שאליו שלחו אביו עוד בימי צעירותו, ועוד יותר נתקשר אל הרה"ק מטשערנאביל בהיותו בבית חותנו שהי' קשור בקשרי ידידות עם הרה"ק מטשערנאביל ממש כבחינת אהבת דוד ויונתן, ובכל עת מצוא הזכיר שמו בסלודין, וגם הי' אצל הרה"ק רבי ר' זושא מאניפאלי זי"ע, ואצל הרה"ק בעל דגל מחנה אפרים זי"ע, והרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע, כמו"כ קיבל הרבה מהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע אבל רצה לומר שהוא תלמידו של הרה"ק מבארדיטשוב משום שתלמידיו לא האריכו ימים, שידוע הי' שהי' לו ניצוץ קדוש מהתנא הקדוש ר' עקיבא שתלמידיו מתו בקיצור ימים.

לאחר הסתלקותו של רבו הרה"ק מטשערנאביל זי"ע נתקשר עם בנו ה"ה הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, ממש לא זזה ידו מתוך ידו, וקשרי ידידותם רואים אנו ממה שכתוב בהקדמה לספר בת עין מה שכתב הכותב הספר בת עין ומביא שם מכתב ששלח לו רבו הבת עין וז"ל: נידן הדפסת ספרי מהודענא באם שיסכימו צדיקי הדור להדפיסו, וביחוד ה"ה ידידי הרב הצדיק המפורסם מו"ה מרדכי נ"י מ"מ דק"ק טשערנאביל, ובתנאי שיעיין היטב בכל הכתבים שלי וכו', ואז אם יסכים ויהיה רצונו להדפיסו אזי גם רצוני יהי' על הדפסת הספר, וכמים פנים אל פנים, שהרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל אמר לו שיקרא ספרו תולדות אדם, דבאדם נכלל גם שמו א'ברהם ד'וב מ'רדכי.

על כס הרבנות

כשעוד לא הגיע לשנת העשרים כבר נקרא לכהן ברבנות

על כסא אביו בחמעלניק, ובשנת תקמ"ה עם פטירת חותנו שלחו בני העיר אחריו שיבוא למ"מ חותנו באוריטש והוא ניאות להם, שם הנהיג את עדתו ארבעים שנה, בשנת תקפ"ו הוכתר כרב בעיר זיטאמיר, ולמרות שהיתה עיר ואם בישראל וקהילה גדולה וחשובה נותר שמו כרבה של אוריטש עד יום פטירתו. וזו היתה לו מושבו האחרונה בחוץ לארץ ומשם נסע לארץ ישראל.

תורת ארץ ישראל

מאז ומתמיד שאף לעלות לארץ ישראל, כשבקש תלמידו רבי משולם זוסמאן להדפיס ספרו "בת עין" עוד בשבתו בזיטומיר בקש ממנו לעכב את ההדפסה עד שיגיעו הכתבים לא"י וכה כותב לו "מוטב שאקח את הכתבים לארץ ישראל, כדי שיספגו את קדושתה של הארץ ויתבסמו מריחה ולאחר מכן יודפסו", ועוד כותב: "ושם הספר קראתי "בת עין" מפני שעולה כשמי אברהם דוב בער, עוד טעם מפני שהכנסתי בהכתבים קדושת ארץ ישראל, אשר "עיני ה' בה תמיד".

ויש לציין כי כאשר הובאו הכתבים לאחר הסתלקותו אל הרה"ק מרוזין זי"ע גם רוח קדשו הסכימה להדפיס אמרי ה' אמרות טהורות בהדגשת התנאי שיודפסו דווקא בארץ הקודש ת"ו ולא להדפיסם בחו"ל, ואכן לראשונה ראה הספר אור בעיה"ק ירושלים תובב"א בשנת תר"ז לפ"ק.

ויסע אברה"ם הלוך ונסוע

לפני עליתו לארה"ק נסע אל צדיקי דורו להפרד מעמם, בעת היותו אצל הרה"ק מרוזי'ן זי"ע אמר לו בטענה על מי יעזוב את חסידיו הרבים שנתחממו לאורו, בדרכו נכנס אצל הרה"ק ר' אהרן מזיטאמיר זצ"ל בעל תולדות אהרן, ור' אהרן שכב אז חולה על ערש דוי, פנה אליו ר' אהרן ואמר לו מחלתי אנושה עד מאוד אבל אם ה' לי מים מארץ ישראל הייתי שותה אותם והיתה לי רפואה, והיות ומעלתו נוסע לארץ ישראל ועיניו ומחשבתו נתונים כבר לארץ ע"כ אבקש שיקח מלוא לוגמיו מים לפיו ויפלוט לתוך כלי ואשתה את המים ויהי' לי לרפואה, וכן עשה ונתרפא והי' כאחד אדם, והרה"ק מאוריטש הפליאו מאוד ואמר: את רצוני זה לעלות לא"י עדיין לא גליתי לשום בריה ומליבא לפומא לא גליא און ער ווייסט שוין.

נסיעתו היתה רצופה פלאים, באגרתו ששלח לתלמידו כותב מעט מה שעבר עליו וז"ל: כאשר קודם נסיעתי הייתי בטשערנאביל אצל המגיד רבי מרדכי לקבל ממנו ברכת פרידה, ובקשתיו שיתן לי שמירה על הים, אמר אשר ישלח לי שמירה לאדעס, וכאשר באתי לאדעס, הלכתי להגאון המפורסם רבי יעקב הלפרין ודרשתי ממנו אולי קיבל שמירה מהמגיד מטשערנאביל בשבילי, מחמת שרבי יעקב הי' ממקורביו של המגיד, והשיב שלא קבל שום דבר ועמדתי ב' שבועות באדעס והמתנתי על השמירה ולבסוף לא הגיע, והוכרחתי לנסוע כך, וביום א' שישבתי על הספינה בא אלי עני אחד ובקש ממני נדבה וראיתי בתואר פנים שלו שהוא עני הגון, ונתתי לו נדבה ב' זהובים, ולא רצה לקבל ובקש רק רענדיל אדום והתחלתי להתנצל לפניו כאשר אני נוסע לארץ הקדושה ומעט מעות יש לי ואח"כ נעלם ממני וכן הי' ביום ב' ורציתי ליתן לו א' רובל כסף, ולא רצה ואמר רק אַ רויט רענדעל הוא רוצה וכן ביום ג', וכאשר ירדתי מהספינה העני ג"כ ירד מהספינה ואמר לי אשר אין דורש ממני מעות מחמת שהמגיד מטשערנאביל שלח אותו למענכם ולשמרכם על הים.

זקני צפת מספרים על נס קפיצת הדרך שהי' לו, בימים ההם נסיעה כעין זו נמשכה כמה חדשים, וכאן קרה נס להשתוממות כל הנוסעים ששה עשר יום בלבד ארכה הנסיעה, רב החובל קפץ ונשבע: מימי לא קרה לי כדבר הזה והוא יחס זאת לזכות הצדיק הקדוש שנסע עמם.

מרא דארעא דישראל

בשנת תק"ץ הגיע לארץ ישראל וקבע דירתו בעיר צפת, כבר בתחילת ביאתו התחיל להפיח רוח חיים בישוב היהודי בצפת, בני העיר צפת הכירו בימים הראשונים עם ביאתו את האור הגדול שהגיע אליהם, והם קבלוהו עליהם למנהיג של עדת החסידים, אולם היה נערץ ונקדש על כל החוגים והעדות וכולם חרדו למוצא פיו ועל פיו ישק כל דבר כי הכל ידעו אשר רוח ה' בקרבו ואיש אלוקי קדוש הוא.

בימים ההם הי' מצבם של יהודי צפת בכי רע, מחד גיסא הי' מצבם דחוק מאוד, הם חיו על כספי חלוקה שהגיעו מחו"ל ע"י השדרי"ם שהי' נשלחים מדי פעם אבל הקומץ לא השביע אותם ותמיד סבלו חרפת רעב, ומאידך גיסא היו בפחד מתמיד מפני שכניהם הערבים הרוצחים שהפילו פחד אליהם, ויהודי צפת חשו תיכף עם ביאתו הרוחה בלבם, הוא עודדם וחיזקם, והגביר את מסע המשולחים והטיב בכך את מצבם.

ידידות עצומה שררה בינו לבין מנהיג עדת הפרושים ה"ה תלמידו של הגר"א זי"ע הגה"צ ר' ישראל משקלוב זי"ע בעל פאת השולחן, גם הרה"ק ר' שמואל העליר זצ"ל רבה של צפת הכיר בגדלותו וקבל מרותו ונתקשר עמו בקשרי ידידות, ר' שמואל הי' בקי בחכמת הרפואה ותמיד שלח הרה"ק מאוריטש אנשים שבאו אליו לצורך רפואה אל ר' שמואל פע"א בהגיע אליו אחד החולים ששלח הרה"ק מאוריטש, סירב ר' שמואל לרפאותו, באמרו אליו שהחליט להפסיק עסקו בחכמת הרפואה, באשר שהוא מוכרח לעיין בספרי רפואה הכתובים בלשון לע"ז, ואותיות הלועזי"ת מטרידות אותו בעת עמדו בתפילה, החולה הנ"ל חזר להרה"ק מאוריטש ומסר לו החלטתו של ר' שמואל, שלח הרה"ק מאוריטש אחר ר' שמואל ובקשו שימשיך ברפואותיו בגלל שע"י כך נצמח רפואה וגם ישועה לאחב"י כיון שע"י שמרפא מפעם לפעם גם נכרים, וע"י כך נמתק קצת את שנאתם ליהודים, ושפך ר' שמואל את לבו עבור מחשבותיו המטרידות אותו, העביר הרה"ק מאוריטש את ידו על פניו ובזה סלק לגמרי את מחשבותיו.

ארץ ישראל נקנית ביסורים

ביקש הרה"ק מאוריטש לישב בשלוה אך ארץ ישראל ניקנית ביסורים ורבות רעות מצאוהו, בחודש סיון שנת תקצ"ד

סבלו אחב"י מרורות מפרעות הערבים שהנפלו על העיר צפת ולקחו כל היהודים והעלו אותם להשלאס (מצודת יורפת) ובזזו כל רכוש היהודים בצפת, ורצו להרוג את הבת עין, רק השי"ך נתן הרבה כסף כופר נפש שלא יהרגו אותו, והרה"ק מאוריטש ניצל אז ממש בנס, ולמרות שנותר נקי מנכסיו ואפילו כתונת לא השאירו לו השוללים, והפשיטו את היהודים ערום, ובא איש אחד הנקרא "לייבעלע דער מיליכיגער" ואמר להבת עין בא וראה את אדם הראשון, וצעק עליו הבת עין ואמר לו: גם בשעה זו אתה עושה ליצנות, והשיב אדרבה רק בשעה זו צריכים להיות בשמחה ובזה יהיה ישועה, וכתבו מכתב ארוך להוואלי לעכו ושמו המכתב בתוך קנה, ולקח לייביל הנ"ל הקנה עם המכתב ונסע להוואלי, ובא הוואלי ונתן כרוז להערביים הגזלנים שכל מי שגזל רכוש יהודי יבא אליו ויתן לו מתנה, ובאו כל הגזלנים, ואסר אותם ונתן אותם בתוך פיליס (ערבות של נחושת) עם זפת ונפט בוער ונשרפו כולם, כן יאבדו כל אויביך ה'.

סיפר ר' זלמן שהי' סופרו של הבת עין שהוא הי' רגיל לעמוד בשעת התפילה מצד הרה"ק מאוריטש ובצד השני היה עומד ר' שמואל העליר רבה של צפת, ופע"א בעת קדושת כתר כאשר צעק הרה"ק "כתר יתנו לך" והרגשתי שמחר כבר יהיה חדשות, ואכן למחרת קרא לי הרה"ק לכתוב מכתב להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, וכך כתב: מעת בואי לארץ ישראל זה שלש שנים התחרטתי על בואי לכאן, שלש שנים ערלים, אבל מעתה אני מצטער על השנים הקודמות שלא באתי לכאן מכבר.

בהיותו בחוץ לארץ פגש הרה"ק מאוריטש בשד"ר שבא מארץ ישראל, וביקשו הרה"ק שיספר לו משבחי ומעלות הארץ הקדושה, וסיפר לו השד"ר גודל יקר וקדושת הארץ, ומרוב התפעלות הפליג ואמר – מה אומר ומה אדבר הלא אפילו האבנים הפשוטים המושלכים בחוצות, הם כולם אבנים טובות ומרגליות, לימים כשכבר עלה הרה"ק לארץ ישראל פגש את השד"ר ואמר לו: חפשתי את האבנים הטובות ולא מצאתי, ענה לו השד"ר: מי שעיניו זכות ונקיות רואה... ונסתגר הרה"ק בחדרו ולאחר זמן יצא בשמחה ואמר להשד"ר: "אמת, מי שעיניו נקיות זוכה ורואה...

ותרעד הארץ

במלוא שיעור קומתו נתגלה הרה"ק מאוריטש ביום חרון אף ה' הוא כ"ד טבת שנת תקצ"ו, כאשר רעשה הארץ ברעידת האדמה ועיה"ק צפת נחרבה ונהפכו ונהרסו כל הבתים וכל הבתי כנסיות, ורבים מאחב"י ניספו רח"ל, הרה"ק מאוריטש פעל אז לשקם את העיר מחורבנה ולחזק נשברי לב.

נודע ומפורסם כי בשעת רעידת האדמה בשעה שהתחיל הרעש הי' הרה"ק מאוריטש בשעת תפילת מנחה, ומתפללי בית המדרש רצו לברוח החוצה, כי כותלי בית הכנסת מעדו וכמעט שנפלו והרה"ק מאוריטש הזהיר בהם שאף אחד לא יצא החוצה, וכי כולם יתקרבו אליו, כל המתפללים הצטופפו מיד אל הרב מאוריטש חצי ביהכנ"ס נהרס, ואולם אותו החצי שבו נמצא הרה"ק מאוריטש והמתפללים, נשאר עומד וגג הכיפה נשאר עומד תלוי' כמעט באויר, זכותו הגדולה הגינה על כל אלו שהיו עמו, ועד היום ניכר הדבר בבית מדרשו, כאשר חלק מביהמ"ד נראה כבנוי מחדש ואילו החלק השני נותר עוד מאז ללא שינוי ויהי לנס.

לזכר אותו נס נחקקה בבית מדרשו מצבת אבן עליה נכתב: "מה נורא המקום הזה, בית מדרש ר' אברהם דוב האדמו"ר מאבריטץ זצ"ל שחזה על הרעש הגדול על צפת תובב"א בתקצ"ז ובזכותו הגדולה ניצל חצי בית המדרש מחורבן, והאדמו"ר ותלמידו שרדו בחיים".

מפני הרעה נאסף הצדיק

בחודש כסלו שנת תר"א שררה מגיפה נוראה בתוך העיר צפת, והפילה חללים רבים רח"ל, וגם הרה"ק מאוריטש נתפס במחלה זו, והתאבק כמה ימים עם החיים, והבטיח לבני העיר, כי הוא הקרבן האחרון במגיפה הזאת ואחריו לא תהי' עוד מגיפה בעיר זו, ואכן כך הוה, עם פטירתו ביום י"ב כסלו שנת תר"א בהשיבו נשמתו הזכה ליוצרו נעצרה המגיפה.

כמה ימים לפני פטירתו שלח לקרוא את ר' שמואל העליר כדי למסור לו את כל תורתו וחכמתו שקבל מרבותיו, ובני ביתו של ר' שמואל לא הרשו לו שילך לבית הרה"ק מאוריטש שפחדו שגם הוא ידבק מהמחלה, וכל ימיו נתחרט על זה ר' שמואל על שלא הלך לקבל ממנו חכמת התורה. נטמן בביה"ח בצפת במערה אשר ספונים בו הרה"ק בעל ערבי נחל, והרה"ק ר' ארי' לייב מחאלטישיסק זי"ע.

גדולים צדיקים במיתתן

אחד מאנשי שלומו ר' משה לייב שו"ב בטבריא היה מבשל בכל ראש חודש תבשיל בשר ונוטלו אל רבו הק', ובהיותו גבור היה הולך רגלי מטבריא לצפת במשך כשש שעות, לאחר שנפטר ר' משה לייב נתראה בחלום הלילה לאחד מידידיו וסיפר מה שהיה עמו, שכשנטלוהו לבית דין של מעלה דנוהו שימסר למלאכי חבלה למשך זמן, וכשהגיע ראש חודש ביקש שרוצה לקיים מנהגו ללכת אצל רבו הק' ולא נתנו לו ללכת, וטען לפניהם שמימיו לא החסיר סעודת ראש חודש אצל רבו, ובדקו את הדבר וכשנוכחו שאכן כך הוא, הרשו לו ללכת והמלאכים עמדו בחוץ להמתין עליו, כשביקש לצאת אמר להרה"ק שהמלאכים מחכים עליו בחוץ, ואמר לו הרה"ק שישאר עמו, וכי מי ציוה עליך לצאת...

מורשתו הרוחני

הרה"ק מאוריטש לא השאיר אחריו זש"ק, אולם השאיר אחריו ברכה ספרו הק' "בת עין" שהאירה את עיניהם וליבם של ישראל, על הערצתם של גדולי ישראל לספר קדוש זה יש ללמוד מהסכמותיהם של שני האחים הקדושים הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע והרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע על המהדורה השלישית שנדפסה בזיטאמיר בשנת תרכ"ט, וכך כותב הרה"ק מטשערנאביל: "כי יקרים וחביבים עלי מאוד

מאוד תורת ודברי קודש של בעל המחבר הזה, כי נוגה למו כמראה אבן הספיר, ואור תורתו זורח, ומאיר לארץ לדרים עליה ברחמים", ומסופר שאותו צדיק היה רגיל לומר תורה בשולחנו הטהור מתוך שני ספרים בלבד, הלא המה: ספה"ק "מאור עינים" לזקינו, וספה"ק "בת עין" שלא היה מש משולחנו, ומסופר שפע"א הגיע שוטר לבית הרה"ק מטשערנאביל זי"ע ולקח את הספר משם שהיה מודפס בלא רשיון הצנזור, וחטף הרה"ק את הספר מידו ונתנו לאחד שברח עם זה, ולנכרי נתן כמה מטבעות לשחדו ושלחו, כמו כן מדגיש הרה"ק מטשערקאס זי"ע בהסכמתו וז"ל: "כבר נודע בשער ישראל את חיבת ספר הקדוש בת עין, מאת הרב הק' והטהור החסיד המפורסם איש אלקים מרנא ורבנא כקש"ת מו"ה ר' אברהם דוב זצוקללה"ה".

נוסף על הערצתם של הצדיקים הללו שהכירו אותו מקרוב, מפליא ביותר העובדא אודות הרה"ק בעל תפארת שלמה מראדאמסק זי"ע שציוה לתת יי"ש ומיני מגדנות וכולם שתו לחיים כמו על שמחה, בשעה שהשיג את הספר, וכשראה את תמהונם של חסידיו גילה להם: כי מחבר הספר הזה היה צדיק גדול ונורא פון די פארצייטישע יודן, ותמיד היה חשקי לנסוע אליו ולהכירו, אך מחמת מרחק המקום לא נסעתי אליו, ונפטר בלא בנים ר"ל, והוסיף: כי בנו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער, בעל "חסד לאברהם" מראדאמסק נקרא על שמו.

י"ח כסלו

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוש זי"ע

ואלה תולדות

נולד בשנת תקי"ג (וי"א תקט"ז) לאביו הצדיק נסתר ר' יחיאל ולאמו הצדקנית מרת אדל בתו של מרן הבעשטה"ק זכותו יגן עלינו, הרה"ק ר"ב הי' קדוש מרחם כפי שהעיד בעצמו, שפ"א כשבא מבית הספר שאל אותו זקינו הבעשטה"ק זי"ע מה הוא לומד בחדר, ענה בבא קמא, שאלו זקינו מפני מה דווקא בבא קמא, ענה הילד: כי בבא קמא ר"ת ב'רוך ב'ן א'דל ק'דוש מ'רחם א'מו, בעודו ילד קטן זכה ליצוק מים על ידי זקינו הק' הבעשטה"ק זי"ע שאהב מאד להשתעשתע עמו, פ"א הושיב אותו זקינו על ברכיו והאכיל אותו, ואמר: כשיגדל לא יאכל לכן הנני מאכילו עכשיו, כשנעשה בן ג' שנה הביאו אותו להחדר והראה לו המלמד האותיות א, ב, ג, כנהוג, שאל הילד מפני מה נדפס בהסידור סדר האל"ף בי"ת בלא שום נקודות, אמר לו המלמד אמור אתה, ענה הילד למען נוכל לומר האותיות כאשר יהי' ברצונינו, וסיפרו זאת לזקינו הבעשטה"ק, נענה הבעשטה"ק ואמר: מזה נראה שיהי' אדם גדול, כשהי' תינוק הי' ישן עם זקינו, פ"א לא רצה כ"כ ללמוד אצל המלמד, וסיפר המלמד לזקינו שאינו רוצה ללמוד, ושאלו זקינו על זה, ענה הילד וכי איני יודע שאתה הולך ממני בחצי הלילה ואתה לומד עם אחיה השילוני, וגם אני רוצה ללמוד עמו, ומאז והלאה לא לקחו עמו לישן.

בשנת תק"כ נחשחכו העולם בעדו עם הסתלקותו של זקינו מרן הבשטה"ק, אז עבר לתלמידו של זקינו ה"ה הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע, אשר פתח אז בית מדרשו בעיר אוסטראה, ושם נתגדל ונתחנך, עם כי עיקר חינוכו הי' אצל הרה"ק מקאריץ, גם הסתופף בצלם של גדולי תלמידי זקינו הק' ה"ה הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש והרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" מפולנאה, זי"ע, בשנת תקל"ג אחר פטירת המגיד זי"ע הי' מעריצו של הרה"ק ר' מענדעלע מויטעבסק זי"ע, כל רבותיו העידו עליו כבר בהיותו ילד גדולות ונצורות, פ"א אמר הרה"ק בעל ה"באר מים חיים" זי"ע לאחד מבאי ביתו של הרבי ר' ברוך, באם הייתם מכירים את רבכם כמו שאני מכיר אותו הייתם יראים מלפניו כמו שאני ירא מפניו, וסיפר כי בהיות הר"ב ילד קטן הייתי אצל המגיד זי"ע ואמר לי המגיד בא ואראה לך "דבר חידוש" אשר לא ראית מעולם, הנה יש אצלי נכד הבעש"ט ה"ה הילד ברוך תראה אותו כי הוא דבר חידוש, ומדי דברי בו נכנס הילד אמר לי המגיד זה הוא הילד תביט בו כי הוא דבר חידוש, ולא הבנתי שום חידוש, אחר כמה שנים הייתי בק' אוסטראה אצל הרה"ק ר' פנחס ודברני ביחד, ובעודנו מדברים חלף מבעד החלון ר"ב עמד ר"פ ואמר לי לך במהרה ותראה את ר"ב כי הוא דבר חידוש אשר לא ראית מעולם, ונזכרתי בדברי המגיד והלכתי בחפזון לראותו, ואז ראיתי והבנתי שהאמת שהוא "דבר חידוש", פ"א ישן ר"ב על מטתו, אמר ר"פ מקאריץ למקורבים שלו בואו ואראה לכם עד היכן מגיע דביקותו של ר"ב בהקב"ה, ר"פ ניגש אל המזוזה וכיסה אותו בידו, מיד התחיל ר"ב להתונעע על מטתו כמקיץ משנתו, וכאשר לקח את ידו מן המזוזה, ישן ר"ב במנוחה, כך עשה כמה פעמים, אמר ר"פ: ראו עד היכן מגיע קדושת הר"ב שגם באמצע שנתו אינו מסיח דעתו אף רגע אחת מדביקות ה'.

האיש מקדש

שמה באוסטראה נשא את זיווגו הראשון הרבנית בתו של הנגיד רבי טובי' קצקש ז"ל מאוסטראה, הרב מפולנאה הרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף"הי' השדכן, השידוך הי' נמשך שתי שנים ולבסוף נסעה אמו מרת אדל ע"ה עם בנה לאוסטראה, והי' על האכסניא, והרב מפולנאה הלך להצד השני וגמר עמהם, זמן קצר אחר החתונה נתדלדל הגביר, וירד מנכסיו, ונשאר הר"ב בלי משען, והי' בדוחק גדול, והי' שם הרה"ק רבי אהרן זי"ע הידוע בשמו "דאקטיר גארדן" מתלמידי המגיד זי"ע, וקיבל על עצמו מצוה זו לפרנס את ר"ב, וכל שבוע שלח עם חסיד אחד סכום כסף לאשתו של ר"ב, ור"ב לא ידע מזה, כשנפטר הדאקטיר גארדן, נתוודע לר"ב מן הדבר שעשה הדאקטיר גארדין, והי' לו קפידה על החסיד על שלא גלה לו מזה, שאם הי' יודע מזה הי' יכול לעשות לו טובה גדולה יותר מאשר נתוודע לו עתה, בזו"ש הי' חתן ש"ב בתו של הרה"ק ר' אהרן מטיטוב בן הרה"ק ר' צבי בן מרן הבעשטה"ק, זי"ע.

על כס הרבנות

בשנת תקל"ח עם עלייתו של הרה"ק רבי מענדעל מויטעבסק זי"ע לאה"ק, התחיל להתנהג באדמורי"ת, בשנת תקמ"א התיישב הר"ב בעיר טאלטשין, והקים את חצרו הק'

בבחינת מלכות, הי' לו בית גדול ומפואר, והי' נוסע עם מרכבת שרים, ומטלאשין עבר לעיר זקנו מעזיבוש, ושם נהרו אליו אלפי חסידים, וגם צדיקי דורו הכניעו את עצמם תחתיו ויראו ופחדו ממנו יראת הרוממות, מסופר כאשר בא להתיישב במעזיבוש אמר: פה אשב כי אויתיה" (תהלים קל"ב) שזה מקום זקיני הק' הבעש"ט זי"ע, וכי תימא "צידה ברך" מאין יקח ברוך מזון וצידה, "אברך אביוניה" אברך את העניים שיתעשרו, "אשביע לחם", וע"ז אקבל פדיונות ואתפרנס מכך לשובע, ואכן נהרו אליו אלפי חסידים והמון עם מי להסתופף בצלו לקבל רוחניות ומי להתברך ממנו בישועה ורחמים.

תורה

הי' תלמיד חכם גדול ובקי נפלא, הרה"ק ר' משה מקאברין זי"ע אמר שר"ב בעת שהי' כבן י"א שנה הי' בקי בכל התורה, ש"ס בבלי וירושלמי וכו' וכשהי' בן י"ב שנה כבר הי' בקי בכל חדרי סתרי תורה, והוסיף ואמר ששני צדיקים היו בעולם שלא שכחו התורה ממעי אמם הרבי ר' ברוך והרה"ק מריזין זי"ע, מסופר שהרה"ק ר' יעקב שמשון משפיטווקא זי"ע, כשעלה לא"י נתעכב בטערקיי אצל הגאון הגדול רבי דוד בכר זצ"ל בעמח"ס לדוד אמת, ודברי ונתפלפלו ביניהם בדבר תורה, ונתפלא הגאון על גדלותו בתורה של הרה"ק משפיטווקא, ושאלו אם השאיר בחו"ל עוד אחר כמותו השיב לו במעזיבוש נמצא צדיק אחד ושמו רבי ר' ברוך נכד הבעש"ט, אשר יודע כל התורה כולה כנתינתה מסיני.

עבודה

עבודתו שבלב זו תפילה הי' בהתלהבות ובתרגשות גדולה, פ"א באו אצל הרה"ק רבי ר' מענדעלע מרימנוב זי"ע חסידים של הרה"ק ר"ב, הסב הפנים מהם ושאלם מאין אתם בודאי מפולין ובאתם לראות מופתים, ענו לו אנו נוסעים רק ליראת שמים, שאלו אותם מאין אתם יודעים שהרב שלכם הוא יראת שמים, ענו לו הגיד שאחורי האזן שידוע שזה לא דופק רק בשעת הגסיסה מחמת פחד המיתה רואים שהיא דופק, והגיד הזה דופק אצל רבינו כל פעם שהוא מתפלל, אז החזיר אליהם את פניו, וביקש מהם לישב, ידוע ומפורסם אמירת "שיר השירים" שלו בערב שבת קודש אחר הטבילה, שהי' בוער באש ובהתלהבות גדולה עד שלא יכלו לעמוד שם מחמת גודל כח הקדושה שהי' שורה שם, וידוע מה שסיפר הרה"ק ר' צבי הירש מזידוטשוב זי"ע שפ"א החביא את עצמו בתוך החדר של הר"ב באותו שעה ביחד עם עוד חסיד אחד, והי' כאשר התחיל לומר שיר השירים בהתלהבות והשתוקקות אמר החסיד שאינו יכול להיות שם מרוב פחד, וכאשר הגיע להפסוק ודגלו עלי אהבה סמכוני באשישות וגו' כי חולת אהבה אני, ברח החסיד מהחדר כי לא הי' יכול לשאת האש הגדולה והנורא, ורצ"ה התחזק ואמר יהי' עלי מה הנני מוסר נפשי לה' באהבה לשמוע דברי אלקים חיים, עד שאמר הר"ב הכתוב כי עזה כמות אהבה וגו' רשפיה רשפי אש שלהבה י–ה, אז מפני גודל ההתלהבות והשתוקקות כמעט נתבטל במציאות וכמעט יצאה נפשו, וסיים הרה"ק מזידיטשוב, אבל ב"ה עזר לי הקב"ה שהתחזקתי עד סוף שיר השירים, וכל פעם שאני נופל בעבודתי מזכיר אני את אותו הרגעים ובזה אני מתחזק, ידוע שפ"א הי' ר"ב אצל המגיד ממעזריטש זי"ע, המגיד הי' ישן בחדרו, ור"ב הי' שם בהחדר החיצון והתחיל לומר שיר השירים, שלח המגיד לר"ב שיפסיק לומר שיר השירים שכל הפמליא של מעלה באים לראות איך שהוא אומר שיר השירים וזה מפריע לו לישון.

גבורה שבחסד

ידוע שר"ב הי' מסטרא דגבורה, ונהג עצמו בקפדנות דקדושה כל ימי חייו, ולפעמים התחיל לצעוק קולות על אדם ולפעמים גם חירף וגידף אותו, וידעו כבר שעל מי שהוא צועק או ששורה עליו דינים או פועל לו ישועה, פ"א בא לפניו איש עשיר אחד ור"ב התחיל לצעוק עליו ובזה אותו מאד וצוה שידחפו אותו החוצה, והי' שם הרה"ק רבי אברהם דוב מחמעלניק זצ"ל ואמר לר"ב מה נעשה עם הגמ' המלבין פני חבירו ברבים ופחד לסיים הסיום של המימרא, החזיר ר"ב אליו ואמר לו מה אומר הלמדן המלבין פני חבירו ברבים, מפני אינו מסיים אין לו חלק לעולם הבא, וסיים ר"ב ואמר ראיתי ששורה על האדם קטרוג גדול, הפקרתי את עולם הבא שלי כדי לעשות טובה לבר ישראל, כי בזה שבזיתי אותו בטלתי את הדינים ממנו, פ"א הי' אצלו אחיו הרה"ק בעל "דגל מחנה אפרים" והרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע, וכבדם ביין שרף ושתו לחיים ור"ב בירך הרבי ר' אשר ואמר לו שיבוא משיח, ור' אשר בירך את ר"ב נלך לקראת משיח, והתחיל ר"ב לכעוס על ר' אשר וצעק לו איך תעיז פניך לומר להיפך נגדי, חזור בך, ואחר כך צעק לו עוד פעם חזור בך, ישלוכו אבותיך מקברם, בעל הדגל לא הי' יכול להתאפק ושאל את אחיו מקודם הבנתי דבריך, אבל עתה אינני מבין, מה לך ולאבותיו הקדושים, שאל אותו ר"ב מה הבנת מקודם, ענה לו, אמרת מקודם שיבוא משיח, והכוונה היא בין זכו ובין לא זכו בכל אופן יבוא, והוא אמר לך, נלך לקראת משיח, הכוונה היא שאם נזכה לכך, אבל מה שאמרת בפעם השני' אינני יודע, ענה ר"ב אמת הראשון הבנת טוב, אבל מה שאמרתי אח"כ היא ענין אחר לגמרי, להרבי ר' אשר אין בנים וברכתי אותו שיושע בבן זכר, וכפי שידוע באים האבות לברית (זוה"ק ח"ג רכ.) וברכתי אותו שיבואו אבותיו הקדושים מקברם אליו לברית, וכן הי' ולרבי אשר נולד בן זכר ה"ה בעל ה"בית אהרן" זצ"ל.

אשכבתי' דרבי

ביום י"ח חשון שנת תקע"ב נסתלק ר"ב לגנזי מרומים, מסופר שבשעת הסתלקותו מצאו אצלו את ספר הזוה"ק פתוח באותו דף בו נאמר: (זוהר כרך א (בראשית) פרשת וישב דף קפד עמוד א) אית רוגזא ואית רוגזא, אית רוגזא דאיהו מברכא מעילא ומתתא ואקרי ברוך, נטמן בחלקת זקינו הק' הבעשטה"ק, אשר כבר הי' טמון שם אחיו בעל ה"דגל מחנה אפרים", ולאחר זמן נטמן שם גם הרה"ק מאפטא שהי' דר בערוב ימיו במעזיבוש, ליקוטים מדברי תורתו נדפסו בספר "בוצינא דנהורא".

רִאשׁוֹן"ן הוּא לָכֶם

"...ישראל קדושים הם נתבעים ונותנים, אידן געבן צדקה
לכל דבר שבקדושה, אזוי דארף טאקע זיין, אבער
מען דארף צו וויסן אז

די ערשטע צדקה

וואס ליגט אויף א מענטש,
דאס איז די צדקה פון
החזקת מוסדות החינוך פון די

אייגענע קינדער

און די אייניקלעך, וואס דאס ליגט אויף אים
א פליכט צו מחנך זיין זיינע אייגענע קינדער.

היעלה על הדעת:

מקדים זיין אנדערע ענינים - אפילו וויכטיגע ענינים, גוטע און חשובע ענינים - אויף די חינוך פון די אייגענע קינדער?!"

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א,
דברות קודש למוסדותינו הקדושים - כ"א כסלו תש"פ)

מָרוֹ"ם מֵרֹאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ:

די ערשטע צדקה - פאר די אייגענע קינדער!

לילות החורף | הכנה לחנוכה

לקט מדברי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון, בעניני קדושת הימים וסגולתן

החדשים של ימי החורף מאירים יותר בצירופם בשמי מעלה, והוא ע"ז שבלילות הארוכות שבהן, ישראל עוסקין בתורה בלילה ובאשמורת הבוקר. (הרה"ק מרימינוב זי"ע)

◆◆◆

הגה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימינוב זי"ע היה מכנה את לילות הקיץ בשם "כשר'ע לעכט" (נרות כשרים), משום שכדי להיות ער בלילי חורף היו מדליקים נרות הנעשים מחלב, שהם טריפה, אבל בקיץ הימים ארוכים וא"צ לנרות, ע"כ קראו את אור היום בשם "נרות כשרים". (י"ג אורות)

◆◆◆

אמר הרה"ק רבי הירש מזידיטשוב בעל ה"עטרת צבי" זי"ע, שלילות החורף יש להם קדושת חול המועד, וכאשר האדם עוסק בתורה בלילות החורף הארוכים זוכה להרגיש בהם קדושת חול המועד. (הגה"ק מהר"ד מבעלוא זי"ע)

◆◆◆

אמר הגה"ק מהר"ש מקאמינקא זי"ע: לאחר סוכות בבוא החורף הגדול, כשנזכרים ומתבוננים שעתה הולך ומתקרב חורף ארוך כזה, ואנו נמצאים בתוקף חשכת הגלות, ואין לנו ימים קדושים ונעלים שנוכל להתחזק בהם ולהתחמם לאורם עד ימי הפסח, אזי רעדה תאחזנו שלא נפול חלילה ברשת העצבות ומכמורת היאוש רח"ל, וצריך רחמים מרובים לעבור ימים אלו בשלום, לכן ריחם עלינו בעל הרחמים והדליק לנו באמצע החורף נר קטן (הכוונה על נרות חנוכה) המזהיר לכאן ולכאן, ומאיר לנו את הדרך בימים הקודמים לו ובחצי החורף אשר לאחריו, ונותן לנו כח ותעצומות להחזיק מעמד עד ימי החג. (אוהב שלום)

◆◆◆

כבר במוצאי שמחת תורה היה הרה"ק מצאנז זי"ע מעיין בסידור של משנת חסידים מעניני חנוכה. (דרכי חיים)

◆◆◆

הרה"ח ר' משה'לי קאנער ז"ל היה חסיד צאנז והיה חתן אחותו של הרה"ק ר' מנחם מענדל מוויזניץ זי"ע בעל צמח צדיק ובמשפחתו רצו שיסע גם פעם לוויזניץ אל דודו אלא דלא יצא לו זמן מתי לנסוע לשם כי תמיד היה נמצא בצאנז, ובפרט בימים טובים, וכן כמעט רוב השנה ישב בצאנז, פעם אחת יצא לו איזה הזדמנות ליסע ונסע לוויזניץ והרה"ק שאל אותו על צאנז, מה יש לו לספר מצאנז, אבל הוא לא השיב כלום, ואמר ר"מ קאנער, שבדרך כלל אפילו על שבת אחד בצאנז הוא היה יכול לספר לילות שלמים, אך כאן ששאל אותו בכללות מה יש לו לספר מצאנז לא ידע ממה להתחיל לספר לו, ורק כשאמר לו אחר כך ממה לספר לו אז מיד סיפר לו כדלהלן, ושאל אותו הרה"ק היכן היית בראש השנה, ואמר בצאנז, יום הכיפורים – בצאנז, רוב השנה – בצאנז, ואמר לו הרה"ק א"כ תספר לי על חנוכה, וסיפר לו ר' משה שאצל מרן הק' מצאנז זי"ע מיד ממוצאי סוכות היה מתחיל להתכונן לחנוכה, והיה מדבר על חנוכה, ולומד את כל הגמרות וההלכות וספרי קדמונים וקבלה וספרי חסידות על חנוכה, וכשהגיע להדלקת הנרות לאחר שדיבר כל כך מחנוכה ועשה כל כך הרבה הכנות על חנוכה היה יושב שש שעות ליד הנרות, כל סיפר להרה"ק ר' מנחם מענדל מוויזניץ זי"ע ואמר לו הרה"ק אתה חושב שכזה רבי כמו שאתה ראית לא היה עוד, הנה אצל חותני הרה"ק מרוזין זי"ע היה המנהג שכל יום היו צריכים לספר לו סיפור על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ויום אחד סיפר לו אחד סיפור מהרה"ק מבארדיטשוב בדיוק כמו שאתה מספר על הרה"ק מצאנז, שגם הוא למד והכין את עצמו כל כך על חנוכה, רק הבדל אחד יש שהרה"ק מבארדיטשוב ישב שישב שבע שעות ליד הנרות, שעה יותר מהרה"ק מצאנז (דברי תורה)

◆◆◆

בשלושים יום שקודם לחנוכה היה בעל אמרי יוסף זי"ע מפריש בכל יום איזה סכום לחלק בחנוכה. (חקל יצחק)

◆◆◆

כפי שהאדם עושה הכנה מקודם חנוכה לקבל הקדושה המתגלה עתה כה, וכפיהו יהיה השראת השכינה הקדושה עליו, וזהו חנ"ו כ"ה שחניית והשראת השכינה הקדושה שנקראת כה, יהיה לערך ההכנה של האדם וכה תהיה השראת השכינה עליו אם מעט ואם הרבה. (באר משה)

◆◆◆

אנו אומרים וקבעו שמונת ימי חנוכה, כי מבואר בשם האר"י ז"ל כי בכל שנה האור בא מבחינת הוד ע"י נצח, ובחנוכה בא האור מהוד בעצמותה, ולא ע"י נצח, הכוונה כי נצח רמז על ניצוח היצה"ר, ומזה בא האור מהוד, ובחנוכה בא האור מהוד בעצם, והנה הקדושה משבת הטא בקביעות כמו שאמרו חז"ל שבת קביעא וקיימא, אבל שלש רגלים הוא כפי הקדושה מישראל, ולכך אנו אומרים ביו"ט מקדש ישראל והזמנים כי קדושת הזמנים הוא כפי ההכנה והקדושה מבני ישראל, ובחנוכה אנו אומרים וקבעו שמונת ימי חנוכה שהוא בקביעות אפילו אם אין האדם מכין עצמו כפי אשר צריך להכין עצמו לאור הקדוש הזה. (חסד לאברהם)

נלקט מספר "מקראי קודש - לשבת" אוצר נפלא על ענייני שבת

ערבית ליל שבת קודש

כגונא ◇ ברכו ◇ הפורש סוכת שלום ◇ ושמרו

כגונא

תוכן מאמר כגונא

תוכן המאמר הוא אשר בכניסת השבת מסתלקים כל החיצונים והדינים מהמלכות ומכל העולמות, (ולכן אין אומרים פסוק 'והוא רחום' קודם ברכו, כיון דההיצונים מסולקים מכל וכל) ובזה מתייחדים כל הספירות העליונות כאחד, ואין בהם פירוד כלל. ומהארת המלכות נמשכת תוספת נשמה יתירה לבני ישראל, לפיכך פותחים בתפילת ערבית לברך את השכינה בשמחה באמירת ברכו את ה' המבורך.

כי השבת הוא סוד האחדות וכמו שהששה קצוות מתיחדים למעלה בז"א שיהיו נחשבים בחי' אחת כך השכינה הק' מתיחדת למטה בו"ק שלה בסוד האחדות, להיות עמהם למעלה עם הו"ק דז"א אחד כנגד אחד בסוד יחוד פב"פ וכו'. והאחדות הזאת גורמת סילוק החיצונים, ושפני השכינה מאירים באור העליון של הז"א המאיר עליה ומתעטרת למטה ע"י התפילות של עמא קדישא ישראל, וכל ישראל מתעטרין בנשמות חדשות, שהם תוספת נר"ן הנמשכות מהארת השכינה. ואז הוא תחילת תפילת ערבית לברך אותה בשמחה ובפנים מאירות, ולומר ברכו את ה' המבורך.

(מתוק מדבש זה"ק תרומה דף קל"ה ע"א)

הרה"ק ר"ש מבעלזא זי"ע אמר פעם אשר המאמר בזוה"ק "רזא דשבת" שאומרים בליל שב"ק, אינו מובן רק למי שהוא במדריגת רואה ואינו נראה וכו'.

(דברי חנה, קאלשיין - ח"ב עמוד שעד)

שמחת הקדוש ברוך בעת אמירתה

היוכל אנוש על אדמות לדמות אף מקצת מן היחודים ושמחת הקדוש ברוך הוא, בשעה שישראל אומרים 'כגוונא' ביראה אהבה ושמחה.

(חובת התלמידים - מאמר ג אות ג)

כד עייל שבתא

מרן הרמ"ח מסלאנים, היה חוזר משמו של הרה"ח רבי דוד לובינער, שאמר בשם רבו הרה"ק רבי שמואל קאמינקער זי"ע, 'כד עיל שבתא', שבת קעז אויף הייבן אַ אידן, כי בכוחה של שב"ק לרומם את היהודי.

(מזקנים אתבונן - ח"ב עמוד קכה)

במדה שמעייל השבת

בשם ר' דוד לובינער זי"ע: 'כד עייל שבתא', כמה ובמדה שאדם מעייל ומכנים לתוך עצמו את השבת, כך ובאותו מדה 'איהי אתאחדת ואתפרשת מסטרא אחרא', הוא מתרחק מסטרא אחרא.

(אבקת רוכלים – פרק י' אות כ)

ואנפהא נהירין בנהירו עילאה

האור הראשון שאמרו הז"ל שנגנז לצדיקים לעת"ל, הכונה היא להצדיקים שבכל דור ודור, והאור הזה מתגלה להם בשבת כמבואר בזוה"ק, ואנפהא נהירין בנהירו עילאה.

(תפארת שלמה – פרשת לך ד"ה ולא נשא)

צלותא דמעלי שבתא

התורת חיים התפלל כאש להבה, כל כולו בער בתפלה, וכך פירש את התיבות 'צלותא דמעלי שבתא' (מתוך כגוונא הנאמר בקבלת שבת) 'מיט'ן דאוועגען ברענגט מען אריין דעם שבת' [עם התפילה מכניסים את השבת].

(שרפי קודש – ח"א עמוד תמו)

ברכו

לקבל רוח יתירה עם ה' בחינותיה

'כשעונה אחר ברכו 'ברוך ה' המבורך' תכוין לקבל 'רוח יתירה' בה' בחינות, נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, בה' תיבות 'ברוך ה' המבורך לעולם ועד', ולזה צריך כוונה גדולה, ושלא ישיח דברים בטלים לכבוד נשמה יתירה, ועיקר בקריאת שמע בברכותיה, כי יש לנו קבלה שבשעה שישראל למטה אומרים ברכו בליל שבת, אז בת קול הולכת בפמליא של מעלה לומר,

'אשריכם עם קדושים שאתם מברכים למטה, כדי שיתברכו למעלה כמה מחנות קדושים, אשריכם בעולם הזה, ואשריכם בעולם הבא, ואין ישראל מתברכים עד שיתעטרו בנפש יתירה'.

(פרי עץ חיים - שער השבת פרק יא עמוד צו)

לכוון להמשיך עליו תוספות 'בחינת רוח'

קודם עניית ברוך ה' המבורך לעולם ועד, יכוון להמשיך עליו תוספות 'רוח יתירה' דליל שבת קודש, ויכוון במהשבתו בזה הלשון בשמחה עצומה 'הריני ממשיך עלי ועל כל ישראל תוספות רוח יתירה דליל שבת קודש'.

(יסוד ושורש העבודה – שער השמיני פ"ד)

בעת ברכו, בת קול מכרזת 'אשריכם ישראל'

יש לנו קבלה, שבשעה שישראל למטה אומרים 'ברכו' בליל שבת, אז בת קול הולכת בפמליא של מעלה, לומר 'אשריכם עם קדוש, שאתם מברכים למטה, כדי שיתברכו למעלה כמה מחנות קדושים, אשריכם בעולם הזה ואשריכם בעולם הבא!', ואין ישראל מתברכין עד שיתעטרו בנפש יתירה.

(כף החיים - סי' רסז סקי"ב בשם פרע"ח פי"א)

בתפלת ערבית דשבת יכין האדם בעצמו בהכנה גדולה לענות אחר הש"ץ ברוך ה' המבורך לעולם ועד בשמחה עצומה עד מאוד, ביתר שאת ויתר עוז מבערבית דחול, כמבואר בזוה"ק פרשת תרומה (דף קלה:), וקודם עניית ברוך ה' המבורך כו', יכוין להמשיך עליו תוספות הרוח יתירה, ויכוין במהשבתו בזה הלשון בשמחה עצומה: הריני ממשיך עלי ועל כל ישראל תוספות הרוח יתירה דליל שבת קודש.

(יסוד ושורש העבודה - שער השמיני פ"ד)

ומצאתי בקונטרס האר"י ז"ל: יכוין במלת ברכו כשאומר החזן הוא עונה ברוך ה' המבורך לעולם ועד, לקבל נפש יתירה

שבת בשבתו

עניני שבת קודש בפרשת השבוע

בשבת עולים כל התפילות של כל ימות השבוע

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ר"ל דהנה ידוע הוא ששבת קודש נקרא 'באר שבע' שהוא יום השביעי, וכן **אז הוא עיקר הבאר שנובעים בני ישראל הקדושים בעבודתם להקב"ה באמת לבבם**, כי כל ימי החול אין בהם כל כך פנאי לעבוד עבודה האמיתי מגודל טרחתם לצורכי פרנסת אנשי ביתם כל אחד כפי מדריגתו, וכן כל שאר מניעות שיש בחול יותר משבת קודש כנודע, ועוד בימי החול יש התגברות הרע יותר משבת קודש וכיוצא בו, כנודע למשכיל דקדושה. וכן ביום שבת קודש יש בהירות דקדושה יותר מבימי החול, והוא כי **בחול כל התפלות ישראל מתעכבים לעלות לפני הקב"ה לבחון אותם עד יום השבת, שאז מביא מלאך מט"ט הדקות רוחניות של תפלת ישראל משבת זו, וכן מכל ששת ימי המעשה, ותפלות של ימי החול עולין ונכללין ביחד עם תפלות של שבת ההוא כו'**, ואז דייקא הקב"ה שהוא בוחן לבבות וכליות הוא בוחן אותם, מי ואיזה תפלה היא ראוי' להיות מיכלא דמלכא כדאיתא (פרי עץ חיים) ע"ש והבן. לזה כתיב **'ויצא יעקב מבאר שבע'**, היינו במוצאי שבת קודש, שיוצא מיום שבת קודש ונכנס לימי החול שזהו **'וילך חרנה'** שהם ששת ימי המעשה וכו'. (א"ה, אשר הלך בהם משפע הארת שב"ק ד'כל שתין יומין מיניה מתברכין').

(בן ביתי)

של שבת, שבאותו רגע יחול על האדם, ולזה צריך כוונה גדולה ושלא יסיח דברים בטלים לכבוד הנשמה יתירה.

(סידור שער השמים, להשל"ה - סדר קבלת שבת דף קסב ע"א)

מרן הרה"ק אדמו"ר הזקן זיע"א אמר: מי שרצונו בכל הרצונות שלו הוא בלתי לה' לבדו, אזי השלים את הנפש לשון רצון, ונקרא בעל נפש, ולמעלה מזה מדריגת רוח ונשמה כו', ובעל נפש יוכל להשיג מדריגות העליונות בעת אמירת ברכו של שבת.

(ילקוט מאמרים, קארלין סטולין – פ"ב אות ט)

הפורש סוכת שלום

טעם שאין אומרים בשבת שומר עמו ישראל לעד

כשמתקדש היום בערב שבת קודש, סוכות שלום מגיעה ומתפשטות בעולם, וסוכות שלום זוהי השבת וכו', והעולם בשמירה גדולה, עד שאין צריך להתפלל ולומר שומר את עמו ישראל, שזה רק בימי החול וכו', ובזמן שמתפללים ומזכירים סוכות שלום שהיא השבת, קדושה עליונה פורסת כנפיה על ישראל ומכסה אותם כאמא על בניה, ועל ידי זה יש נשמה חדשה לכל אחד ואחד, ושמחה זו מסלקת מהם כל עניני החול וצרות ודחקות.

(עפ"י הזוהר - מקץ קצ:)

עיקר התפלה בשבת שנוכל לקבל את התענוג

ופרוס סוכת שלום, הכוונה היא, אם יש לאדם תענוג מהאב, וחפץ האב שיהיה לבנו יותר תענוג, אזי אין הבן יכול לקבל זה התענוג, כי בשבת מתפשט התענוג, אזי אנו מתפללין שנוכל לקבל התענוג, דהיינו צמצום, שיצמצם עצמו שיתפשט ברוחב ולא שירד.

(אור תורה - סי' שמו)

בשבת ונשגב ד' לבדו

בחול, שהשרים ממונים על העולם, צריך לומר שומר עמו ישראל, כי כמה הם המקטרגים לישראל בכל יום, כיון שנכנס

שבת כולם זזים ממקומם ונשגב ד' לבדו, והרי הצאן תחת סוכת שלום נשמרים, וע"כ צריך לומר הפורש סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלים.

(רבינו האי גאון - שערי תשובה סי' פ)

אין אומרים "שומר עמו ישראל" שהשבת שומר

אין חותמין 'שומר עמו ישראל לעד', כדאיתא במדרש שבשבת אין צריכין שמירה, שהשבת שומר.

(טור - או"ח סי' רסז)

לעמוד כשמגיע להפורס לקבל תום' הנשמה

כשיגיע ל'ופרוש עלינו סוכת שלומך' וכו' צריך לעמוד (האריז"ל), וב'ופרוש עלינו סוכך שלומך' וגם בתיבות 'הפורש סוכת שלום עלינו' ימשיך ויקבל על עצמו תוספות 'נשמה יתירה' של ליל שבת.

(בעל שם טוב עה"ת - פרשת יתרו)

יקום באומרו ופרוס עלינו

כשאומר ופרוס עלינו סוכת שלום, אז יקום, דשם קבלת הנשמה של שבת, ובשני לוחות הברית כתב, דקבלת הנפש בבואי כלה, והרוח בברכו, והנשמה בופרוס, יעויין שם.

(כף החיים, פאלאגי - סימן כח אות י)

אומרים בתפלה פורס סוכת שלום עלינו. לפי הפשוט מאחר שהשבת הוא ברית א"כ הוא ממוצע בין עליונים לתחתונים ולכן נקרא שלום כי באמת עוה"ז מהופך מעולם העליון, רק בשבת יש בו התאחדות לעליונים עם התחתונים ונק' יום מנוחה ושלום. לכן מצוה בשבת להתענג באכילה ושתי', וכ' קודש הוא לכם, אפילו בגשמיות שורה הקדושה בשבת.

(שפת אמת - פרשת תשא שנת תרמה)

רבה זכיות וחן מגינים

משל למלך שנתרחק מחילותיו, ושרוי בתוך עם אחר באין מגן, ומתוך פחדו הוא נוטל עמו כלי זין להגן על עצמו ממבקשי נפשו. אבל כשמגיע לארצו ונמצא בתוך חילו, הרי הוא מניח כלי זינו, שכן צבאו מגן עליו לשומרו מאויביו. כך ישראל, כל ימות החול הן יראים מן המזיקים לפי שהם טרודים ואינם יכולים להקדיש את כל עיתותיהם לתורה ומצוות, ומשום שאין זכויותיהם מרובות בימים אלו עליהם להתפלל שלא יוזקו מן המזיקים, ועל כן אומרים 'ושמור צאתנו ובואינו', ומברכים 'שומר את עמו ישראל לעד'. אבל ביום השבת רבה זכותו והרי הוא עצמו מגן על הזוכרים אותו לקדשו, ואינם צריכין שמירה נוספת, ועל כן די להם לפרוש על השלום.

ושמרו

השבת הוא שמירה לבנ"י

נוהגין לומר פסוק ושמרו בני ישראל וגו' לומר שאם ישמרו שבת אין צריכין שמירה, והוא ג"כ מעין גאולה, כדכתיבנא לעיל שאם ישמרו ישראל ב' שבתות מיד נגאלין.

(טור - או"ח סי' רסז)

כדי לשמור הנשמה יתרה שלא תסתלק

בפרי עץ חיים (שער השבת פ"ט) כתב, וז"ל: צריך לשמור את הנשמה יתירה שלא תסתלק ממנו על ידי חלול שבת, על כן כתבו בה לשון שמירה, ושמרו בני ישראל את השבת, את שבתותי תשמורו, לכן אומרים 'ושמרו' אחר ברכת 'ופרוס' כי אז באה נשמה יתירה אל האדם כמ"ש בשם האריז"ל, וצריך לשמרה שלא תסתלק ממנו.

(נהג כצאן יוסף - ענייני שבת אות יח)

השבת שומרת על שומריה

כששומרים ישראל את השבת אין הם צריכים שמירה, שנאמר (תהלים צב, א) 'מזמור שיר ליום השבת', ודרשו ליום ששובתים מזיקין בעולם. ועל כן אין לחתום בברכת 'השכיבנו' בערבית של ליל שבת כדרך ימות החול בשומר עמו ישראל לעד'. ותיכף לאחר החתימה 'הפורש סוכת שלום עלינו' נוהגים לומר את הכתוב (שמות לא, טז) 'ושמרו בני ישראל את השבת', להורות שאם ישמרו ישראל את השבת אינם צריכים שמירה אחרת. והוא אשר ייסד החכם רבי אברהם בן עזרא ז"ל בפיוטו לשבת 'כי אשמרה שבת אל ישמרני'.

(אבודרהם - מעריב של שבת)

בשבת שאנו עסוקים במצות אין אנו צריכין שמירה אחרת, וזהו ברית שלום שלא יהיה לנו שום נזק בשבת, ולכך יש מקומות שאומרים ושמרו בני ישראל את השבת וכו', להזכיר אותו ברית. וזהו שיסדו ברצה והחליצנו שלא תהא צרה ויגון ביום מנוחתנו, כי מצות שבת יגן עלינו, כמו שהבטיחנו השם בפסוק ושמרו בני ישראל את השבת ברית עולם, ברית כרותה לשומרי שבת ביני ובינם, שלא יזוקו לעולם ביום זה, וזה האות אשר ביני ובין בני ישראל, ונוסח שומר עמו ישראל לעד לא נתקן רק בחול שכל א' יוצא ובא ממלאכתו וצריך שמור בדרכיו אשר הוא הולך, ובשבת וי"ט שלא יצא איש ממקומו, חותמין ופרוס סוכת שלומך, כלומר אחר שלא הוצרכנו רק לשמור חיום הקדוש הזה פרוס סוכת שלומך, שנוכל לשומרו בשלום ובשלמות.

(אדרות חיים, מלונזיל - תפילת ערב שבת)

טהורים יירשוה ויקדשוה / מעשי צדיקים

הקדיש אחר מזמור שיר ליום השבת, מעין קדיש שיאמר זרובבל לעתיד לבא

הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע סיפר מה שסיפר לו אביו הרה"ק רבי שלום זי"ע, שבחורף שנת תקפ"ז שבת הרה"ק מראפשיץ זי"ע בעיר ראווא. ושלח הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע אליו את בניו הרה"ק רבי אלעזר והרה"ק רבי זונדיל. לקבל פני הרה"ק מראפשיץ בעיר ראווא והיו שם על שב"ק.

הרה"ק מראפשיץ זי"ע כיבדם מאוד, ואמר להם: חשבתי שגם אביכם יבוא אלי, כי נכספתי מאוד להתראות עמו פנים אל פנים, ואם אדע כי יבוא, אשאר פה עוד שבת אחד. ביום א' באו בני הרה"ק מבעלזא, וסיפרו לאביהם דברי הרה"ק מראפשיץ. נענה הרה"ק מבעלזא לבקשת הרה"ק מראפשיץ, וביום ג' לשבוע נסע מעיר בעלזא לעיר ראווא. ומאחר שהיה חלוש מאד, הוכרח לנוח בכל כפר ועיר שעבר דרכם, ובכל מקום התלקטו סביביו מתושבי המקום שהצטרפו ונסעו עמו לראווא.

בערב שב"ק הגיע הרה"ק מבעלזא בליווי שלש מאות איש, לעיר ראווא. ובתפילת מנחה בפניא דמעלי שבתא, כיבד הרה"ק מראפשיץ את הרה"ק מבעלזא, להתפלל לפני התיבה. הרה"ק מבעלזא התפלל. ואחר התפילה ניגש אליו הרה"ק מראפשיץ ואמר לו: קחו עמכם האנשים שלכם, ולכו להתפלל קבלת שבת בביהמ"ד אחר, ואני אתפלל כאן לפני התיבה קבלת שבת.

אבל הרה"ק מבעלזא זי"ע עשה את עצמו כאילו אינו שומע את דבריו. חזר הרה"ק מראפשיץ פעמיים ושלש על דבריו, אך הרה"ק מבעלזא לא שם לבו אל דבריו. ניגש הרה"ק מראפשיץ זי"ע לפני התיבה, והתפלל כדרכו בקודש.

וסיים הרה"ק רבי יהושע מבעלזא: לאחר שסיפר לי אבי הקדוש סיפור זה, אמר לי: בני יקירי, הידעת, מדוע לא רצה הרה"ק מראפשיץ שאהיה בביהמ"ד בעת קבלת שבת אגלה לך טעם הדבר כי דרכו בקודש היה, לומר הקדיש אחר 'מזמור שיר ליום השבת' והקדיש הזה היה מעין הקדיש של זרובבל בן שאלתיאל, אשר יאמר לעתיד לבא, אחר ההלכה שיאמר מפי הקב"ה כדאיתא בילקוט ישעי' (מדרש תלפיות אות א' ענף אמן).

והוא ידע כי ב"ה יש לי מח טוב ותפיסה טובה, ובניקל אקבל אותו, על כן רצה שאעזוב את הביהמ"ד, לבל אשמע הקדיש. אולם נכספתי לשמוע ולהקשיב את זאת, על כן שמתי פני כחלמיש, ועשיתי את עצמי כאילו איני שומע ואל רציתי לעזוב את הביהמ"ד בשום אופן, וברוך ה' כי קבלתי אותו. (עי' בתנדב"א זוטא פ"כ, ובילקוט שמעוני ישעי' כ"ה סי' תכ"ט).

(אהל נפתלי - אות ל"ח. י"ג אורות - ח"ב עמ' קמ"ה)

אש מלהטת באמירת כגונא

וגם כשהייתי בלובלין עם אבי זצ"ל ילך בן תשע הייתי, וראיתי פניו כלפידים, ובעת שפתח הדלת לומר "כגונא" ראיתי אש מלהטות על ראשו ואור נפלא.

(היכל הברכה - בהקדמה לפרשת במדבר)

אמרו ג' פעמים כגונא, וכל הציבור הגיעו להתפשטות הגשמיות

פעם הי' רבינו [הרה"ק בעל בית אהרן מקארלין זי"ע] על שבת קודש בכפר הארחוב שע"י דוברוביץ, והתאספו אנ"ש מהסביבה כשש מאות איש על ש"ק, והתפלל קבלת שבת לפני התיבה, וכשהקהל סיימו כגונא, ורבינו עדיין לא גמר, התחילו הקהל עוד הפעם לומר כגונא, וכשסיים רבינו והקהל שאגו בקול, התחיל רבינו לומר עוד הפעם כגונא, כך חזר הדבר שלשה פעמים, ובפעם השלישי השתטחו על הרצפה מרוב דבקות והתאמצות. (הגרצ"מ סיפר ששמע איש מפי איש מזקנים שהיו שם באותו מעמד שאחר שסיימו כולם ג"פ ואנפאה נהירין היה להם התגלות אלקות לכ"א לפי ערכו באופן שלא היו יכולים לתאר ולשער כלל אח"כ).

(פרי ישע אהרן - עמ' קנ"ב)

מה לך עם ה'מארי דדינא', אמור 'כולהו ערקין'

בעיר קשאנוב גר הרה"ח ר' ראובן פרץ, שהיה שוחט ובעל תפילה. פעם אחת היה הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע במישעלניץ, וגם ראובן פרץ היה שם, וכיבדוהו להיות הש"ץ לקבלת שבת. כשאמר 'כגונא' אמרה עם התנועה של 'רזא דשבת' הידוע שחיבר החזן פינטשיק. וכשהגיע לתיבות 'ומארי דדינא' חזר כמה פעמים על תיבות 'ומארי דדינא' כמהלך הניגון. צעק אליו הרה"ק 'כולהו ערקין - כולהו ערקין', כאומר, מדוע אתה מתעסק עם 'מארי דדינא', תאמר 'כולהו ערקין'.

(שיח זקנים - ח"ה רמח. דברי חנה - בהליכות והלכות הל' שבת אות ק')

הועתק ללה"ק מספר "על נאולתינו" הי"ל ע"י נטרונא

הרה"ק מקאלאשיץ זצ"ל הי"ד

והיא לא תצלה

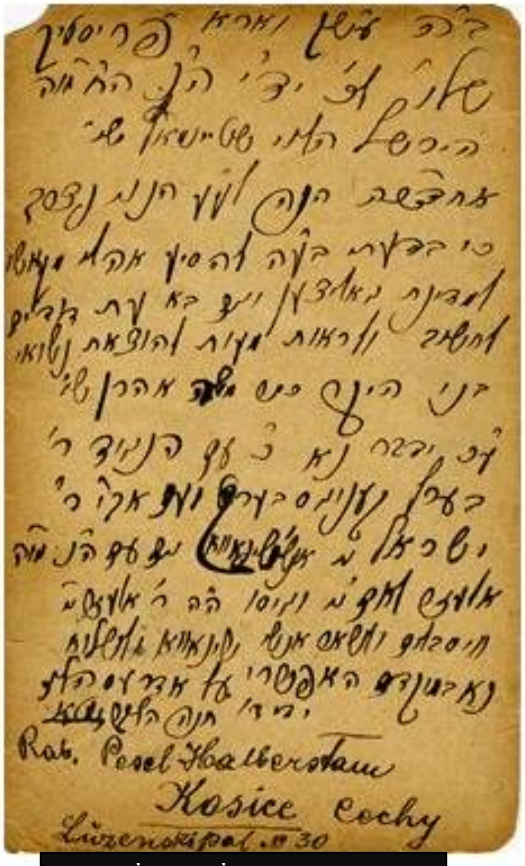
דברי נביאות מגולים ורוח הקודש יצאו מפה קדשו של הרה"ק מקאלשיץ זצ"ל כמה פעמים אודות מדינת הציונות שהתקיימו עד היום.

פעם כשעמדו כמה חסידים ושוחחו ביניהם אם הציונים יצליחו בהקמת מדינתם או לא, שם את ידו הקדושה על המזוזה, באומרו: **"אפילו אם יצליחו ויהא להם מדינה, לא יהא להם מנוחה שם".**

ומן המותר לציין שמדבריו לא נפל ארצה, וכן הוא עד היום שאין במדינה הציונות מנוחה, וכסדר יש מלחמות וטעראר מלווה בשפיכות דמים ה"י, השי"ת ירחם על עמו ועל ארצו ויפרוש סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים.

מקום מוכן לפורעניות

אחד שאל פעם מאת הרה"ק מקאלשיץ זצ"ל אם יסע לארץ ישראל, ענהו הרה"ק: **"בצעירותי היה לי תשוקה גדולה לעלות לארץ ישראל, עד כדי כך שרציתי לעזוב את הורי ולעלות ברגלי לארץ ישראל, אבל כהיום שהציונים התיישבו שם, אומר אני שאסור להתיישב שם מכיוון שהוא מקום מוכן לפורעניות".**

מכתב מהרה"ק מקאלאשיץ זצ"ל הי"ד

שיישאר 'דעתו לחזור'

היה אחד ששאל להרה"ק לפני המלחמה הנוראה, להיכן לברוח עם עשר ילדיו, ענהו במכתב: **"לארץ ישראל אל תיסע, שזה יזיק לבניך, רק לאמעריקע".**

בזכות השינאוער רב

סיפר כ"ק האדמו"ר מפשעווארסק זצ"ל כי פעם התבטא הרה"ק מקאלשיץ זצ"ל ואמר, **כל עניין הציונות וגרוריהן, הרי הוא קליפה דקה מן הדקה, שקשה ללמוד ולדעתו אותו בדיוק, גדולים וטובים טעו בזה, לולי שנתגדלתי בבית זקיני הקדוש משינאווא מי יודע אם גם אני לא הייתי טועה.**

וכשסיפרו זאת לפני רביה"ק זי"ע נענה ואמר: **"בימים ההם היתה קליפה דקה מן הדקה, אבל כהיום רואה כל אחד בבירור את הטומאה השוקעת בה".**

שוא עמלו בוניו בו

אחד סיפר פעם לפני הרה"ק בהתרגשות מה שקרא בעיתון אחד, איך שבונים את העיר תל אביב, כ"ד שעות ביממה, וביום אחד בונים רחובות שלמים, נאנח הרה"ק באומרו: "האם זה נקרא בניה, הרי הם עושים חורבנות".

הגה"ק בעל בית אברהם מסלאנים זצ"ל

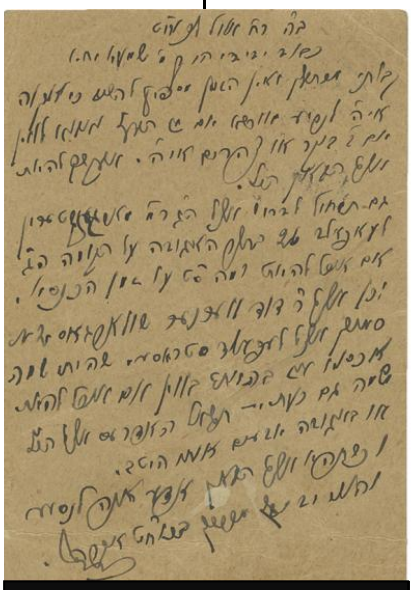
מכתב קודש

בעל הבית אברהם כותב במכתבו בלהב קודש דיבורים קילורים לעיניים בנוגע לציונות ובאמצע דבריו כותב: "**בי ענין הציונות מתנגד לאמונה וכו', אין אנו מדברים באלו הציונים החפשיים שפקרו מעליהם עול מלכות שמים לגמרי, כי אין אלו הציונים, רק רשעים, רק אנו רומזים על המזרחי אשר בחיצוניותם המה פורשים טלפים, ואפילו עוסקים בתורה ותפילה, אבל נקודת האמת והאמונה חסר להם, ויש מגדולים שכבר מרגישים זאת, אבל הגאות והפניות מהעגל המסכה הנעשה מזהב וכסף א"א להם לחזור בתשובה ר"ל, וכו'**".

לא יטמאו בעל בעמיו – ל"לאומיות"

ובהזדמנות פירש את הפסוק (שמות כא א) לנפש לא יטמא בעמיו, שלא יטמאו את הנפש עם בעמיו, לעניין רשעי זמנינו שאומרים רק עם.

ובמכתבו להגה"ק רבי חיים מרדכי מסלאנים זצ"ל מתאונן בית אברהם מאד על הציונים וכה כותב: "**ובפרט שנתפשט הנגע בעלי ראתן מהציונים והמזרחיים רח"ל בכל תפוצות הגולה, אין עיר או משפחה או אפי' בית כמעט שלא ימצא הנגע אם רב אם מעט, הלא זהו נגע צרעת המארת ומשקה מים המאורים ומרים לתלמידים ובני בית הקטנים והגדולים, אשר בכל עת מצוא חשבון מהנעשה במחנה העברים תתפלץ הלב לרסיסים, ואין עצה ואבדה חכמה מבנים מה לעשות וכו', והסכנה מעניינים אלו רח"ל מרחפת בכל עת ובכל שעה, ואין מקום לנוס, וכו',**" ע"כ.

מכתב מהרה"ק הבית אברהם מסלאנים זצ"ל

ופעם אחת כשהה בארץ ישראל ודברו מאחד שנפל ברוך לפני הציונים, ונכנס לשמש ב"רבנות" הציונים, והבית אברהם תמה מאוד על זה, וכשהסבירו לו שבבית ההוא היה ממש מצב של פיקוח נפש אם לא יקבל על עצמו לעבוד אצלם, אבל הבית אברהם סירב לקבל את ההתנצלות באמרו: "**ומהו אם מתים לכבוד השי"ת?**", (קובץ שיחות קודש, זכרון צדיק, דף שכח).

הגה"ק רבי ישראל הינוקא מסטאלין זצ"ל

לעולם לא יצא מגיהנום

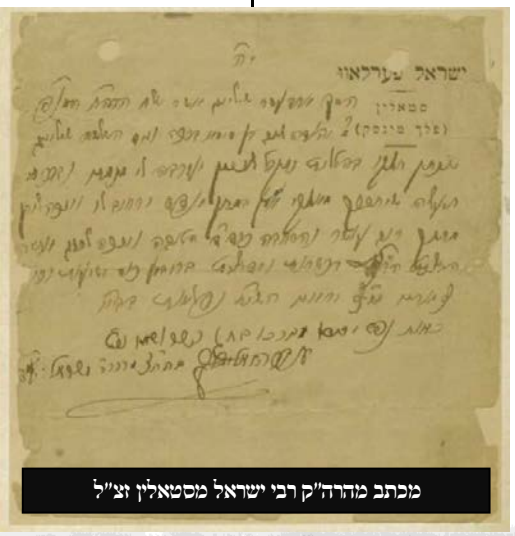
בספר ילקוט דברי אהרן נדפס דיבורים נוראים שאמר הרה"ק רבי ישראל מסטאלין המפורסם כהינוקא, לבניו לפני הסתלקותו, ובין השאר אמר להם: "**דעות בוזבות היא גם עבודה זרה, לדוגמא ציונות, לכן אני מבקש ממכם, שתאמרו אלי כפי שאמרו בני יעקב לאביהם 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'**".

וכן בצאוותו מזכירם לגנאי: "**שיתרחקו מהשקר ולא יתערבו בין החבורות הרעים ובפרט הציונים והמזרחיים**".

ובהזדמנות אחרת התבטא על הציונים הדתיים בלשונו: "**יהודי רב בווארשא, יהודי טוב שיושב כל היום בטלית ותפילין על התורה ועל העבודה, ולא יצא לעולם מגיהנום, דהיינו ציוני**".

הרגשתי הגשמה באוויר

גם בנו הגה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זצ"ל התריע נגד כיתות הציונות, באומרו: "**האוויר מלא במינות ואפיקורסות, ואין עצה לזה רק חסידות, דהיינו לשבת יחדו, אבל מציונים ומזרחיים אין מה לדבר, זהו הסט"א בעצמו**".

מכתב מהרה"ק רבי ישראל מסטאלין זצ"ל

ופעם אחרת כשהיה בארץ ישראל, התייחס בנוגע העולים החדשים מעליות הציונים, באמרו: "**כאן בארץ ישראל המלחמה היא חזקה וקשה מבחוץ ישראל, כאן במקום הקדושה הרי זה לעומת זה קליפה גדולה ל"ע, בימים ספורים שהנני שוהה כאן בארץ ישראל הרגשתי הגשמה באוויר שמלא באפיקורסות, והנפק"מ בין בעלי העבירה בארץ ישראל לבעלי עבירה שבחו"ל, ששם הוא מחמת התאווה, ובכאן היא להכעיס**".

המשך יבוא א"ה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ניחום אבלים אצל בני הגה"צ רבי חיים יצחק אייזיק טייטלבוים זצ"ל מסלאטפינא

נכד מרן הגה"ק בעל עצי חיים זצוק"ל

יום ב' פרשת נצבים תשפ"א לפ"ק

בנו הרה"ג ר' ליפא טייטלבוים שליט"א דומ"ץ בקהלתינו אנטווערפן: דער טאטע האט זיך געהאלטן זייער נאנט.

רבינו: יא טאקע געווען זייער נאנטע קרובים, דעם זיידן'ס (הגה"ק מרן העצי חיים ז"ל) **אייניקלך.** [1]

בנו הגר"ל: דער רבי דער ברך משה פלעגט אייביג רעדן פונעם טאטן'ס זיידע דער סלאטפינער רב (הגה"צ רבי חיים יצחק אייזיק האלבערשטאם ז"ל חתן הגה"ק מרן העצי חיים ז"ל). [2]

רבינו: יא, דער טאטע ז"ל האט שטארק געהאלטן פון אים, ער האט אים זייער מעריץ געווען. [3]

בנו הגר"ל: ער האט געוואוינט נאנט אויך.

ער האט פארציילט אז ער פלעגט אסאך זיין דארט ביי אים.

רבינו: סלאטפינא איז דאך נעבן סיגוט, ס'איז דארט אריבער די גרענץ.

א' מבני המשפחה: יא, היינט דארף מען אדורך גיין א גרענץ.

רבינו: דעמאלטם איז אויך געווען א גרענץ. [4]

---

1 אביו הגה"צ רבי יואל טייטלבוים ז"ל אב"ד קירלהאז בן הגה"ק רבי העניך ז"ל אבד"ק קערעצקי חתנו של מרן הגה"ק הקדושת יו"ט ז"ל, הי' חתנו של כ"ק הגה"צ רבי חיים יצחק אייזיק האלבערשטאם ז"ל הי"ד אב"ד ור"מ ק"ק סלאטפינא בעל שארית חיים עה"ת ומועדים, חתן מרן הגה"ק העצי חיים ז"ל.

2 ה"ה הגה"צ רבי חיים יצחק אייזיק האלבערשטאם ז"ל אב"ד ור"מ ק"ק סלאטפינא יע"א חתן מרן הגה"ק העצי חיים ז"ל אשר כבר בשנותיו הצעירות זכה להערכת גדולי הורו והערצת בני קהילתו ותלמידיו כשהפתיע את כולם בכשרונותיו הברוכים ובגדלותו בתורה בצדקתו ובמדותיו התרומיות בהנהגתו המחונכת ובהופעותיו אומרות הכבוד. הוא הי' בן הגה"ק רבי יהושע'לע ז"ל אבד"ק דאלינא, בן הגה"ק רבי משה'לע ז"ל אבד"ק באדיוב, בן הגה"ק רבי ברוך ז"ל אבד"ק גארליץ, בנו של מרן הדברי חיים ז"ל וחתנו של מרן הייטב לב ז"ל.

3 עי' בס' ומשה הי' רועה (חלק א' עמוד ב) שמעתיק שם שיחת קודש ממרן רבינו ז"ל בעל ברך משה מה שדיבר מגדולת גיסו הרב מסלאטפינא, וז"ל: "עס איז כמעט נישט געווען צווישן די צדיקים און די גדולים פונעם פריערדיגן דור אזא אדם השלם און טוב לב ווי מיין שוואגער דער סלאטפינער רב, ער האט געהאט אלע מעלות און מידות טובות שמנו חכמים, איך געדענק ווי דער טאטע ז"ל האט אים אזוי ליב געהאט, איינמאל האט ער געזאגט: פון מיינע זוהן (וואס זענען נאך געווען זייער יונג) ערווארט איך נאך צו זהען פון זיי בעסער ווי זיי זענען יעצט, אבער פון מיינע איידימער וואס זענען שוין עלטער, זעה איך אז ער איז דער גרעסטער מושלם פון אלע, עיי"ש.

4 סלאטפינא שהיתה ידועה במכרות המלח שלה היתה שכנה קרובה של העיר סיגעט, עיירה זו ברוסיא הקארפאטית שכנה על גבול רומעניא, ורק הנהר "טייס" הפריד בינה לבין העיר סיגעט אשר ברומעניא, גשר של עץ חיבר את שתי גדות הנהר והתושבים היו עוברים את הגבול הלוך ושוב על ידי רשיונות שניתנו להם בלי קושי במשרד הממונה על המחוז, יהודי סלאטפינא רגילים היו לעבור בכל יום חמישי בשבוע לסיגעט ולקנות שם את צרכי השבת שלהם, שכן מצרכי המזון בראמעניא היו זולים בהרבה מאשר ברוסיא הקארפאטית.

א׳ מבני המשפחה: וועלכע מדינות איז געווען סלאטפינא און סיגוט.

רבינו: אמאל איז עס געווען איין מדינה, פאר די ערשטע קריג. דעמאלטם האט סלאטפינא באלאנגט פאר סיגוט, ס׳איז געווען א גליל פון סיגוט.

נאך די ערשטע קריג האט מען צוטיילט אונגארין, מ׳האט געטיילט מוציא׳ס, סיגוט און די גאנצע געגנט האט מען געגעבן פאר ראמעניא, און סלאטפינא איז געווארן טשעכסלאוואקיי, אזוי אז ס׳איז געווארן צוויי מדינות, און אז ס׳איז געווארן צוויי מדינות האט ער געהאט פראבלעמען מיטן אדורך גיין די גרענעץ, מ׳האט אים גע׳מסר׳ט, ער האט שוין נישט געקענט אריין גיין.

א׳ מבני המשפחה: וועמען? דעם עצי חיים?

רבינו: יא.

בנו הגר״ל: דעם שבת וואס ער איז געפארן קיין קליינוואר־דיין, האט ער געדארפט גיין קיין סלאטפינא, ניין?

רבינו: ער איז נישט געפארן דארט, ער איז געפארן עפעס אן אנדערן וועג, ווייל ער האט נישט געקענט אריין פארן קיין טשעכסלאוואקיי.

בנו הגר״ל: וועגן דעם האט מען אויפגענומען נאך א רב, וועגן דעם האט ער עם אוועק געגעבן פארץ איידעם.[5]

רבינו: יא, וועגן דעם האט ער געמוזט אוועק געבן פארץ איידעם, דער חלק פון די גלילות, די זייט האט ער אוועק געגעבן.

בנו הגר״ל: וויזניצער חסידים האבן אויך געוואוינט דארטן. דאכט זיך מיר אז צום סלאטפינער רב האבן זיי מסכים געווען...

א׳ הנוכחים: אין סיגוט האבן אויך געוואוינט וויזניצער חסידים.

רבינו: בכלל אין מארמאראש זענען געווען וויזניצער חסידים.

בנו הגר״ל: וועז דער ייטב לב איז געקומען קיין סיגוט איז אויך געווען וויזניצער חסידים.

רבינו: קאסוב וויזניץ, ביידע.

בנו הגר״ל: נישט וועגן דעם האט מען אנגעהויבן צו זאגן ידיד נפש?[6]

רבינו: אזוי זאגט מען.[7]

ס׳איז דא זאכן, מנהגים, וואס ער האט געזומען פון דארט און ער האט זיך אזוי געפירט אלס מנהג המקום פון קאסוב׳ער חסידים.

---

5 ויש להעתיק מפרקי תולדותיו (מס׳ אורות חיים עמ׳ פ״ו): בשנת תרפ״ה התקבל רבינו זצ״ל לכהן פאר כאב״ד קהילת סלאטפינא והגלילות, חגיגת ההכתרה עברה ברוב פאר והדר, לשבת פרשת שמיני בא מרן העצי חיים לשבות את שבתו בסלאטפינא כשהוא מלווה קהל רבנים ומאות חסידים מכל הסביבה.

בשבת דרש הרב הצעיר את דרשתו הראשונה, בקול בוכים התנצל הרב לפני קהל עדתו כי הוא יודע בעצמו שאינו ראוי למלא את מקומם של גדולי ישראל שקדמו לו שאין זה יאה לו להיות רב ומנהיג לעדה סלאטפינא וכל הסביבה מקום שעל כס הרבנות ישבו בעבר חותנו הדגול מרן העצי חיים זצ״ל ולמעלה בקודש הרי הם מרן הקדושת יו״ט ואביו הקדוש הייטב לב זי״ע, דבריו הנרגשים עשו רושם רב על קהל שומעיו.

אחריו עלה לדרוש חותנו מרן העצי חיים זצ״ל האאב״ד דסיגעט באומרו על דברי רש״י הקדוש בפסוק הראשון של פרשת שמיני ״להשמיעם שעל פי הדבור נכנס אהרן ומשמש בכהונה גדולה ולא יאמרו מאליו נכנס״ בתוך כל דבריו שהיו מתובלים

במאמרי חז״ל הביא את פירושו של ה״אור החיים״ הקדוש בפרשת קרח על הפסוק ״בואת תדעון כי לא מלבי, וכו״ כי מינויו של אהרן לכהונה גדולה לא היה מרצוני משום שאני רציתי והקב״ה הסכים לדבר כמו שאנו מוצאים שה׳ מסכים לדבריהם של צדיקים, אלא עשיתי זאת אך ורק על פי צווי ה׳ יתברך״.

גם במינויו של הרב מסלאטפינא - המשיך מרן העצי חיים ז״ל - אל יעלה על דעתכם כי חתני השתוקק להגיע למשרה זו, ואני נתתי את הסכמתי לכך, לא ולא, הוא לא רצה בשום אופן להכניס את צוואתו בעול הרבנות, אלא אני בראותי את מעלת כשרונותיו גדלותו בתורה וצדקתו העמסתי על שכמו את כהונת הרבנות, בסוף דבריו ביקש את אנשי הקהילה להתאחד מסביב לרבם החדש, והזהיר כי כל מי שיעיז לפגוע בכבוד הרב כאילו הוא פוגע בבת עינו.

6 עיין בס׳ לקט הקמח החדש (סי׳ נ״א סק״ד) שכ׳: יש מנהג אצל חסידי צאנז וסיגעט לומר קודם הודו מזמור לדוד, וי״א הפיוט ידיד נפש כגון בוויזניץ, וכ״כ גם הגה״ק מבוטשאטש בסידורו, ומהרי״ח מביא לומר מזמור ה׳ מי יגור באהליך, כי לפי זהר חדש (פ׳ ויצא) מרומז בזה עשרת הדברות דצריכין לומר קודם פסוקי דזמרה עשרת הדברות, ואין אומרין ע״פ האר״י וכן בש״ע בסימן א׳ ע״ש. אמנם בברוך שאמר ג״כ מרומז בעשרה פעמים ברוך כמובא לקמן בברוך שאמר בס״ק י״ד, אבל במונקאטש לא אמרו כלל והתחילו מיד הודו.

7 כמו כן לספור ספירת העומר אחר עלינו לקח ממנהג קאסוב, וכן להחמיר לאכול געבראקטס בכלים מיוחדים באחרון של פסח, וסיפר רבינו שליט״א בא׳ השיחים ששמע מדודו האדמו״ר מוויזניץ מאנסי ז״ל שהייטב לב לקח מקאסוב, המנהג לומר ג׳ פעמים מזמור לדוד בסעודה שלישית.

הגה"צ אב"ד פארוואש שליט"א:[8] ס'איז געווען ביי ניחום אבלים, צי ביי די לויה, כ'געדענק נישט געגנו, מיינע קינדער דא ווילן מיך דערמאנען, דער דברי חיים האט געווייגט, ער איז שוין געווען שוואך, האט מען אים געפרעגט פארוואס ער וויינט, האט ער געזאגט, עס איז א רחמנות אויף די משפחה און די קינדער, האט דער צאנזער זיידע געזאגט, א רחמנות אויף מיין נשמה, ווער וויינט וואו ס'וועט פארוואנדלען ווערן.

רבינו: דער דברי חיים האט געקענט רעדן פון זיך אסאך מאל, זייער מיט א געוואלדיגן ביטול, און אסאך מאל האט ער געקענט רעדן פון זיך זייער גרויס.[9]

דער ייטב לב האט דאך געלערנט אלע יארן מיט בחורים, און ער האט אמאל געזאגט פאר די בחורים אין די ישיבה, ער האט געריידט אזוי מיט אזא געוואלדיגע התמרמרות, ווער וויינט וואו מ'וועט אים פארוואנדלען, בעט ער די בחורים "אז מ'זאל אים א טובה טוהן בעולם העליון, און מ'זאל אים ארויס נעמען פון גיהנום". אזוי האט ער געזאגט, ער האט זיך אזוי געבעטן ביי די תלמידים מ'זאל אים א טובה טוהן.[10]

---

8 מחותנו של הנפטר ז"ל ה"ה הגה"צ ר' ברוך דוד האלבערשטאם שליט"א בנו של כ"ק הגה"צ ר' חיים יהושע ז"ל הי"ד בנו של הגה"ק בעל קדושת ציון מבאבוב ז"ל וחתנו ומ"מ של כ"ק הגה"צ ר' חיים מייזליש ז"ל אבד"ק סארוואש מח"ס בנין חיים.

9 עיין בס' נפלאים מעשיך (ה"א) שמביא שידוע שאצל הרה"ק מצאנז ז"ל היה מדת ההשתוות להפליא, שהיה יכול להתאנח על שפלות מדריגתו, וברגע קט היה יכול לדבר מגדלותו באופן נורא, ומביא כמה דוגמאות ע"ז.

ועיי' בס' צוואות הריב"ש עה"פ שויתי ה' לנגדי תמיד בענין מדת ההשתוות. ועיין בספה"ק נועם אלימלך פר' קדושים ד"ה ועוד מזהיר וכו' שמבאר הענין שלפעמים הצדיק מדבר מגדלות עצמו עיי"ש, וכן עי' בספה"ק עבודת ישראל פר' וישלח בד"ה או יאמר וכו' שמבאר ענין זה באריכות.

10 עיין בס' שיח זקנים (ה"ב עמ' צ"ג) שפע"א אמר הרה"ק הייטב לב באמצע דרשת כל נדרי: איך האב דאך שוין א וויסע בארד ולא עשיתי עדיין מאומה, ולבנים אומרים לנו עשו, ואח"כ אמר אונז האב מיר יא אויפגעטוהן, עשיתי שלום בהרבה עיירות שהיו שם מחלוקת, אתם יודעים למה, ווייל איך בין גארנישט, איך קען גארנישט, וע"כ היו דבריו נשמעים.

און אמאל האט ער אויך אזוי געקענט רעדן פאר די בחורים, אז ער האט נישט קיין תורה, ער האט נישט קיין יראת שמים, ער האט זיך זייער אזוי מתמרמר געווען, אבער ער האט געענדיגט, "אבער איך בעט אייך זאגט'ס נישט אויס פאר די בעלי בתים די ראשי הקהלה, ווייל אז זיי ווילן עס הערן ווילן זיי מיר נישט געבן קיין געהאלט, על כן זאל מען זיי נישט אויסזאגן...".

רש"ה: דער רבי דער ברך משה פלעגט צו זאגן אז דער סלאטפינער רב האט געהייסן נאך צוויי צדיקים, נאב'ן דברי חיים און נאך רבי אייזיק'ל זידיטשויבער?

רבינו: ער איז געווען אן אייניקל פון צאנז און זידיטשויב, אבער ער האט זיך געפירט ווי אין זידיטשויב.

א' מבני המשפחה: דער רבי דער ברך משה פלעגט זאגן אז ווען ער איז געווען אין סלאטפינא, האט ער געהערט זידיטשויב און צאנז, ער האט געקענט דאוונענען דעם נוסח ווי ביידע, מיט זיין גלונגענקייט.

א' מבני המשפחה: מ'האט געזאגט אז דאס דאוונענען האט ער געדאוונענט ווי אין זידיטשויב, און געלערנט האט ער אזוי ווי אין צאנז.

רבינו: דער סלאטפינער רב איז געווען א בארדיובער אייניקל,[11] און דער זיידע ז"ל דער עצי חיים אליינם איז קודם געווען א חתן ביים בארדיובער רב, וואס איז געווען א זוהן פונעם גארליצער רב, און די כלה איז נפטר געווארן, ער איז געווען א חתן אלין קינד, און די כלה איז נעבעך אוועק – שפעטער איז דער זיידע ז"ל א חתן געווארן ביים זיידן רבי שלו' אליעזר'ל – ער האט געהאט באקומען אלין חתן א מתנה א זייגער פונעם בארדיובער רב, און ווען דער סלאטפינער רב איז געווארן אן איידעם ביים עצי חיים – האט דער זיידע אים געגעבן במתנה דעם זייגער וואס ער האט באקומען פונעם בארדיובער רב ז"ל.

דער סלאטפינער רב איז געווען קודם א חתן אין וויזניץ, דער אהבת ישראל'ס א אייניקל איז געווען זיין כלה, א שוועסטער פון רבי יהודה'לע (ה"ה רבי יהודה'לע הורוויץ ז"ל

---

11 הגה"צ רבי חיים יצחק אייזיק האלבערשטאם ז"ל אבד"ק סלאטפינא הי' בנו של הגה"ק רבי יהושע'לע אבד"ק דאלינא בנו של הגה"ק רבי משה אבד"ק בארדיוב ז"ל, ורבי יהושע'לע היה חתן הגה"ק רבי יודא צבי מדאליא ז"ע בן הגה"ק רבי ישכר בעריש מדאליא ז"ע בן הגה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב ז"ע

מדזיקוב בעיה"ק ירושלים ואח"כ בעיה"ב לאנדאן יצ"ו), און די כלה האט אפגעלאזט דעם שידוך, ער איז געווען צי פרום פאר איר, אזוי איז געווען די מעשה בימים ההם נאך די ערשטע וועלט'ס קריג לויטן מצב, און נאכדעם וואס מ'האט אפגעלאזט דעם שידוך האט אים דער זיידע געזומען פאר א חתן. אבער וועז ער איז נאך געווען א חתן מיטן פריערדיגן שידוך איז ער אמאל אדורך געפארן סיגוט, איז ער אריין געגאנגען צום זיידן ז"ל דער עצי חיים, וועז ער איז אריין געקומען צום זיידן האט ער אים געפרעגט ווער ער איז, און ער האט אים אויסטערליש מכבד געווען, ער האט אים געהייסן זיצן און ער האט געהייסן מ'זאל אריין ברענגען פירות מכבד צו זיין און ער האט אים ארוים באגלייט, און ער האט געמיינט אז אזוי איז מען מכבד יעדן וועז ס'קומט א בחור א בנש"ק וכדו'. ער איז דעמאלטס געווען צוזאמען מיטן מנחת יצחק,[12] זיי זענען געווען נאנטע חברים, זיי האבן דעמאלטס צוזאמען געלערנט.[13]

שפעטער וועז די כלה האט אפגעלאזט דעם שידוך און דער זיידע ז"ל האט אים געזומען פאר א איידעם, און ער איז געקומען קיין סיגוט האט ער געזעהן אז מ'איז נישט אזוי מכבד יעדן, אזא כיבוד גיט מען נאר פאר גאר חשוב'ע מענטשן,

דער טאטע האט פארציילט אז וועז דער סלאטפינער רב איז א חתן געווארן ביים זיידן, איז געווען אין שטוב א תנאים, וועז מ'האט געענדיגט, זאגט אים דער זיידע ווילסט דאך אוודאי זעהן די כלה – ס'איז שוין געווען נאך די תנאים... – צי ער האט אים געזאגט אלץ אסור לקדש עד שיראנה, מ'איז צוגענאנגען און מ'האט געעפנט א טיהר, דארט זענען געווען די אלע נשים, און מ'האט געזאגט 'מזל טוב', און ער האט נישט אנגעהויבן צו וויסן ווער ס'איז די כלה, מיט דעם האט ער יוצא געווען..., ער האט נישט געהאט קיין השגה וועלעכ'ס איז די כלה.

א' מכני המשפחה: ער האט אים דאך געזומען צוויי מאל פאר אן איידעם (בזיוו"ר נשא את הרבנית דבורה לאה ע"ה ונסתלקה בצעירותה, ולאחמ"כ נשא את אחותה הרבנית העסא ע"ה).

רבינו: יא, קודם איז ער געווען א עלטערער איידעם – דער ציעשנובער רב איז געווען דער עלטסטער איידעם – נאכדעם דער סלאטפינער רב, און נאכדעם דער קלויזענבורגער רב, און בזיוג שני איז ער געווען דער יונגסטער איידעם פון זיידן וואס זענען געווען נאך בחייו פונעם זיידן.[14]

דער זיידע ז"ל דער עצי חיים האט אים זייער געגליכן.[15]

---

12 ומן הראוי להעתיק כאן הוספה לעובדא זו מה שסיפר בנו יחידו הרב החסיד ר' ישכר בעריש וויים ז"ל ראה"ק דקהלתינו הק' במאנטשעסטער, שאביו ז"ל הי' מחסידי דאלינא, תחת אחד השיחים עם מרן רבינו שליט"א, בזה"ל: "כ'האב געהערט פון רבי'ן פונעם ברך משה אז ער האט פארציילט אז אלץ בחור איז דער סלאטפינער רב געקומען מיט מיין טאטן (המנחת יצחק ז"ל) צוזאמען אויף א וויזיט צום עצי חיים, און דער עצי חיים האט געהייסן אריין ברענגען כיבוד, און שפעטער וועז דער סלאטפינער רב איז שוין געווען א איידעם, האט ער געזעהן אז געווענליך האט דער עצי חיים געהייסן אריין ברענגען כיבוד פאר גרויסע מענטשן, האט ער געפרעגט דעם שווער 'אלץ בחור בין איך געקומען דא מיט מיין חבר, מיר – האט דער שווער געזעהן מיט רוה הקודש אז איך גיי וועלן א איידעם – האט מען מיך מקרב געווען, אבער מיין חבר...', האט דער עצי חיים געזאגט 'איך האב געזעהן אז ער וואקסט א גדול בישראל'".

13 עי' בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב בריש סי' קכ"ח) וז"ל: כדי לעשות שארית לדברי ריעי אלופי ומיודעי עט"ר הגה"צ המפורסם בקש"ת מוה"ר חיים יצחק אייזיק הלברשטאם זצ"ל הי"ד אבדק"ק דאלינא שבגאליציע וסלאטפינא שבטשעכסלאווקיי יצ"ו הנני להעתיק פה שתי תשובות קצרות על דבר קושייתי בריש מס' מכות, שהקשיתי בימי חורפי שנשארו בידי מהמון חליפות מכתבים שהיו בינינו להבחל"ח בד"ת ונאבדו בימי הועם...

וכה כותב לו הגה"צ הנ"ל בתשובתו: בין כסא לעשור יושפע רב טוב וגמר חתימה טובה לכבוד אהובי ידי"נ חביבי ה"ב תמים במעלות ובמדות ישרות החו"ב בתו"י כו' כמר יצחק יעקב וויים נ"י. מכתבך היקר עם ח"ת הגיעני, ושמחתי לקראתו כעל כל הון...

ומסיים: ...את אלה הדברים נפלו ברעיוני בעת עיוני בדבריך, ואי"ה עוד חזון למועד להשתעשע עמך, תודיעני בכל פעם מטוב שלומך ומשלום כל ידידינו בכלל ובפרט, כנפש אוהבך ידידך באהבה דוש"ת ומחכה לבשורות טובות במהרה...

ועיי"ש שמביא תשובה ב' שכתב לו אחר הימים טובים בשנת תרפ"ב בעיר סיגעט.

14 ולאחר פטירתו של העצי חיים ז"ל נשארו עוד ב' בנות, הא' נישאה להגה"צ רבי יחזקן טווערסקי ז"ל אבד"ק מוושאי, ועוד בת נישאה להגה"צ רבי יהודה'לע אייזיקסאהן ז"ל אב"ד אחוזה.

15 עיין לשון התוארים שכ' עליו בשו"ת עצי חיים כמ"פ בצעירותו (בחלק יו"ד סי' יד, ובחו"מ סי' א וב' ועד), ועי' במכתבים דברי יואל (חלק ב' סי' פח), מכתב שכתב לו מרן רבינו ז"ל בחביבות יתירה.

וועז זיין ערשטע רביצין איז אוועק, דבורה לאה האט זי געהייסן, און דער זיידע האט אים געוואלט נעמען נאכאמאל פאר אן איידעם, נאר ער האט געהייסן חיים יצחק אייזיק, און דער זיידע האט געהייסן חיים הערש, קומט אוים איין נאמען איז געווען די זעלבע, איז אזוי ווי די ערשטע רביצין איז אוועק און ער האט אים געוואלט נעמען נאכאמאל האט ער שוין געהאט ספיקות אין דעם, איז ער זיך געגאנגען שואל עצה זיין מיטן טעטשער רב (הגה"ק רבי אלי' בצלאל ט"ב ז"ל בנו הצעיר של הגה"ק הייטב לב ז"ל) ער איז געווען פאר אים א פעטער, א ברודער פאר"ן קדושת יו"ט.

דער טעטשער רב האט נאך געלעבט, און ער איז אים געגאנגען פרעגן, און האט אים געזאגט אז ער קומט אים פרעגן די שאלה, און ער בעט אז אויב קען ער זאגן יא זאלן ער ענטפערן, טאמער קען ער נישט זאגן יא זאל ער נישט ענטפערן..., איז ער אים געקומען פרעגן, ער איז געקומען נעמען א יא, אויף א ניין איז ער נישט געווען גרייט צו פרעגן... און למעשה האט ער אים נאכאמאל געגומען.

די ערשטע רביצין איז אוועק ביים האבן א קינד.[16] דער זיידע ז"ל דער עצי חיים האט געזאגט ביים די הספד 'בי אדוני וגו' ואל יחר אפך' (זרמז בדבריו ב"י אדני וגו', כי היא הי' הי"ב מצאצאיו שנפטרו בחייו, שיותר לא יהי' חרון אף ח"ו, וכן הי' שמני אז שוב לא מתו בניו בחייו).[17]

אב"ד מארוואש: דער ווייטצענער פעטער (הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש ז"ל אב"ד ווייטצען, ומח"ס מקדשי השם וספר בנין צבי, אחד חותנו בעל בנים חיים מסאראוואש ז"ל) האט פארציילט אז ער איז געווען ביים די לויה פון רבי מרדכי זאב (אבי אביו), דעם בנין דוד"ם פאטער, ער איז נאך געווען פון די גרויסע לייט אין פוילן נאך ביים שפת אמת, האט ער פארציילט אז פאר יציאת נשמה האט ער געזאגט צענדליגער בלעטער גמרא מיט תוס' אויף אויסנווייניג, ער איז געווען ביי אים ביי יציאת נשמה.

כ'האב געהערט פון באבובער רב ז"ל (כ"ק בעל דברי שלמה מבאבוב ז"ל) פונעם פעטער, אין קראקא איז געווען א איד ער האט געהייסן ר' יעקב רייך, און מ'האט אים גערופן ר' יאנטשע, דארט איז געווען א איד וואס ער האט גראדע געהאט וואויל קינדער, אבער ער האט אנגעהויבן רעדן זאכן וואס זענען נישט געווען פאסיג, דער עולם האט זיך געשעמט, האט דער זיידע ז"ל דער קדושת ציון געזאגט, אין די צווייטע גאס וואוינט ר' יאנטשא רייך, ער האט דעם שטעקן פונעם רבי ר' אלימלך, ברענגטס אהער דעם שטעקן פונעם רבי ר' אלימלך. מ'האט אנידער גלייגט דעם שטעקן אויפן בעט, און ער האט אויפגעהערט צו רעדן די שטותים...

האט דער קדושת ציון געוויזן א ירושלמי אין נדרים דף ט', דארט שטייט אז איינער האט געערעדט דברי חכמה און ס'איז געווען א חידוש, האט מען געפרעגט פון וואנעט האט ער געוואוסט, האט ער געזאגט, מקלו של רבי מאיר היה

---

16 עיי' בס' ומשה היה רועה (ח"א עמ' נ"ב) שמסופר שהיא נסתלקה בעת לדתה את בנה היחיד היניק הגה"ק יו"ט ליפא ז"ל בעש"ק פר' ויגש שנת תרפ"ב, והרה"ק העצ"ח היה אז בעיר חוסט כשקיבל את הידיעה המרה, ונחפז לביתו להשתתף בהלויה.

ועתיק כאן מה שסיפר מרן רבינו שליט"א בענין זה תחת אחד השיחים כדלהלן: דער זיידע ז"ל דער עצי חיים, האט פארלוירן א טאכטער, ווייל דער סלאטפינער רב איז געווען דעם זיידנ'ס אן איידעם, און זיין רביצין איז אוועק ביים האבן א קינד, האט דער זיידע אריינגערופן דעם איידעם - זיי זענען געזיצן צוזאמען שבעה - און ער האט אים געזאגט 'א מענטש לעבט נישט אויף אייביג, קיין שום מענטש, א מענטש דארף אויפטוהן אויף די וועלט, און אז מ'גייט אוועק פונעם עולם, און מ'האט איבער געלאזט א קינד, האט זי שוין אויפגעטוהן איר תפקיד אויף דעם וועלט', די וווערטער האט ער אים געזאגט.

דער זיידע ז"ל דער עצי חיים האט גארנישט געווינט ביי די שבעה, און דעם טאג וואס מ'איז אויפגעשטאנען פון די שבעה איז געווען דער ברית פונעם קינד וואס איז געבוירן וועז די מוטער איז אוועק, און דער קרן לדוד איז געקומען מנחם אבל זיין, און ער האט געגעבן דאס נאמען פאר"ן קינד, און וועז ער האט געזאגט ביי קריאת השם 'ותגל אמו בגן עדן' האט ער זייער געווינט.

---

17 עי' בס' נפלאים מעשיך (הק' ב) בשם הרב החסיד רבי יוסף לייב כהנא ע"ה שהוא היה נוכח בשעה שהספיד הגה"ק העצי חיים זי"ע את בתו הרבנית הצדיקת מסלאטפינא ע"ה והיא היתה רחמנא ליצלן כבר זרע השנים עשר מבין ילדי מרן העצי חיים שנסתלקו על פניו, והיה אז פרשת ויגש וכשהודיעו להרה"ק העצי חיים שבתו נעדרה ל"ע, ביקש מרן העצי חיים שיביאו לו את הגארטעל ויצא להספיד בתו והתחיל ההספד כבן המתחטא לפני אביו, 'ויגש אליו יהודה' פי' שיהודי נגש אל ה', ומבקש ממנו 'בי' אדוני, אני מתחנן לפניך שכבר הקרבתי לפניך כמנין ב"י, ועל כן אפיל תחנוני 'ואל יחר אפך' עס זאל דיך שוין נישט אויפיל פאדריסען אויף מיר, וישיב חרון אפו מעל עמו, וכל העם גער בבכיה רבה.

בידו והיתה מלמדתו דעת...[18] האט ער געהייסן ברענגען דעם רבי'ן ר' אלימלך'ס שטעקן פון ר' יאנטשע רייך.

רבינו: הייסט דאס אז ס'איז נאך געווען א שטעקן פון רבי ר' אלימלך דעמאלט'ס.

א' מבני המשפחה: וועז מיין טאטע האט געטוהן דעם ערשטן שידוך, דער עלטסטער איידעם הייסט ר' שמואל אלחנן חיים, מיין טאטע האט דאך געהייסן ר' חיים אייזיק, איז ער געגאנגען פרעגן דעם רבי'ן דער ברך משה, האט ער געזאגט, דו קומסט מיך פרעגן, עטיץ האסט דאך א מסורה אין די משפחה מיטן סלאטפינער רב (סיפור הנ"ל עם מעשה רב שמרן העצי חיים ז"ל התייעץ ע"ז עם דודו הגה"ק מטעטש ז"ל).

און ער האט געזאגט אן אינטערסאנטע זאך, אויף די הזמנה האט דער רבי דער ברך משה געהייסן מ'זאל נישט שרייבן 'חיים', מ'זאל נאר שרייבן 'שמואל אלחנן'.

רבינו: אין אבני צדק איז דא א תשובה וועגן דעם, און ער ברענגט צו די תשובה פונעם השיב משה.[19] דער טאטע ז"ל האט געהאט א בריוו פונעם קדושת יו"ט, קיין אמעריקא געשריבן, וועגן א צוואת רבי יהודה החסיד, און ער שרייבט אויך אז אויב מ'האט נאך א נאמען איז נישטא קיין קפידא.[20]

---

18 עיין בירושלמי (פרק מגלחין מועד קטן פרק ג ה"א) ר' שמעון ברבי לא מצא פתח לנדרו עד שבא אחד מזקני הגליל, אית דאמרין ר' שמעון בן אלעזר הוה כו', א"ל מנא לן, א"ל משרת ר' מאיר הייתי, ויש אומרים מקלו של ר' מאיר היתה בידו והיא היתה מלמדתו דעת, וכ"ה שם בנדרים רפ"ט ע"ש.

19 עיין שם כמה תשובות בענין זה, בחלק אבן העזר סימן ד', סימן י"א, וסימן י"ב.

20 וז"ל המכתב, נדפס בלקוטי תוספות יום טוב בסוף ספר קדושת יו"ט הנדפס מחדש:

ב"ה, יום ג' שמיני תר"ע לפ"ק, סיגוט יע"א, כבוד הרבני המופלג וכו' מו"ה אלי' דוד נ"י. מכתבו הגיעני על נכון, והנני להשיבו על דבר השידוך, כי בשני שמות ואחד מהן שוין, אין שום קפידא בדבר, כמבואר בשו"ת אבני צדק (אה"ע סי' יא) ובשו"ת השיב משה (סי' סט), על כן אם השידוך הוא כפי רצונו ואם מה' יצא הדבר אזי יוכל לבא בקשר שידוכין בשעה טובה ומוצלחת, ומלא כף נחת וכו'...

והנני דו"ש באהבה ומעתיר בעדו שהשי"ת ירים קרנו ומזלו למעלה למעלה שיוכל לבא לבית לשלום מתוך נחת והרחבה. הק' חנני יום טוב ליפא ט"ב בהר' זצללה"ה.

א' מבני המשפחה: דער טאטע פלעגט פארציילן אן אינטערסאנטע זאך, אז מיין באבע די קירלהאזער רביצין האט דאך געהייסן חנה, און דער רבי דער ברך משה'ס רביצין (בזיוו"ר בת דודו הגה"ק מקערעצקי ז"ל חתן מרזה הקדושת יו"ט ז"ל) האט אויך געהייסן חנה, איז במילא וועז דער רבי דער ברך משה איז געקומען אהער און מאיזה סיבה האט מען איר נישט געוואלט אריין לאזן, זי האט נישט געהאט קיין פאפירן מסודר, האט מיין באבע די קירלהאזער רביצין, זי האט דאך געהייסן חנה, האט זי געגעבן איהרע פאפירן.

רבינו: יא, אויף מיינע גוי'שע פאפירן שטייט טאקע אויף מיין מאמע'ן דער נאמען חנה.

א' מבני המשפחה: דאס שטימט מיט די מעשה אז זי האט געגעבן אירע פאפירן.

רבינו: יא יא, דאס זאג איך פארדעם שטייט אויף מיינע פאפירן דער נאמען.

חתנו של הנפטר ז"ל: דער שווער האט געטראגן דעם סלאטפינער רב'ס נאמען, ער איז געווען א מורא'דיגער צוגעלאזענער מענטש, דער רבי האט דאך געקענט דעם שווער, ער איז געווען א אמת'ער מענטש א בעל חסד, ער האט זיך אוועק געגעבן פאר אנדערע מענטשן.

ער איז דאך געווען יעדן זומער אין קרית יואל, אינדרויסן פון קרית יואל, אין סעווען ספרינג'ס שוין א חשבון פון פערציג יאר.

היינט איז עס שוין א חלק פון קרית יואל.

רבינו: יא איך געדענק, ער פלעגט צו קומען.

א' מבני המשפחה: איינע פון די ערשטע זאכן וועז ער פלעגט צו קומען אהין יעדן זומער, די ערשטע זאך האט ער געזארגט מאכן זיכער צו טרעפן דעם רבי'ן, אין ביהמ"ד האט ער פראבירט ...

ער האט געוואלט שלום נעמען, וועז דער רבי קומט אין בית המדרש, ער האט אלין געזוכט אפשר איז דער רבי יעצט דא, ער איז געגאנגען שלום נעמען, ער פלעגט ווארטן נאך שחרית אייביג וועז דער רבי האט געדאווענט.

רבינו: יא יא כ'האב מיך אלעמאל געטראפן מיט אים.

א' מבני המשפחה: ער פלעגט נעמען הבדלה וויין מוצאי שבת, נאך ביים רבי'ן דער ברך משה.

רש"ה: צוואנציג יאר צוריק האט ער געטראפן דעם רבי'ן אין ביהמ"ד, האט ער געזאגט, כ'בין א הייסער קרית

יואל'ער... אין קרית יואל איז געווען היים דעמאלטם זומער, כ'בין א הייסער קרית יואל'ער...

א' מבני המשפחה: ער האט אזוי הנאה געהאט דארטן פונעם ביהמ"ד, פונעם היכל התורה.

דער טאטע פלעגט צו זאגן אז דער זיידע דער קירלהאזער רב פלעגט אסאך קומען באזוכן טאקע אויך זומער, דעם רבי'ן דעם ברך משה, דארטן אין קרית יואל. דער רבי געדענקט איינע פון די באזוכן.

רבינו: כ'בין דאך נישט געווען ביים טאטן'ס הויז. ער וועט אפשר געדענקן, ער (רבינו הראה על הרה"ח ר' שמואל הכהן פריעדמאן הי"ו משב"ק) דארף בעסער וויסן.

רש"ה: כ'געדענק נישט, ווען איז ער געווען וועלכע יאר.

א' מבני המשפחה: תשמ"א איז עס געווען.

רש"ה: נישט אין מיינע צייטן. איך בין געקומען אויף קרית יואל תשמ"ה זומער און ער איז שוין דעמאלטם אוועק, ער איז אוועק תשמ"ו, אזוי דענק איך.

דער רבי ז"ל איז געפארן צו די לוי' גערדענק איך, אלם געווענען שוואגער, אלם פעטער, און בכלל ער איז געווען א נאנטער קרוב.

א' מבני המשפחה: היינט איז רבי מאטעלע הארנסטייפלער'ס יארצייט. ר' לייבל סטעמפל (הרב ההסיד ר' לייבל שליט"א הוא מחשובי נכדי הקדושת ציון ז"ל בלאנדאן) האט פריער דא גערופן אויפן טעלעפאן, האט ער נאכגעזאגט אז רבי מאטעלע הארנסטייפעלער האט געזאגט אז ס'איז ענדערש צו לערנען משניות ווי דאוועננען פארן עמוד און זאגן קדיש.

רבינו: יא, ער האט עס מיר אמאל דערציילט, אז ער האט געזאגט פאר די קינדער, די וויכטיג'סטע זאך איז דאס לערנען משניות.

רש"ה: ר' לייבל סטעמפל האט דאס געהערט פון זיין באבע די באבוב'ער רביצין (הרבנית פראדל ע"ה א"ח של הקדושת ציון ז"ל, בת בתה של הרה"ק מהארנאסטייפל ז"ל).

רבינו: ער האט געזאגט דאוועננען פארן עמוד איז א גוטע זאך, אבער לערנען משניות איז די וויכטיג'סטע.

א' מבני המשפחה: מ'זאגט אז די באבע שרה מרים (אשת הרה"ר רבי שלום אליעזר'ל מראצפערט ז"ל ובת הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנסטייפל ז"ל) איז געווען א גרויסע מלומדת.

רבינו: יא, דעם זיידן ז"ל רבי שלום אליעזר'ס רביצין איז געווען א גרויסע מלומדת.

א' מבני המשפחה: מ'זאגט אז זי האט געקענט מאור עינים.

רבינו: זי האט געקענט אלעם, מאור עינים אויך.

א' מבני המשפחה: וואס איז פשט? פרויען האבן געלערנט?

רש"ה: דער רבי ז"ל דער ברך משה האט נאכגעזאגט פון איר אז זי האט געזאגט אז מ'זאל זיך נישטווינדערן פון ווי זי קען, וויל אפילו די וועגט פונעם טאטן'ס שטוב, האבן געקענט לערנען,[21] אזויפיל תורה איז דארט געווען.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט געזאגט אז ווען זי איז געקומען קיין סיגוט האט זי געבעטן א פנים יפות, זי האט געווואלטנאכקוקן אין פנים יפות מיט מאור עינים.

א' מבני המשפחה: ס'איז דא כתבים פון איהר, מ'זעהט א מורא'דיגע שריפט, די לשונות אויף לשון קדוש.

רבינו: ווער האט דאס? די מילוואקי'ער קינדער,[22] זיי האבן עס.

א' מבני המשפחה: זי האט געלערנט א רוסישע אידיש, ניין?

רבינו: יא, זי האט געלערנט אזא אידיש אזוי ווי אין אוקריינא, אזוי האט זי געלערנט.

ס'איז געווען א שריפה אינדערהיים, האט זי געזאגט ס'איז געווען א שריפה... (בסגול) אזוי אוקריינישע.

די באבע איז געווען א מבין אויף די אייניקלעך, ווער ס'לערנט יא און ווער ס'לערנט נישט.

א' מבני המשפחה: מ'האט געדארפט מורא האבן נישט נאר פון זיידן נאר פון די באבע אויך...

רבינו: אפשר מער פון די באבע, זי איז געווען די מבין.

וקם רבינו ואמר: המקום ינחם וכו' מ'זאל נישט וויסן פון קיין צער, נאר תמיד מיט שמחה.

---

21 עיי' בס' שיח זקנים (ח"ח) שפע"א היה כ"ק האדמו"ר מסקווירא ז"ל בביתה, ושמע איך שהיא מדברת בלימוד, ותמה בקול איך אשה מותרת ללמוד, והיא שמעה את דבריו, וענתה ואמרה, מי שנתגדל בבית אבי יודע ללמוד, כי קירות הבית כבר ידעו ללמוד מרוב התמדתו וגאונותו של אבא מארי ז"ל.

22 בני הגה"צ רבי יעקב ישראל טווערסקי ז"ל, האדמו"ר מהארנאסטייפל במיליוואקי, חתנו של דודו בעל קדושת ציון מבאבוב ז"ל, ובנו של הגה"ק רבי (מנציון יודא לייב) לייבעלע טווערסקי ז"ל מהארנאסטייפל, שהי' בסוף ימיו בשיקאגו, בנו של הגה"ק מהארנאסטייפל ז"ל.

לעילוי נשמת

האה"ח

מרת **חי' דינה**

בערקאוויטש ע"ה

בת הרה"ח ר' **אליעזר** ז"ל

נלב"ע י"ב כסלו

הונצח ע"י הרבני הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **אהרן הערש בערקאוויטש** הי"ו

ובניו שיחיו

לעילוי נשמת

האה"ח

מרת **פרימא רחל**

שפילמאן ע"ה

בת הרה"ח ר' **מרדכי משה ספרא** ז"ל

נלב"ע י' כסלו

הונצח ע"י בנה הרבני הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **הערשל שפילמאן** הי"ו

אב"י בבארא פארק יע"א

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

דרשה לפני תלמידי המתיבתא - סניף ישיבת "עסק התורה"

יום ד' פרשת תולדות תשפ"ב לפ"ק

אחרי שהאריך במילי דשמעתתא בפרק "חזקת הבתים" הנלמד בישיבה"ק

ס'איז דא אן אינטערסאנטער כתב סופר די וואך, ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה', לבית מדרשו של שם. רבקה אמינו האט געזעהן אז זי גייט אריבער לבית עבודה זרה איז עשו מפרכס לצאת, און וועו זי גייט אריבער א ביהמ"ד איז אויך מפרכס לצאת. און זי האט דאך נישט געוואוסט אז ס'איז צוויי עוברים, זי האט געמיינט אז ס'איז איינס, וואס קען דאס זיין? האט זי געקלערט אז ס'איז פשט אז ער איז נישט קיין ערליכער, ער איז טאקע א גרויסער למדן, ער איז מפרכס לצאת אין א ביהמ"ד ווייל ער איז א למדן, האט זי נישט געוואוסט וואס איז פשט אין דעם?, איז ער ערליך צי נישט ערליך, זי האט נישט פארשטאנען, ותלך לבית מדרשו של שם, כ'וויל זעהן וויי אזוי ער דאוועט, אויב ער דאוועט איז ער ערליך. כ'וויל זעהן וויי אזוי ער דאוועט.

האב איך הנאה כ'האב געזעהן די בחורים זיצן און לערנען, און מ'לערנט בעיון, ותלך לדרוש את ה', מ'זעהט וויי אזוי מ'דאוועט, דארטן זעהט מען וויי אזוי דאס יראת שמים איז.

האב איך געקלערט אזוי, ס'איז דא א באקאנט וואוערט פון רבי ר' שמעלקא, די גמרא זאגט (שבת קנב.), עד ארבעין שנין מיכלא מעלי, מארבעים ואילך מישתא מעלי, זאגט דער רבי ר' שמעלקא ביז פערציג יאר קומט דער יצר און זאגט, יונגערמאן, כאפ אריין מאך א לעבן, איי א מענטש דארף דאך עפעס לערנען, ער דארף דאך עפעס דאוועגען, דו וועסט עלטער ווערן, וועו דו וועסט זיין שוין אן עלטערער איד וועסטו זיך טיילן, דו וועסט ניין אין ביהמ"ד און דו וועסט זיצן און לערנען, נישט יעצט. זאגט ער מ'דארף מנצח זיין דעם יצר הרע מיט א פרישע בילקע, א פרישע בילקע ווי פרישער איז עס אלץ בעסער, אז מ'לאזט עס שטיין ווערט עס ערגער, אזוי אויך, ווי פריער מ'הייבט אן צו דינען דעם באשעפער אלץ בעסער. וועו ס'קומט אויף די עלטערע יארן דעמאלטס קומט דער יצר הרע און ער זאגט, יעצט זעצסטו זיך לערנען? יעצט גייסטו דאוועגען? יעצט ווערסטו מיר פרום? דאס איז גוט פאר א יונגערמאן, פאר א בחור אין ישיבה, ס'איז גוט פאר א כולל יונגערמאן, נישט יעצט, דאס איז שוין נישט פאר קיין עלטערער מענטש, איז יין ישן ווי עלטער דאס איז אלץ מער איז עס בעסער. דאס איז עד ארבעים שנה - זאגט דער רבי ר' שמעלקא - דארף מען מנצח זיין דעם יצר הרע מיט מיכלא מעלי, פון ארבעים שנה און ווייטער איז מישתא מעלי, פון יין ישן, אזוי זאגט דער רבי ר' שמעלקא, אזוי טייטשט ער אויס די גמרא.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין, ער האט געהאט א דרך ה' פון לחם ויין, סיי אין די יוגענט און סיי אין די עלטער, פון לחם ויין האט ער ארויס געלערנט והוא כהן לקל עליון, צו דינען דעם באשעפער סיי אין די יונגע יארן און סיי אין די עלטערע יארן, דאס איז געווען דער דרך ה' פון מלכי צדק מלך שלם שם בן נח.

רבקה אמינו האט געזעהן אז זי גייט אדורך א ביהמ"ד איז מפרכס לצאת, וועו זי גייט אדורך עבודה זרה איז אויך מפרכס לצאת, וואס קען דאס זיין? האט זי באשלאסן אז אין די יונגע יארן וועט ער זיין א בורדאק, ער וועט אלעס טוהן, און אויף די עלטערע יארן דעמאלטס וועט ער זיך זעצן לערנען, ער וועט זיך אויסמענטשלען, ותלך לדרוש את ה', לבית מדרשו של שם, זי איז געגאנגען זעהן ביי בית מדרשו של שם האט מען אנדערש געלערנט, דארט האט מען

געלערנט אז ס׳דארף זיין לחם ויין, אין די יונגע יארן און אין די עלטערע יארן.

כ׳זאג עס דא פאר די בחורים, הוציא לחם ויין, מ׳דארף זיין אין די יונגערע יארן, און מ׳דארף זיין אין די עלטערע יארן. און אז מ׳וויל קען מען זאגן א יונגער בחור און אן עלטערער בחור, איז אויך אזוי. בחינת באפס מה איז עס אזוי דומה.

כ׳האב הנאה די בחורים דא דאס איז לחם ויין, אלץ יונגערער בחור, און אז מ׳וועט אביסל עלטער, מ׳זיצט און מ׳איז עוסק בתורה.

ותלך לדרוש את ה׳, לבית מדרשו של שם, עס שטייט אין צל״ח אין ברכות, כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו, זאגט דער צל״ח, ווען איינער איז קובע מקום לתפילתו, פארוואס איז ער קובע מקום לתפילתו? ווייל ער האלט אז ער האט געדאוועט האט דאס מקום באקומען א קדושה, גייט ער צוריק אויף דעם פלאץ וואו ער האט געדאוועט, ווייל דאס פלאץ האט באקומען א קדושה פון די פריער׳דיגע תפילה.

דער זיידע ז״ל דער ישמח משה איז נאך געווען אין סיגוט, ווען מ׳האט אויפגענומען דעם זיידן רבי אלעזר ניסן קיין סיגוט, איז דער ישמח משה געקומען צו פארן, און ער האט געזאגט א דרשה אין סיגוט. נאכדעם איז רבי אלעזר ניסן געווען רב אין סיגוט זעקס יאר, נאכדעם איז ער אוועק געגאנגען, און אין די שפעטער׳דיגע יארן איז דער זיידע ז״ל דער ייטב לב צוריק געקומען אויף דעם פלאץ און ער איז געווען דארט, פינף און צוואנציג יאר איז ער געווען רב אין סיגוט. נאכדעם איז געווען דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט, ער איז געווען אין צוואנציג יאר רב אין סיגוט. נאכדעם איז געווען דער זיידע ז״ל דער עצי חיים, ער איז געווען צוויי און צוואנציג יאר רב אין סיגוט. נאכדעם איז דעם טאטן׳ס ברודער דער רב דארט געווען. דער טאטע ז״ל איז אויך געווען ביז ער איז אנטלאפן פון די קאמוניסטן האט ער געזעהן אז מ׳מוז שוין אוועק גיין.

דער זיידע ז״ל אין ייטב לב האט א שמועס די וואך, אז דאס מקום וואו א איד טוט מצוות און מעשים טובים, ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳, ער ברענגט אראפ דעם צל״ח. דער קדושת יו״ט אין פרשת דברים רעדט ער אויך פון דעם, לא המקום מכבד את האדם, נאר האדם מכבד את המקום, דער מענטש איז מכבד דעם מקום, ווייל א מענטש וואס ער דינט דעם באשעפער וועט דאס מקום א מקום קדוש.

רבקה אמינו האט געהאט צער עוברים, זי האט מיטגעמאכט, זי האט געהאט א פראבלעם, נו, רבקה אמנו האט מתפלל געווען, זי האט געזעהן אז זי איז נישט נענה געווארן בתפילתה, ותלך לדרוש את ה׳, איז זי געגאנגען לבית מדרשו של שם, זי איז געגאנגען מתפלל זיין דארט וואו שם האט געדאוועט, האט זי געזאגט למה זה אנכי, פארוואס האב איך מתפלל געווען אליינס, פארוואס האב איך געדאוועט ביי מיר אינדערהיים, איך וועל גיין אין ביהמ״ד דאוועגען, דארט וואו מיין זיידע שם האט געדאוועט, האט דער מקום באקומען א קדושה, דארט וועט נתקבל ווערן די תפילות.

איך פאר אי״ה היינט לבית מדרשו של שם, מקום שהתפללו בו אבותי, איך פאר קיין סיגוט, כ׳וועל זיין אי״ה שבת אין סיגוט, א פלאץ וואס עס לאזט נישט זאגן וויפיל קדושה דאס מקום האט אין זיך אינגעזאפט במשך פון די אלע יארן, דער זיידע ז״ל דער ישמח משה איז נאך געווען אין סיגוט, ווען מ׳האט אויפגענומען דעם זיידן רבי אלעזר ניסן קיין סיגוט, איז דער ישמח משה געקומען צו פארן, און ער האט געזאגט א דרשה אין סיגוט. נאכדעם איז רבי אלעזר ניסן געווען רב אין סיגוט זעקס יאר, נאכדעם איז ער אוועק געגאנגען, און אין די שפעטער׳דיגע יארן איז דער זיידע ז״ל דער ייטב לב צוריק געקומען אויף דעם פלאץ און ער איז געווען דארט, פינף און צוואנציג יאר איז ער געווען רב אין סיגוט. נאכדעם איז געווען דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט, ער איז אוועק געגאנגען, און אין די שפעטער׳דיגע יארן איז דער זיידע ז״ל דער עצי חיים, ער איז געווען צוויי און צוואנציג יאר רב אין סיגוט. נאכדעם איז דעם טאטן׳ס ברודער דער רב דארט געווען. דער טאטע ז״ל איז אויך געווען ביז ער איז אנטלאפן פון די קאמוניסטן האט ער געזעהן אז מ׳מוז שוין אוועק גיין.

ותלך לדרוש את ה׳, אויף מקום שהתפללו בו אבותי, וואו זיי האבן געדינט דעם באשעפער בקדושה וטהרה, מרביץ געווען תורה, מרבה געווען טהרה, אויסגעוואשן אידישע הערצער, עבודת ה׳ בקדושה ובטהרה, הרבצת התורה אויפן העכסטן פארנעם, אידן זענען געקומען און זיי האבן געפועל׳ט ישועות, מה נורא המקום הזה, וואו מ׳קומט צו פארן, מ׳קומט יעצט צו א חנוכת הבית פון א ביהמ״ד אויף דעם מקום שהתפללו בו אבותי, דאס איז נישט דער זעלבער ביהמ״ד, ס׳איז אבער אויף דעם מקום, ותלך לדרוש את ה׳, לבית מדרשו של שם.

דער אויבערשטער זאל העלפן, מ׳פארט אויף קברי צדיקים, קברי אבות, דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל אויספועל׳ן פאר אלע אידישע קינדער כל מילי דמיטב.

דער אויבערשטער זאל העלפן די אלע אידן וואס פארן מיט, עס פארט מיט א ציבור אידן, די אלע אידן זאלן פארן געזונטערהייט און אהיים קומען געזונטערהייט און אויספועל׳ן אלעס גוט׳ס פאר גאנץ כלל ישראל, אלעס וואס אידישע קינדער דארפן, דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל הערן בשורות טובות ברכה והצלחה מיט אלעם גוטן.

מעמד קביעת מזוזה לבנין בית המדרש החדש "עצי התמרים" בשוהל-הויף עיר האבות סיגוט יצ"ו

ערב שב"ק פ' תולדות תשפ"ב לפ"ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי. רש"י זאגט, וואם הייסט למה זה אנכי, למה זה אנכי מתפללת, פארוואם האט זי מתפלל געווען, ס'איז נישט צו פארשטיין, זי האט זיך מתחרט געווען חלילה אויף די תפילה וואם זי האט מתפלל געווען?

ותלך לדרוש את ה', זאגט רש"י, לבית מדרשו של שם, זי איז געגאנגען צום ביהמ"ד פון שם.

קען זיין אזוי, דער זיידע ז"ל אין ייטב לב ברענגט אראפ אין פרשת תולדות די וואך אין די סדרה, ברענגט ער אראפ דעם פסוק אין פרשת חיי שרה, עס שטייט אין פסוק, "ויקם שדה עפרון", אזוי שטייט וועז אברהם האט דאס אפגעקויפט, איז ויקם שדה עפרון, נאכדעם שטייט וויטער אין פסוק, "ואחר כן קבר אברהם את שרה אשתו", אברהם אבינו האט מקבר געווען ער האט געמאכט א גמילות חסד של אמת מיט שרה אמינו, שטייט נאכדעם נאכאמאל אין פסוק "ויקם השדה והמערה" שטייט נאכאמאל ויקם השדה, דאס ערשטע מאל זאגט רש"י ויקם שדה עפרון, תקומה היתה לו, ס'האט געהאט א תקומה, ס'איז ארויס מידי הדיוט צו א הקדש, ס'איז ארויס געגאנגען צו אברהם אבינו צו א מלך, אבער וואם איז די צווייטע נאכאמאל "ויקם השדה והמערה".

זאגט דער זיידע ז"ל אזוי, ער ברענגט אראפ די גמרא אין ברכות דף ו', כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו, זאגט דער צל"ח, ווער ס'איז קובע מקום לתפילתו איז טייטש אז ער ווייזט אז פון די תפילה וואס מ'האט געדאוועט אויף דעם פלאץ איז דאס פלאץ קונה א איכות קדושה, און דאס העלפט צו צו די תפילה וועז מ'דאוועט נאכדעם ס'זאל נתקבל ווערן פארץ היילגן באשעפער, זאגט דער זיידע ז"ל אזוי, איבעראל אז א איד איז מקיים א מצוה ווערט דאס פלאץ נתעלה ונתקדש בקדושה של מעלה פון די קדושה פון די מצוה וואס מ'האט מקיים געווען, זאגט ער, די ערשטע מאל שטייט אין פסוק "ויקם שדה עפרון" אזוי ווי רש"י זאגט, אז ס'איז יצא מיד הדיוט ליד מלך, ס'איז ארויס פון א הדיוט און ס'איז געגאנגען צו א מלך, "ואחר כן קבר אברהם את שרה אשתו", האט אברהם אבינו מקיים געווען א גמילות חסד של אמת מיט שרה אמינו, האט ער דאך מקיים געווען א גרויסע מצוה, מכח די קדושה פון די מצוה איז דאס מקום נתעלה געווארן, איז "ויקם השדה והמערה", מכח די קדושת המצוה פון חסד של אמת איז דער מקום נתעלה געווארן, אזוי זאגט דער זיידע ז"ל אין ייטב לב.

מ'קען זאגן מוסיף זיין על דבריו הקדושים, "ויקם השדה והמערה" נאכדעם וואס איז געווען "ואחר כן קבר אברהם את שרה אשתו", ער האט איר מקבר געווען, און ער האט באהאלטן דארט אויף דעם מקום גופה הטהור פון שרה אמינו, איז דער מקום נתעלה געווארן פון די קדושה פון שרה אמינו, וואם דער מקום האט זוכה געווען אז דאס איז געווען דער מקום קבורה פון שרה אמינו, איז דער מקום נתעלה געווארן.

דער זיידע ז"ל ברענגט דארט צו א זוהר הקדוש, דער זוהר הק' זאגט ויצא יצחק לשיח בשדה, וואס ס'שטייט אין פרשת חיי שרה, זאגט דער זוהר הק', וואס מיינט מען די שדה?, זאגט דער זוהר הק', דאס איז אותה שדה אשר קנה אברהם סמוך למערה, ויצא יצחק לשיח בשדה דאס מיינט מען די שדה פון די מערת המכפלה. אזוי זאגט דער זוהר הק', "חמא" יצחק אבינו האט געזעהן, אז "שכינתא עליה" די שכינה הקדושה איז שורה אויף דעם מקום, "וסליק ריחין עילאין קדישין", און ס'קומט ארויף פון דא הייליגע ריחות, "בגיני כך", וועגן דעם "הוה מצלי תמן", האט ער דארטן מתפלל געווען, "וקבעיה לצלותיה" און ער האט עס קובע געווען פאר א מקום תפילה.

דאס הייסט קומט אויס, יצחק אבינו האט מתפלל געווען ביים קבר פון די מאמע שרה, ווייל ער האט געזעהן אז דארט איז דא השראת השכינה, האט ער עס קובע געווען פאר א מקום תפילה. כ'האב געקלערט אזוי, דאס איז דער געוואלדיגער מקור וואס מ'מאכט א אוהל אויף קברי צדיקים, א מקום צו מתפלל זיין, ווייל דארט איז א מקום פון השראת השכינה, און ס'איז א מקום ראוי צו מתפלל זיין, און די תפילות ווערט נתקבל אזוי ווי אין א בית הכנסת און א בית המדרש.

שטייט אין ייטב לב וואס מיר האבן יעצט נאכגעזאגט, דורך קיום המצוה ווערט דאס ארט נתעלה, און ער טייטשט לויט דעם ויקם השדה והמערה, ס'איז נתעלה געווארן דורך קיום המצוה דורך חסד של אמת.

מה נאמר ומה נדבר, אויף קדושת המקום הזה, דא אויף דעם מקום, פונקטליך, צי א מעטער ארויף צי א מעטער אהער, דא איז געווען די בית דירה פון אבותי הקדושים, דא איז געווען זייער ביהמ"ד, אויסער די בית דירה איז דא געווען דאס בית המדרש, דאס איז געווען עקסטער פון דעם איז דא געווען די שוהל, ס'איז געווען צענדליגע יארן איז עס דא געווען, און זיי האבן געטוהן דא זייער עבודת ה' בקדושה ובטהרה.

חז"ל זאגן אין מס' תענית, "האדם מכבד את המקום", דער זיידע ז"ל אין קדושת יו"ט פר' דברים טייטשט אויס דעם "האדם מכבד את המקום", לדרכינו דורך די עבודת הקודש פון צדיקים, האט דאס מקום א תקומה, דאס מקום ווערט דערהויבן, איז האדם מכבד את המקום, ער מאכט פונעם ארט, פונעם מקום, מאכט ער עס א מקום קדוש.

מה נורא המקום הזה, מ'טראכט אריין די לימוד תורתם וואס זיי האבן עוסק געווען דא בתורה, עבודתם די עבודת ה' יארן לאנג, האט

דאס מקום קונה געווען א געוואלדיגע קדושה, איז דא אויף דעם פלאץ, איז טאקע דער מקום נכון אויפצושטעלן דא א ביהמ"ד אויף דעם מקום קדוש, ווייל דא אויף דעם ארט איז דא השראת השכינה, און ס'וועט נתקבל די תפילה ביותר.

רבקה אמינו ויתרוצצו הבנים בקרבה, האט זי געהאט א געוואלדיגע צער, מ'פארשטייט אז רבקה אמינו בעת צרה האט זיך מתפלל געווען, זי האט אבער געזעהן אז ס'גייט נאך ווייטער אן, זי איז נישט געהאלפן געווארן, ותאמר, האט זיך געזאגט, אם כן למה זה אנכי, מתפללת, פארוואס דאווען איך דא, ברוב ענוותנותה האט זי געהאלטן אז זי אין איהר מקום איז נישט געווארן קיין מקום קדוש, ותלך לדרוש את ה', איז זי געגאנגען צו בית מדרשו של שם, אין דעם בית מדרש פון איהרע עלטערן, פון איהערע זיידעס וואו שם בן נח האט געוואוינט, וואו שם בן נח האט מרביץ תורה געווען, וואו שם בן נח מלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין, איז זי געגאנגען אהין אויף דעם מקום, דארט האט זי געדאוועט, דארט ווערט מען געהאלפן, דארט האט דער מקום קונה געווען פון די עבודה פון שם בן נח האט עס קונה געווען א קדושה יתירה, במילא האט זי געוואוסט אז ס'וועט אוודאי נתקבל ווערן איהר תפילה.

אזוי אויך אונז זענען מיר היינט מחנך דא א ביהמ"ד, אויף דעם מקום קדוש, איז אוודאי האפט מען צום אויבערשטן, אידן וואס וועלן קומען דא אויף דעם פלאץ און מ'וועט דאוועננן, וועט נתקבל ווערן די תפילות לרחמים ולרצון פארן היליגן באשעפער.

איך קען נישט באהאלטן די הרגשים, הרגשי לבי, פון חינוך פון א ביהמ"ד און א מקוה דא אויף דעם היליגן פלאץ, דא איז געווען די מקוה אויך. בפרט, ווען איך טראכט וואספארא הנאה דער טאטע ז"ל וואלט געהאט צו דעם חינוך פון א ביהמ"ד דא אויף דעם פלאץ. הוא הגבר ער האט געזעהן סיגוט בגדלותה, ער האט געזעהן סיגוט בשלוותה, און ער האט געזעהן סיגוט בחורבנה, דער חורבן פונעם ביהמ"ד דא, און דאס הויז וואו ער איז נתגדל געווארן הי' לשריפת אש, איך קען מיך נישט פארשטעלן די גרויסע שמחה וואס ער וואלט געהאט ווען ער זעהט דאס, דעם חינוך הביהמ"ד מיט א מקוה דא אויף דעם פלאץ.

איך קען נישט באהאלטן די הרגשים, הרגשי לבי, פון חינוך פון א ביהמ"ד און א מקוה דא אויף דעם היליגן פלאץ, דא איז געווען די מקוה אויך. בפרט, ווען איך טראכט וואספארא הנאה דער טאטע ז"ל וואלט געהאט צו דעם חינוך פון א ביהמ"ד דא אויף דעם פלאץ. הוא הגבר ער האט געזעהן סיגוט בגדלותה, ער האט געזעהן סיגוט בשלוותה, און ער האט געזעהן סיגוט בחורבנה, דער חורבן פונעם ביהמ"ד דא, און דאס הויז וואו ער איז נתגדל געווארן הי' לשריפת אש, איך קען מיך נישט פארשטעלן די גרויסע שמחה וואס ער וואלט געהאט ווען ער זעהט דאס, דעם חינוך הביהמ"ד מיט א מקוה דא אויף דעם פלאץ

איך זאג פאר די מתנדבים בעם, די וואס האבן געבויעט, דאס ביהמ"ד האט זיך נישט פון זיך אליינס אויפגעבויעט, נאר אידן האבן געגעבן נדבת לבם מ'זאל קענען אהער שטעלן דאס בנין, רובם ככולם זענען קינדער און יוצאי חלצם פון תלמידי וחסידי אבותי הקדושים, אנגעהויבן בימים ייטב לב, צי בימים קדושת יו"ט צי בימים עצי חיים, די זיידעס ז"ל. זיי וואס זיינרע עלטערן האבן זיך מתחמם געווען לאורם במשך הדורות, און בחינת פון תלמידים קרויים בנים, במילא האבן זיי א קשר אמיץ מיט דעם פלאץ, א קשר מכח פון די נשמה, וויל איך נאר זאגן פאר די אידן, א יישר כח אויף דעם השתתפות נדבת לבם צו אויפשטעלן דאס ביהמ"ד מיט די מקוה אויף דעם מקום קדוש, דאס איז מקשר די אלע אידן עם אבותי הקדושים נשמתם בגנזי מרומים, און דער זכות וועט משפיע זיין אויף די אלע אידן כל מילי דמיטב בגשמיות וברוחניות תמיד.

אין די ספרי קודש ברענגען זיי אראפ, אז ס'איז דא א קורת רוח פאר די נשמות פון צדיקים ווען זיי זענען בעולם העליון, ווען אידן קומען און מ'איז מתפלל אויף זייער קבר, יעצט אז ס'איז דא א ביהמ"ד און ס'איז דא א מקוה, פארשטייט יעדער איינער אז ס'וועט נתרבה ווערן אין עתיד אנשי שלומינו וואס וועלן קומען אהער און קומען דא אויף די קברים פון אבותי הקדושים, קומט אויס, די אלע אידן האבן געמאכט א נייחא נפשא לאבותי הקדושים, פאר די הייליגע זיידעס נשמתם בגנזי מרומים, און אוודאי און אוודאי וועלן זיי באצאלן דארט בעולם העליון, זיי וועלן מתפלל זיין פאר זיי און פאר זייער משפחה און פאר גאנץ כלל ישראל זיי זאלן זוכה זיין צו אלע מיני ברכות וישועות תמיד.

ס'איז מורגל בפי העולם א ווארט אויפן תנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, ווער פארט קיין מירון, וועמען רבי שמעון בר יוחאי רופט, אזוי זאגט די וועלט, און וי אזוי וייסט מען אז רבי שמעון בר יוחאי האט גערופן, ווער ס'האט הרגשים צו פארן, דעם האט רבי שמעון בר יוחאי געפרופן... איך טראכט דאס אריין דא, ווער איז געקומען אהער אויף דעם שבת, וועמען די אבות הקדושים האבן גערופן, אז זיי האבן הרגשים און זיי האבן אן התעוררות צו קומען אויף שבת, איז א סימן אז מ'האט זיי גערופן. האב איך געקלערט, צדיקים במיתתם קרויים חיים, 'צדיקים במיתתם' ווען זיי זענען בעולם העליון, 'קרויים' רופן זיי די 'חיים', זיי זאלן קומען צו זיי און מ'זאל מתפלל זיין אויף זייער קבר.

בשם צדיקים זאגט מען, צדיקים במיתתם קרויים חיים, 'קרויים' זיי ליינען, 'חיים' די קוויטלעך וואס די חיים לייגן ארויף אויפן קבר, צדיקים במיתתם קרויים זיי ליינען די אלע בקשות, און זיי הערן צו די תפילות וואס מ'איז מתפלל אויף זייער קבר.

מ׳קען זאגן צדיקים במיתתם קרויים חיים, ׳קרויים׳ איז לשון זיי זענען מתפלל על ה׳חיים׳, זיי זענען מתפלל ס׳זאל זיין חיים של טובה, חיים של ברכה, חיים של שלום, חיים של פרנסה, חיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים.

יהי רצון אונז זאלן מיר זוכה זיין צו די אלע ברכות און ישועות וואס זיי זענען משפיע, אזוי ווי דער ליסקער רב ז״ל דער אך פרי תבואה האט געזאגט או ער האט געזעהן דעם זיידן ז״ל דער ישמח משה ס׳איז געווען ביומא דהילולא האט ער געזעהן ווי ער שטייט און ער בענטשט דעם גאנצן ציבור, האט ער געבענטשט ווי א כהן ברכת כהנים.

דער אויבערשטער זאל העלפן אונז זאלן מיר זוכה זיין צו זיין א כלי לקבלה מקבל צו זיין די אלע ברכות. און א שליח לקבלה, א שליח ציבור פאר אלע אנשי שלומינו בכל מקום שהם, או זיי זאלן אויך נהנה זיין פון די אלע ברכות, ברכה המשולשת בתורה, און כל טוב תמיד.

*

מיר געפינען אין די סדרה פון די וואך, וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳. קען זיין אזוי די כוונה אין די הייליגע ווערטער פון יצחק אבינו, ס׳איז באקאנט דאס וואס וואס דער זיידע ז״ל דער ישמח משה שטעלט אהער, דאס ענין פון בית המקדש און די חורבן ביהמ״ק, איז דען מעגליך אז דער אויבערשטער האט געהייסן בויען א ביהמ״ק און מ׳האט געטוהן הונדערטער יארן עבודת הקודש, דאס איז חרוב געווארן, ס׳איז נישטא, ס׳איז געענדיגט. זאגט ער, חלילה אזוי צו זאגן, איז ער מסביר מיט א משל, איינער האט איינגעפלאנצט א בוים, און ס׳איז געשטאנען אביסל צייט און ער האט אוים אויסגעריסן, איז ער געגאנגען און אויפן זעלבן פלאץ האט ער אנגעבויעט א צווייטע בוים, ס׳איז אויך געשטאנען א שטיקל צייט און ער האט עס אויסגעריסן, יעדער וואס קוקט דאס פארשטייט נישט, פארוואס רייסט ער עס אוים, איז ער מסביר, אז דא אויף דעם פלאץ איז א מאגערע ערד, און די נטיעה איז א זעלטענהייט פון א נטיעה, און דאס דארף האבן א פעטע ערד, אין די ערד קען דא נישט וואקסן די נטיעה, אז ער האט אנגעבויעט איינמאל א נטיעה, האט די ערד באקומען א שמנונית, א פעטקייט, פון די נטיעה, איינמאל און צוויי מאל אלץ מער און מער, במילא יעצט אז ער גייט אנבויען די ריכטיגע נטיעה וועט דאס שוין האבן א קיום, ס׳וועט האבן די פעטקייט אז עס זאל קענען וואקסן. טייטשט דער ישמח משה ״תביאמו ותטעמו בהר נחלתך״, קראו הר ה׳ בחרבנו, ״מכון לשבתך פעלת ה׳״.

ס׳איז מורגל בפי העולם א ווארט אויפן תנא האלקי רבי שמעון בן יוהאי, ווער פארט קיין מירון, וועמען רבי שמעון בר יוהאי רופט, אזוי זאגט די וועלט, און ווי אזוי וייסט מען אז רבי שמעון בר יוהאי האט געזופן, ווער ס׳האט הרגשים צו פארן, דעם האט רבי שמעון בר יוהאי גערופן... איך טראכט דאס אריין דא, ווער איז געקומען אהער אויף דעם שבת, וועמען די אבות הקדושים האבן גערופן, או זיי האבן הרגשים און זיי האבן אן התעוררות צו קומען אויף שבת, איז א סימן או מ׳האט זיי גערופן. האב איך געקלערט, צדיקים במיתתם קרויים חיים, ׳צדיקים במיתתם׳ וועז זיי זענען בעולם העליון, ׳קרויים׳ רופן זיי די ׳חיים׳, זיי זאלן קומען צו זיי און מ׳זאל מתפלל זיין אויף זייער קבר.

זאגט דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט, אין א ראש השנה תורה, יוסף הצדיק האט געזאגט, ״וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ״, דאס איז יוסף הצדיק וואס איז אנגעקומען קיין מצרים, און ער האט מיטגעמאכט וואס ער האט מיטגעמאכט, נסיונות מיט אלע ענינים, נאכדעם איז ער נתעלה געווארן לגדולה, אלעס איז געווען וויל יארן שפעטער האט כלל ישראל געדארפט אראפ קומען קיין מצרים, און מצרים איז ערות הארץ, דורך דעם וואס יוסף הצדיק איז געווען דארט פריער און ער האט אים צוגעגרייט דעם באדן, ער האט צוגעגרייט, אפילו יוסף הצדיק איז שוין נישט געווען, וימת יוסף וכל אחיו, אבער די רישומא קדישא וואס יוסף האט איבער געלאזט אויף זיין מקום וואו ער איז געווען, דאס האט געהאלפן אז אידן שפעטער זאלן קענען זיין אין מצרים, וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ, ער האט איבער געלאזט א שארית, אפילו יוסף הצדיק איז נישטא איז איבער געבליבן א שארית בארץ, א רישומא קדישא, און דאס האט געברענגט אז כלל ישראל האט געקענט זיין אין מצרים, זיי האבן געקענט מיטמאכן די שוועדע נסיונות, אזוי שטייט אין קדושת יו״ט.

דער זיידע ז״ל אין עצי חיים לייגט צו דעם, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, די שופטים די צדיקים וואס מ׳וועט שטעלן אויף כלל ישראל, זאל זיין לפניהם, לדורות עולם, שתשים סנהדרין אצל המזבח, פונקט ווי די מזבח וואס איז געווען יארן לאנג און ס׳איז חרוב געווארן, איז נישט ס׳איז מער נישטא, נאר ס׳איז געבליבן א רישומא קדישא אויפן פלאץ, אזוי אויך פון די אלע צדיקים וואס זענען געווען און זייער עבודת הקודש, און זיי זענען שוין נישטא, איז אבער געבליבן א רישומא קדישא פון זייער עבודה אויף שפעטער, אזוי שטייט אין עצי חיים פרשת משפטים.

יצחק אבינו האט געזהן יעקב אבינו, די גרויסקייט פון יעקב אבינו, האט ער געזאגט, "ראה ריח בני", דער כח פון מיין זוהן יעקב, איז "כריח שדה", יצחק איז דאך קראו שדה, יצחק האט געזופן דאס ביהמ״ק שדה, די זעלבע ווי די ביהמ״ק וואס כאטשיג ס׳איז חרוב געווארן, איז אבער געבליבן במקומו א רישומא קדישא, אזוי

אויך פון מיין זוהן יעקב ביז ווילאנג ער וועט זיין אויפן עולם און טוהן זיין עבודת הקודש, און נאכדעם ווען ער וועט נסתלק וועדן וועט בלייבן פון אים א רישומא קדישא אויף שטענדיג פאר כלל ישראל, ס׳וועט בלייבן פון זיין תורה און עבודה עבודת ה׳.

דא אויף דעם מקום, ווי כ׳האב פריער געזאגט, איז געווען די שוהל, און ס׳איז געווען דאס ביהמ״ד און דאס הויז פון אבותי הקדושים, דא אויף דעם מקום איז געווען די שוהל, וועל איך קודם זאגן א ווארט פון די שוהל. אין די שוהל אין יאר תקצ״ד האט מען אויפגענומען דעם זיידן ז״ל רבי אלעזר ניסן פאר רב אין סיגוט, און דער זיידע ז״ל דער ישמח משה איז געקומען באגלייטן דעם זוהן, ער איז געקומען אהער קיין סיגוט, דעמאלטס איז דער ישמח משה שוין געווען דא אין סיגוט, אין דעם שוהל דא האט דער ישמח משה געזאגט א דרשה, דא אויף דעם פלאץ האט דער ישמח משה געזאגט א גרויסע הייליגע דרשה וואס איז באקאנט האט דער ישמח משה געזאגט אין תקצ״ד דא אויף דעם פלאץ.

דער זיידע ז״ל רבי אלעזר ניסן איז געווען רב דא זעקס יאר, ס׳איז געווען כמה סיבות, ער האט איבער געלאזט דאס פלאץ און ער איז געגאנגען צוריק קיין דראהביטש, און ער איז צוריק געווארן רב אין דראהביטש עד יומו האחרון.

אין יאר תרי״ח איז דער זיידע ז״ל דער ייטב לב אויפגענומען געווארן אלץ רב דא אין סיגוט, און ער איז געווען דא רב און ער האט מייסד געווען א ישיבה, און ער האט געפירט דאס רבנות און ער האט דא מרביץ תורה געווען פאר בחורים, א געוואלדיגע עבודה האט ער אראפ געלייגט אין הרבצת התורה, ער איז געווען רב דא פינעף און צוואנציג יאר, פון תרי״ח ביז יאר תרמ״ג.

אז מ׳שטייט און מ׳איז זיך מתבונן אזוי, במקום הזה האבן אבותי הקדושים עוסק געווען בתורה יומם ולילה, עוסק געווען בעבודת ה׳ בקדושה ובטהרה. במקום הזה האבן זיי מרביץ תורה געווען בקדושה פאר אלפי תלמידים, לא פסקו ישיבה מעל שולחנם, זיי האבן מעמיד געווען תלמידים, תלמידי חכמים חסידים ואנשי מעשה, כידוע אז דער זיידע ז״ל האט געזאגט אז מ׳זאל אויפשרייבן אויף די מצבה, העמיד תלמידים הגונים וישרים, ווייל ער ווען זיך נישט שעמען מיט זיינע תלמידים נישט בזה און נישט בבא. במקום הזה האבן זיי מחדש געווען חידושי תורה פלפולים עמוקים, חידושים נפלאים. במקום הזה האבן זיי געשריבן תשובות להלכה בכל מקצועות התורה.

במקום הזה האבן זיי געדרש׳נט דרשות, דברי מוסר ההתעוררות תשובה, חידושי אגדה, בשבת ובמועד, די הייליגע דרשות, דרשות נלבבות, מ׳האט מעורר געווען אידישע קינדער צו תשובה ומעשים טובים, און געוואשן נפשות ישראל, מלהיב געווען לבבות ישראל לאביהם שבשמים. דא במקום הזה האבן זיי עוסק געווען בתורה עבודה וגמילות חסדים.

במקום הזה דאס איז מקום שהתפללו בו אבותי, דא האבן זיי געדאוונט די הייליגע תפילות וואס זענען ארויף געגאנגען לשמי השמים. דא אויף דעם מקום האבן זיי גע׳פוע׳ל׳ט ישועות פאר אידישע קינדער.

במקום הזה איז געבוירן געווארן דער פעטער ז״ל דער דברי יואל וואס ער האט שפעטער געווען מאיר געווען העולם כולו בצדקתו וקדושתו, דא אין דעם מקום איז אראפ געקומען די הייליגע נשמה אויף דעם עולם.

במקום הזה האבן געשטראמט טויזענטער אידן און זיך מתחמם געווען לאורם, ס׳איז געווען א תל תלפיות, פון דא איז ארויס געגאנגען תורה טהרה און קדושה פאר די גאנצע וועלט, זיי האבן מאיר געווען העולם בכח תורתם ועבודתם קדושתם צדקתם צענדליגער יארן עד שנהרבה העיר, ביז ס׳איז געקומען דער שווערער ביטערער חורבן, און ס׳איז געווארן הארץ הי׳ תוהו ובוהו.

ווען ער איז נסתלק געווארן האט ממלא מקומו געווען דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט, און ער איז געווען דא רב פון תרמ״ג ביז תרס״ד, איין און צוואנציג יאר איז ער געווען דא רב, ער האט אויך געפירט דאס רבנות בתוקפו, מיט א געוואלדיגע תקיפות, מיט א געוואלדיגע שטארקייט, און ער איז געווארן דעמאלטס דער מנהיג פון יהדות החרדית פון גאנץ אונגארין, דעמאלטס איז געווען אונגארין א געוואלדיגע גרויסע מדינה, און מרביץ תורה געווען אין ישיבה, און ער האט געלערנט מיט תלמידים איין און צוואנציג יאר.

נאך די פטירה פונעם זיידן דער קדושת יו״ט, איז דער זיידע ז״ל דער עצי חיים געווארן דא רב, ממלא מקומו געווען, ער איז געווען דא רב צווישן און צוואנציג יאר, ביז תרפ״ו ווען ער איז פלוצלינג יונגערהייט נסתלק געווארן, ער האט אויך כל ימיו מרביץ תורה געווען, און פארשיינט די גאנצע מדינה בחכמתו ובקדושתו ווי ס׳איז ידוע.

נאכדעם האט מען

אויפגענומען דעם זוהן דער פעטער, ער איז געווען דער רב דא ביז צו די קריג, וואס ער האט מיטגענומען מיט זיך די גאנצע שטאט וואו מ'וויסט וואו מ'איז געגאנגען על קידוש ה' די גאנצע שטאט הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם, וועז ס'איז געווען דער ביטערע חורבן.

נאכ'ן חורבן האט דער טאטע ז"ל ברוב חסדי ה' איבער געלעבט די שווערע תקופה, און ער איז צוריק געקומען אהער, און ער איז געווען דא רב, ער האט אנגעהויבן צוריק אויפצושטעלן א קהילה, ער האט צוזאם געזומען די שרידים די צובראכענע אידן וואס זענען אהיים געקומען, און האט צוריק אנגעהויבן אויפצושטעלן א קהילה.

איז געווען אן אינטערסאנטער מעשה, דער טאטע ז"ל איז געגאנגען אויף די גאס, צי ער איז געשטאנען ביים פענסטער, צווי רוסישע אפיצירן האבן אים באגעגנט אזוי אויף די גאס, אפיצירן אין די רויטע ארמיי, און זיי זענען געווען אידן, און זיי האבן אים אפגעשטעלט און זיי האבן אים געפרעגט וואו ער איז געווען במשך פון די קריג, האט ער געזאגט, וואס הייסט וואו ער איז געווען? ער איז געווען אין לאגער, ער איז געווען ביי דעם דייטש אין לאגער, האבן זיי אים געזאגט בזה הלשון, זיי האבן אים געפרעגט, די דייטשן זענען געווען שלעכט? זאגט ער, אוודאי זענען זיי געווען שלעכט, האבן זיי אים געזאגט, הער מיך אויס, אויב די דייטשן זענען געווען שלעכט זענען די רוסן פיל ארגער, אונז גייען מיר איבער נעמען דאס פלאץ -זיי זענען געווען אפיצירן אין די רוסישע ארמיי - אונז גייען מיר איבער נעמען דא, האב שכל, הייב הענט און פיס און גיי פון דאנעט, דער טאטע האט דאס געהערט, און ער האט געזעהן פארשידענע סימנים אז זיי האלטן ווארט, איז ער אוועק געגאנגען, ער האט זיך אוועק געשווערצט פון דאנעט, און ער איז אנטלאפן פון דא.

אז מ'שטייט און מ'איז זיך מתבונן אזוי, במקום הזה האבן אבותי הקדושים עוסק געווען בתורה יומם ולילה, עוסק געווען בעבודת ה' בקדושה ובטהרה. במקום הזה האבן זיי מרביץ תורה געווען בקדושה פאר אלפי תלמידים, לא פסקו ישיבה מעל שולחנם, זיי האבן מעמיד געווען תלמידים, תלמידי חכמים חסידים ואנשי מעשה, כידוע אז דער זיידע ז"ל האט געזאגט אז מ'זאל אויפשרייבן אויף די מציבה, העמיד תלמידים הגונים וישרים, ווייל ער וועט זיך נישט שעמען מיט זיינע תלמידים נישט בזה און נישט בבא. במקום הזה האבן זיי מחדש געווען חידושי תורה פלפולים עמוקים, חידושים נפלאים. במקום הזה האבן זיי געשריבן תשובות להלכה בכל מקצועות התורה.

במקום הזה האבן זיי ג'דרש'נט דרשות, דברי מוסר התעוררות תשובה, חידושי אגדה, בשבת ובמועד, די הייליגע דרשות, דרשות נלבבות, מ'האט מעורר געווען אידישע קינדער צו תשובה ומעשים טובים, און געוואשן נפשות ישראל, מלהיב געווען לבבות ישראל לאביהם שבשמים. דא במקום הזה האבן זיי עוסק געווען בתורה עבודה וגמילות חסדים.

במקום הזה דאס איז מקום שהתפללו בו אבותי, דא האבן זיי געדאוונט די הייליגע תפילות וואס זיענען ארויף געגאנגען לשמי השמים. דא אויף דעם מקום האבן זיי ג'פועל'ט ישועות פאר אידישע קינדער.

במקום הזה איז געבוירן געווארן דער פעטער ז"ל דער דברי יואל וואס ער האט שפעטער געווען מאיר געווען העולם כולו בצדקתו וקדושתו, דא אין דעם מקום איז אראפ געקומען די הייליגע נשמה אויף דעם עולם.

במקום הזה האבן געשטראמט טויזענטער אידן און זיך מתחמם געווען לאורם, ס'איז געווען א תל תלפיות, פון דא איז ארויס געגאנגען תורה טהרה און קדושה פאר די גאנצע וועלט, זיי האבן מאיר געווען העולם בכח תורתם ועבודתם קדושתם צדקתם צענדליגער יארן עד שנחרבה העיר, ביז ס'איז געקומען דער שווערער ביטערער חורבן, און ס'איז געווארן הארץ הי' תוהו ובוהו.

אבער פון די עבודת הקודש פון אזויפיל יאר, פון תקצ"ד און וויטער, איז געבליבן א רישומא קדישא, סיי פון די קדושת מקדש מעט, און סיי פון די קדושה פון זייער עבודה, זייער הייליגע עבודה, די בחינה פון ראה ריח בני כריח שדה, איז ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן, זאגט דער מדרש, ויתן לך האלקים מטל השמים, מטל השמים איז מקרא, משמני הארץ איז משנה, ורוב דגן איז תלמוד, ותירוש איז אגדה. ויתן ויחזור ויתן, יעצט זענען מיר זוכה דורך די רישומא קדישא אז ס'זאל זיין ויתן ויחזור ויתן.

אונז זענען מיר היינט זוכה מחנך צו זיין א ביהמ"ד, א נייעס ביהמ"ד אויף דעם מקום שהתפללו בו אבותי הקדושים, וואו זיי האבן עוסק געווען בתורה עבודה וגמילות חסדים, מחדש צו זיין במקצת, קדושת המקום, ווי כ'האב פריער געזאגט, במקום הזה איז דא א רישומא קדישא פון זייער עבודה און פון זייערע תפילות, און די תפילות וואס מ'וועט דא מתפלל זיין במקום הזה אין זייער זכות וועט נתקבל ווערן די אלע תפילות לרחמים ולרצון.

און בפרט די תפילות וואס מ'איז מתפלל אויף די קברי הצדיקים, אבותי הקדושים מנוחתם כבוד דא, וועט נתקבל ווערן ברחמים וברצון פארן הייליגן באשעפער, מכח קדושת המקום, קען מען זאגן דאס ביהמ"ד בשעת ביאת הגואל - דער אויבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין בקרוב בימינו - וועט אויך נקבע ווערן במקום המקדש, אזוי ווי די גמרא זאגט אין מסכת מגילה. זאל דער אויבערשטער העלפן מיר זאלן זוכה זיין צו דעם במהרה, וועז עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, און דאס ביהמ"ד אויך בכלל.

מ'דארף זאגן א דאנק א יישר כח פארן חשובן עסקן הנכבד והמפואר הרב ר' אשר ישעי' הורוויץ נכד אבותי הקדושים, וואס מיט א מסירות נפלאה האט ער יארן לאנג אראפ געלייגט א שווערע האראוואניע ביז מ'האט זוכה געווען צו זעהן א ברכה בעמלו, זעהן דאס בנין שטיין א בנין מפואר לתורה ולתפילה, דער אויבערשטער

זאל אים העלפן, באצאלן שכר אזוי ווי ס׳קומט זיך אים, און זכות אבותי הקדושים וועט מגן זיין אויף אים ער זאל געבענטשט ווערן בכל מילי דמיטב.

מ׳דארף דערמאנען לטובה מיין חשוב׳ער ברודער הרה״צ רבי שלום אליעזר, וואס ער האט אויך דא אסאך כוחות אראפ געלייגט ביגיעה עצומה, ער איז געקומען און געפארן אהער, און זיך געטראפן מיט די באהערדע, ס׳איז נישט געווען אזוי פשוט, דאס פלאץ האט מען געדארפט אויסלייזן פון די גוי׳שע הענט, ס׳איז נישט אזוי גרינג געגאנגען, זיי האבן דאס נישט געוואלט אזוי שנעל אוועק געבן, מ׳האט דאס געדארפט איבער נעמען פון זיי מיט געלט, דמי״ם תרתי משמע, מיט כוחות און מיט געלט, און ברוך ה׳ חפץ ה׳ בידם הצליח.

מ׳דארף זאגן א ברכה פאר אלע מתנדבים בעם, פאר אלע אידן וואס האבן זיך געלאזט קאסטן סכומים עצומים, גרויסע סכומים, מ׳זאל קענען אויסלייזן דאס פלאץ, מ׳זאל קענען בויען דעם בנין, מיטן ביהמ״ד מיט די מקוה, און מ׳האט איבער געבויעט דאס אוהל אויף קברי אבותי הקדושים, אויך אויפגעשטעלט ס׳זאל זיין לכבודם אזוי ווי ס׳פאסט זיך צו זיין.

מ׳דארף זאגן א ברכה פאר דעם נדבן פון דעם ספר תורה, ס׳וועט היינט נאך זיין א מעמד, א איד געבט דא אריין א ספר תורה אויף דעם מקום, זאל דער אויבערשטער העלפן די אלע אידן זאלן געבענטשט ווערן מיט די ברכה המשולשת בתורה אין אלע ענינים.

אויך א ברכה פאר די אלע אידן וואס זענען זיך צוזאם געקומען לכבוד אבותי הקדושים, זיי זאלן געבענטשט ווערן בכל טוב שטענדיג, הם ונשיהם בניהם ובנותיהם וכל אשר להם, הצלחה מרובה, אורך ימים ושנות חיים, בריות גופא, פרנסה בהרחבה גדולה, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות און נחת פון זייערע קינדער, ביז מיר וועלן זוכה זיין צו ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

מעמד סיום כתיבת האותיות בפניא דמעלי שבתא בהיכל ביהמ״ד החדש ״עצי התמרים״ בשוהל הויף עיר האבות סיגוט יצ״ו

ערב שב״ק פ׳ תולדות לעת כניסת השב״ק תשפ״ב לפ״ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו, ער האט אים געבענטשט ברכות עד סוף כל הדורות פאר אידישע קינדער, האט ער אים געבענטשט ״ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ״. דער מדרש זאגט, מטל השמים זו מקרא, משמני הארץ זו משנה, ורוב דגן זו תלמוד.

אין פרשת וילך שטייט אין פסוק ״ועתה כתבו לכם את השירה הזאת״, כ׳ת׳ב׳ו׳ איז בגימטריא חת״ך, דאס איז דער שם פון פרנסה. ל׳קוח א׳ת ס׳פר איז די ראשי תיבות סא״ל, ס׳איז ידוע אויך א שם פון פרנסה, ס׳איז פונקט אזוי בגימטריא ווי פא״י די ראשי תיבות פון פ׳ותח א׳ת י׳דיך. ביי כתיבת ספר תורה זעהט מען צוויי מאל מרומז דער שם פון פרנסה, ס׳איז א רמז וועו מ׳איז זוכה צו שרייבן א ספר תורה און ״לקוח״ וועו מ׳נעמט דעם ספר תורה און מ׳גיט עס אריין אין ביהמ״ד, איז א זמן וואס איז מסוגל פאר פרנסה.

יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו ״ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש״ פשוטו, פרנסה בהרחבה גדולה. וועו איז מען דאס זוכה? וועו ס׳איז ״ויתן לך האלקים מטל השמים זו מקרא״, וועו מ׳שרייבט א ספר תורה, מ׳גיט אריין א ספר תורה, דעמאלטס איז דער זמן מסוגל צו די ברכה פון ״ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש״.

ס׳איז שוין אויסגעקומען היינט צו רעדן, אז ס׳איז א גרויסע שמחה דא, ס׳איז היינט ראש חודש, מ׳האט געזאגט ״זה היום עשה ה׳ נגילה ונשמחה בו״, מ׳פריידט זיך דא אז מ׳איז מחדש אורם כבראשונה, דא אין דעם מקום אין שטאט סיגוט, דא איז דער מקום וואס איז מקוים געווארן די ברכה פון ״ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש״, מקרא, משנה, גמרא, ורוב דגן ותירוש זה אגדה. ויתן ויחזור ויתן, במשך פון די דורות האט מען מרבין תורה געווען מקרא, משנה, גמרא, און אגדה, וואס אזויפיל תורה און אזויפיל קדושה איז ארויס געגאנגען פון דא פון דעם מקום אויף די גאנצע וועלט, און ס׳איז נישט נפסק געווארן, נאר ס׳איז ויתן ויחזור ויתן, עד היום הזה. די אבות הקדושים וואס זיי האבן געגעבן, מבארם האבן זיי משקה געווען און געגעבן. יצחק אבינו האט געזאגט ״ראה ריח בני כריח שדה״, א פעלד איז משפיע, פון א פעלד וואקסט ארויס אלע מיני פירות, ראה ריח בני כריח שדה, אבותינו הקדושים זענען כריח שדה, ווי א פעלד וואס עס וואקסט פירות, דא אין דעם מקום וואס אזויפיל תורה און אזויפיל יראת שמים איז ארויס געגאנגען פאר די גאנצע וועלט.

אז אידן קומען זיך צוזאם און מ׳בויעט אזא ביהמ״ד דא, און מ׳גיט אריין אויף דעם מקום א ספר תורה, מ׳איז מקיים מצות כתיבת ספר תורה, איז א גרויסע שמחה, ס׳האט היינט געדאוועט דא א ציבור ברוב עם הדרת מלך, שוין אכט און זיבעציג יאר פון וועו מ׳האט אוועק געפירט די אידן פון דא, ס׳איז היינט שוין תשפ״ב, אכט און זיבעציג יאר, וואס דורך דעם איז דא געווארן א מדבר שממה, ס׳האט א געמאכט א חורבן ברוחניות, א חורבן בגשמיות, עס איז געווען נאכדעם אפאר יאר און מ׳האט זיך פראבירט צוזאם צוקלויבן, אבער ס׳האט זיך נישט געקענט האלטן כידוע.

ס׳איז א גרויסע שמחה דא, דרכי ציון אבלות, וואס מיינט דרכי ציון אבלות? די דרכים זענען געווען אבלות, די דרכים האבן מבקש געווען תפקידם. דא אויף דעם מקום, וואס די וועגן אהער האבן געבענקט

במשך פון צענדליגע יארן זענען געקומען אויף די וועגן וואס ס׳ברענגט אהער אין די שטאט, אידן זענען געקומען צופארן און צוגיין צופיס, מ׳איז געקומען צופארן מיט וועגעלעך, מ׳איז געקומען צופארן מיט א טלטול דגברא, מ׳האט זיך מטריח געווען דא צו אבותינו הקדושים במשך די אלע יארן, יעצט נאך וואס ס׳איז שוין נישט געווען דא קיין אידישקייט דא די אלע יארן, האט מען היינט מחנך געווען א ביהמ״ד, און יעצט איז צוגעקומען צו דעם קדושה על קדושה, מ׳איז מחנך א נייע ספר תורה וואס מ׳האט געשריבן, ס׳איז א געוואלדיגע שמחה פאר די אלע משתתפים, אז מ׳איז מחדש אורם כבראשונה, מ׳איז מחדש דעם אור.

ס׳האט היינט געדאווענט דא א ציבור ברוב עם הדרת מלך, שוין אכט און זיבעציג יאר פון וועג מ׳האט אוועק געפירט די אידן פון דא, ס׳איז היינט שוין תשפ״ב, אכט און זיבעציג יאר, וואס דורך דעם איז דא געווארן א מדבר שממה, ס׳האט א געמאכט א חורבן ברוחניות, א חורבן בגשמיות, עס איז געווען נאכדעם אפאר יאר און מ׳האט זיך פראבירט צוזאם צוקלויבן, אבער ס׳האט זיך נישט געקענט האלטן כידוע

אונז זעהן מיר דא דעם "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ", ויתן ויחזור ויתן, דאס איז געווען די ברכה פון יצחק אבינו, ויתן ויחזור ויתן, אפילו נאך א צייט וואס איז געווען פוסט איז ויתן ויחזור ויתן, ס׳איז התורה מחזרת על אכסניא שלה, די תורה קומט צוריק נאך איר אכסניא, דא איז געווען די אכסניא של תורה, די תורה קומט צוריק דא, און מ׳איז זוכה דא אריין צו געבן א ספר תורה מיט גרויס שמחה, איז א גרויסע שמחה פאר די אלע משתתפים וואס זענען דא, ס׳איז א גרויסע שמחה פאר דעם איד וואס איז זוכה אריין צו געבן די ספר תורה, דער בעל שמחה וואס גיט אריין דעם ספר תורה, הרחמן הוא יברך, דער אויבערשטער זאל בענטשן דעם בעל השמחה אשר שש לעשות בצדק וגילה, מקיים צו זיין מצות כתיבת ספר תורה און דאס אריין צו ברענגען אין דעם ביהמ״ד דא אין סיגוט לכבוד אבותינו הקדושים וואס זענען דא, אז ס׳זאל זיין א כשר׳ע ספר תורה פאר וועד ס׳קומט אהער צו דאוועגען אז מ׳זאל האבן א ספר תורה צו ליינען, מקיים צו זיין מצות קריאת ספר תורה.

זכות אבות יגן אויף דעם חשובן נדבן אז ער זאל געבענטשט ווערן מיט די ברכה פון "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש", כפשוטו וכמדרשו, אלע מיני ברכות בגשמיות, און אלע מיני ברכות ברוחניות. מטל השמים בפשטות מיינט מען רוחניות׳דיגע שפע, משמני הארץ מיינט מען גשמיות׳דיגע שפע, דער אויבערשטער זאל אים געבן ביידע רוחניות און גשמיות, פרנסה בהרחבה גדולה בניקל, דער אויבערשטער זאל אים געבן געבענטשטע קינדער, חיי ארוכי ומזוני רויחי, תענוג ונחת פון אלע קינדער, כל מילי דמיטב כל הימים עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

סעודת רעוויון בהיכל ביהמ"ד החדש "עצי התמרים" בשוהל הויף עיר האבות סיגוט יצ"ו

שב"ק פ' תולדות תשפ"ב לפ"ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, יעקב אבינו איז אריין געגאנגען נעמען די ברכות פון יצחק אבינו, וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ.

ב) **וירח** את ריח בגדיו, שטייט אין מדרש, אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו, די וואס האבן חוטא געווען.

ג) **ראה** ריח בני כריח שדה, דער זיידע ז"ל אין ייטב לב טייטשט כריח שדה גייט ארויף אויף שבת קודש, וואס איז מרומז אז ער האט געוואלט מדמה זיין צו שבת קודש.

ד) **ויתן** לך האלקים מטל השמים, ויתן ויחזור ויתן, ער וועט געבן און נאכאמאל געבן, פארוואס דארף מען דאס געבן נאכאמאל און נאכאמאל.

נאר דאס ענין קען זיין אזוי, אין ייטב פנים אין די תורות פון שבת שובה, ברענגט ער אראפ א תורה פונעם זיידן ז"ל פון קדושת יו"ט, די גמרא זאגט תשובה מיראה זדונות נעשין כשגגות, תשובה מאהבה ווערט פון די זדונות זכיות, האט דער זיידע ז"ל קדושת יו"ט געזאגט, שטייט פון תולדות, ווי איז שייך א ציווי אויף אהבת ה', א ציווי איז שייך צו זאגן אויף א מצוה וואס מ׳זאל טוהן, א מצוה מעשית, מ׳דארף עסן מצה, מ׳דארף שאקלען לולב, מ׳דארף לייגן תפילין, ס׳איז דא א מצוה מ׳דארף די אלע זאכן טוהן, אבער מצות אהבת ה׳ איז דאך א זאך וואס איז תלוי בלב, ווי איז שייך צו זאגן א מצוה מ׳זאל ליב האבן, ווי אזוי מאכט מען א מצוה אויף אהבה, ווי אזוי איז שייך אויף דעם א ציווי.

ענטפערט דער תולדות, ס׳איז יא שייך א ציווי, ווייל דער רמב"ם ברענגט אראפ אז אזוי ווי ס׳איז די טבע פון א זהן זאל ליב האבן א טאטן, אזוי איז אויך די טבע פון א איד וואס איז ווי בנים למקום, אז ער זאל ליב האבן דעם הייליגן באשעפער, די טבע פון א איד אז ער זאל האבן אהבת ה', איי וואס מ׳זעהט ס׳איז נעבעך נישט אזוי, ס׳איז ליידער נישט אזוי, ס׳פעלט די אהבה, זאגט דער תולדות,

דאם איז מכח די עוונות וואם מ׳זינדיגט, אז מ׳זינדיגט ווערט א מסך המבדיל, ס׳איז מבדיל ס׳פארשטעלט די אהבה, ס׳זאל נישט זיין קיין אהבה צום הייליגן באשעפער, די מצוה פון ואהבת את ה׳ אלקיך, מ׳זאל נישט טוהן קיין עבירות, אז מ׳וועט נישט טוהן קיין עבירות וועט שוין פון זיך אליינס זיין ואהבת, ס׳וועט זיין א מצוה ואהבת, ליב האבן דעם הייליגן בשאעפער, אזוי זאגט דער תולדות.

פרעגט דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט, ווי אזוי איז פארהאנען תשובה מאהבה, תשובה מיראה, אז עס כאפט אים יראת העונש וועט ער נתעורר צו תשובה, ער מאכט זיך א חשבון הנפש אז מ׳האט געזינדיגט דארף מען געבן א דין וחשבון, ס׳איז דא א שכר ועונש, כאפט אים אן א אימה און א פחד פון טוהן אן עבירה, במילא טוט ער תשובה אויף די עבירות וואם איז געווען וואם מ׳האט חוטא געווען, איז דא תשובה מיראה. תשובה מיראה זאגט דאך די גמרא וועט פון די זדונות שגגות, א שוגג איז דאך אויך אן עבירה, און ס׳מאכט נאך אלץ א מסך המבדיל, במילא פרעגט ער ווי אזוי איז שייך במציאות ס׳זאל זיין תשובה מאהבה, ווי אזוי קען מען זוכה זיין צו אהבה, ביז ווילאנג ס׳איז דא עבירות קען א איד נישט זוכה זיין צו אהבת ה׳, במילא ווען ער איז נאך א בעל עבירה אוודאי קען ער נישט זוכה זיין צו אהבה, צו תשובה מאהבה, אפילו מ׳האט תשובה געטוהן מיראה איז נאך געבליבן שגגות, די שגגות איז דאך אויך א חטא, דאם מאכט דאך אויך א מסך המבדיל קען נישט זיין קיין מציאות ער זאל זוכה זיין צו אהבת ה׳, במילא פרעגט ער ווי אזוי איז שייך א מציאות פון אזא מין זאך ווי תשובה מאהבה, אזוי פרעגט דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט, והובא דבריו אין ייטב פנים.

אידן האבן די זכיה, מ׳איז געקומען דא אויף מקום מנוחתם פון אבותי הקדושים, זכותם יגן עלינו, זייער געוואלדיגע זכות, און זייער געוואלדיגע כח קדושה, זייער געוואלדיגע כח אין עבודת ה׳, בחיים חיותם האבן זיי משפיע געווען יראה מיט אהבה צום בורא כל עולמים, לאחר פטירתם, צדיקים במיתתם קרויים חיים, בחיים ביי זייער לעבן האבן זיי משפיע געווען פאר אלע הבאים במחיצתם יראת ה׳ און אהבת ה׳, במילא קען מען זוכה זיין תשובה צו טוהן, תשובה מיראה, תשובה מאהבה, מ׳זאל זוכה זיין תשובה צו טוהן פאר״ן בורא כל עולמים.

קען זיין אזוי, שטייט אין בני יששכר אז "שבת" איז בגימטריא "אהבה בכל לב, אהבה בכל נפש, אהבה בכל מאד", שבת קודש איז משפיע אהבה, אפילו אליינס איז מען נישט זוכה צו אהבה, ס׳איז דא א מסך המבדיל מ׳זאל מרגיש זיין אהבת ה׳, די גודל פון קדושת שבת קודש איז געוואלדיג גרויס, שבת קודש איז משפיע אהבה, ווייל "שבת" איז בגימטריא "אהבה בכל לב, אהבה בכל נפש, אהבה בכל מאד". מיט דעם קען זיין באמת פשט אין די גמרא (שבת קיח) כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, איז ידוע דער טורי זהב אין אנהייב הלכות שבת פרעגט די קשיא, רעדט זיך עס מיט תשובה צו וואם פעלט אויס שבת, אן תשובה וואם נוצט שבת, נאר לענינו קען מען פארשטיין, אוודאי רעדט זיך עס מיט תשובה, נאר מ׳האט געטוהן תשובה מיראה, ווערט דאך פון זדונות שגגות, און שגגות איז נאך אויך עפעס, א חטא בשוגג בלייבט א חטא, איז נישט שייך קיין תשובה מאהבה ס׳זאל ווערן פון זדונות זכיות, המשמר שבת כהלכתו איז זוכה אז דער שבת קודש איז משפיע אהבה, אהבת ה׳, א געוואלדיגע אהבה צום בורא כל עולמים, במילא אז ס׳איז משפיע אהבה קען מען זוכה זיין צו תשובה מאהבה, המשמר שבת כהלכתו מוחלין לו, ווייל אז ער טוט תשובה אום שבת קודש איז עס משפיע אהבה, און אז ס׳איז תשובה מאהבה ווערט פון די זדונות זכיות, במילא איז מען מוחלין לו.

ס׳קען זיין אזוי, שטייט אין תיקוני זוהר, תלמיד חכם איז בבחינת שבת, וואם הייסט א תלמיד חכם איז בחינת שבת? שבת איז משפיע אהבת ה׳, א תלמיד חכם און די וואם זענען נלוה מאליו צו תלמידי חכמים וועלן נשפע פון אהבת ה׳ וואם דער תלמיד חכם האט, ער האט א גרויסע השפעה לכל הנלוים אליו, אזוי ווי שבת איז משפיע אהבה, אזוי אויך תלמידי חכמים צדיקים קדושים זענען משפיע אהבת ה׳ פאר כל הנלוים אליו, כל הבאים במחיצתם זענען זוכה צו אהבת ה׳.

דאס האט יצחק אבינו געבענטשט, וירח את ריח בגדיו, אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו, די וואס האבן חוטא געווען און זיי טוען תשובה, זיי טוען תשובה מאהבה, איי עס קען דאך נישט זיין תשובה מאהבה, די חטא איז דאך א מסך המבדיל, האט ער געזאגט, ראה ריח בני, יעקב אבינו איז כריח שדה, יעקב אבינו האט דעם כח פון שבת קודש, אז אזוי ווי שבת קודש איז משפיע אהבה, אזוי אויך יעקב אבינו האט א געוואלדיגן כח צו משפיע זיין אהבה פאר כל ישראל, במילא קען מען זוכה זיין צו תשובה מאהבה.

שטייט אין תפארת שלמה פר׳ דברים, ער זאגט ביי יעקב טייטשט ער דארט אוים, עטרת תפארת ישראל, זאגט ער, ווען אידן זענען געגאנגען אין גלות, האט הקב"ה מיטגעשיקט יעקב אבינו זאל גיין מיט זיי אין גלות, יעקב אבינו האט באגלייט כלל ישראל אין גלות, קומט אוים לפי זה, וירח את ריח בגדיו, מלמד שהראה לו ביהמ"ק בנוי וחרב ובנוי, אז אידן וועלן זיין אין גלות, א לאנגער ביטערער גלות, און ער וועט משפיע זיין אהבה פאר כלל ישראל, האט ער געזאגט, ראה ריח בני כריח שדה, יעקב אבינו וועט באגלייטן

אידישע קינדער אין גלות, יעקב אבינו וועט משפיע זיין אהבת ה' מ'זאל קענען תשובה טוהן.

נאר עס קען זיין, ויתן ויחזור ויתן, יעקב אבינו לא מת, יעקב אבינו איז נישט געשטארבן, במילא אז יעקב אבינו איז נישט געשטארבן, איז יעקב אבינו משפיע אהבה פאר כלל ישראל, יעקב אבינו לא מת, ער איז נישט געשטארבן.

קען זיין עס שטייט ביי מתן תורה, ויחן שם ישראל נגד ההר, שטייט אין מדרש, ס'שטייט ויחן שם ישראל, א לשון יחיד, די גאנצע פרשה שטייט ויחנו ויסעו, און דא שטייט ויחן שם ישראל, שטייט אין מדרש, יעקב אבינו איז געקומען צו מתן תורה, ויחן שם ישראל מיינט מען יעקב אבינו וואס וועלט אנגערופן ישראל, פארוואס איז יעקב אבינו געקומען צו מתן תורה.

נאר עס קען זיין אזוי, ווייל דער של"ה הקדוש זאגט אז ביי מתן תורה האבן די מלאכים מקטרג געווען מה אנוש כי תזכרנו, פארוואס מ'גיט די תורה פאר א בשר ודם, ענדערש זאל מען געבן די תורה פאר די מלאכים, א בשר ודם האט א יצר הרע, ער איז עתיד צו זינדיגן, זאל מען ענדערש געבן די תורה פאר מלאכי השרת וואס איז נישטא ביי זיי קיין חטא, האט דער אויבערשטער געזאגט פאר משה רבינו, החזר להם תשובה, ענטפער זיי, החזר להם, אז ס'העלפט תשוב"ה, אז מ'האט טאקע דער יצר הרע וואס מ'זינדיגט, אבער ס'נוצט תשובה, מ'קען תשובה טוהן און עס וועלן נתכפר יעדע עבירה. אבער די שאלה איז, אמת, ס'נוצט תשובה, אבער תשובה מיראה בלייבט נאך אלץ שגגות, און ביי די מלאכי השרת איז דאך נישטא קיין שגגות, במילא איז דאך ענדערש מ'זאל געבן די תורה פאר מלאכי השרת ווי מ'זאל געבן די תורה פאר כלל ישראל.

און וועגן דעם ויחן שם ישרא"ל נגד ההר, ווייל תשובה מאהבה האבן די מלאכים געטענה'ט איז נישט מעגליך פאר קיין בשר ודם, ביז ווילאנג מ'האט עבירות קען מען דאך נישט זוכה זיין צו תשובה מאהבה, ווי אזוי קען מען געבן די תורה פאר כלל ישראל, וואס זיי קענען זינדיגן, און וועלן נישט זוכה זיין צו תשובה מאהבה, איז ויחן שם ישרא"ל, איז יעקב אבינו געקומען דא, צו ווייזן אז יעקב אבינו וועט באגלייטן כלל ישראל עד סוף כל הדורות, יעקב אבינו לא מת, יעקב אבינו איז דא מיט כלל ישראל, יעקב אבינו איז משפיע אהבה פאר כלל ישראל, אז א איד ווייל תשובה טוהן איז דא דער כח פון יעקב אבינו וואס באגלייט יעדן אינציגן איד.

וועגן דעם ויתן לך האלקים מטל השמים, מיינט מען די אהבה וואס קומט אראפ פון הימל, שבת קודש איז משפיע אהבה, ויתן ויחזור ויתן, אפילו יעקב אבינו וועט שוין נישט זיין אויף דעם עולם, איז ויתן ויחזור ויתן, די מטל השמים, די אהבת ה' וואס קומט אראפ פון הימל, יעקב אבינו איז משפיע פאר כלל ישראל, יעקב אבינו לא מת, במילא איז ער משפיע פאר אידישע קינדער, אפילו מ'האט חוטא געווען מ'האט געזינדיגט, אבער דאך קען מען זוכה צו תשובה מאהבה, קען מען דאך זוכה זיין, דורך דעם כח פון יעקב וואס איז געוואלדיג גרויס.

ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', יעקב אבינו, ויתן ויחזור ויתן. עס קען זיין אזוי, צדיקים במיתתם קרויים חיים, צדיקים במיתתם וועלן אנגערופן חיים, צדיקים וואס בחיים חיותם האבן משפיע געווען יראה מיט אהבה פאר הקב"ה, צדיקים במיתתם קרויים חיים, אפילו זיי זענען שוין נישטא, זענען זיי אלץ משפיע, זיי האבן א געוואלדיגן כח משפיע צו זיין יראת ה' אהבת ה' פאר די אלע הבאים במחיצתם, וואס זיי קומען במחיצת הצדיקים, זיי האלטן זיך זיי זענען זיך מקשר מיט די צדיקים, צדיקים וואס זענען אויף דער וועלט, די צדיקים וואס זענען בעולם העליון אלע צדיקים וואס בחיים חיותם האבן זיי משפיע געווען, האבן זיי א געוואלדיגן כח אויף לאחר פטירתם אויך משפיע צו זיין אהבת ה'.

אידן האבן די זכיה, מ'איז געקומען דא אויף מקום מנוחתם פון אבותי הקדושים, זכותם יגן עלינו, זייער געוואלדיגע זכות, און זייער געוואלדיגע כח קדושה, זייער געוואלדיגע כח אין עבודת ה', בחיים חיותם האבן זיי משפיע געווען יראה מיט אהבה צום בורא כל עולמים, לאחר פטירתם, צדיקים במיתתם קרויים חיים, בחיים ביי זייער לעבן האבן זיי משפיע געווען פאר אלע הבאים במחיצתם יראת ה' און אהבת ה', במילא קען מען זוכה זיין תשובה צו טוהן, תשובה מיראה, תשובה מאהבה, מ'זאל זוכה זיין תשובה צו טוהן פאר'ן בורא כל עולמים.

דאס איז א געוואלדיגע דברי חיזוק, א איד מאכט זיך א חשבון הנפש, איך וויל תשובה טוהן, אפילו ס'פעלט אים יראת ה', און ס'פעלט אים אהבת ה', בפרט אז מ'איז נכשל געווארן מיט א חטא, איז דאך דא א חסרון פון אהבת ה', מ'קען נישט זוכה צו אהבת ה', ווי אזוי קען מען זוכה זיין צו תשובה מאהבה, אבער אז מ'איז דבוק צו צדיקים, צו צדיקי אמת קדושי עליונים וואס זייער געוואלדיגע כח קדושה איז משפיע אהבת ה', איז עס משפיע אהבה לכל הבאים אליהם, לכל הנלוים להם.

דער אויבערשטער זאל העלפן, די זכות פון די צדיקים אבותי הקדושים הטמונים פה, וואס זענען דא, און אידן זענען געקומען זיך מתקשר זיין מיט די צדיקים, האבן א קשר אמיץ וחזק, די אלע צדיקים זאלן משפיע זיין פאר אונז אלע מ'זאל זוכה זיין צו יראת ה', צו אהבת ה', מ'זאל זוכה זיין תשובה צו טוהן בשלימות פאר'ן הייליגן באשעפער, מ'זאל זוכה זיין תשובה טוהן בשלימות מיראה ומאהבה, וועט דער אויבערשטער העלפן בשובה ונחת תוושעון, אז אידן וועלן תשובה טוהן וועלן מיר זוכה זיין צו די גאולה שלימה, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל שוין זוכה צו התרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

במעמד לחיים לפני עליה לציון רבותינו הק' עצי התמרים זי"ע בעיר סיגוט יצ"ו

מוצאי שב"ק פ' תולדות תשפ"ב לפ"ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, יעקב אבינו איז אריין געגאנגען נעמען די ברכות פון יצחק אבינו, שטייט אין פסוק, וירח את ריח בגדיו ויברכהו, און ער האט אים געבענטשט, ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש.

קען זיין אזוי, דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט זאגט אין איינע פון די ראש השנה תורות, זאגט ער, די גמרא זאגט, הקב"ה גוזר וצדיק מבטל, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ווי נעמט זיך צו צדיקים אזא כח אז עס זאל זיין צדיק גוזר והקב"ה מקיים, אז הקב"ה זאל מקיים זיין וואס דער צדיק זאגט.

זאגט דער זיידע ז"ל א מוראדיגע ווארט, די גמרא דרש'נט את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, הקב"ה איז שומר משמרתה של תורה, איז עס אזא בחינה אז דער אויבערשטער כביכול היט די תורה, ווי אזוי קען הקב"ה מקיים זיין די מצוה פון את ה' אלקיך תירא, זאגט ער נאר אויף אזא אופן, וויייל די גמרא דרש'נט את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, און דאס טוט הקב"ה ער האט מורא פון תלמידי חכמים, וואס א צדיק איז גוזר הקב"ה מקיים, מיט דעם איז הקב"ה כביכול מקיים די מצות עשה פון את ה' אלקיך תירא, אזוי זאגט דער זיידע ז"ל אין קדושת יו"ט.

קומען אידן מ'קומט צו פארן פון די מרחקים, מיט א טלטולא דגברא, מ'איז געקומען אהער צו זיין דא אויף שבת, מ'איז זיך מתדבק ומתקשר מיט די צדיקים השוכנים פה, וואס זענען דא, און מ'קומט יעצט מ'גייט ארויס אויפן ציון מתפלל זיין, אונ בעטן מיר אונזערע הייליגע ר"י"ס, אנא התפללו בעדינו, זיי זאלן מתפלל זיין פאר אונז, פאר אונזער משפחה, פאר כל הנמצאים פה, און פאר זייערע משפחות, און פאר כל אנשי שלומינו בכל רחבי תבל, זיי זאלן געבענטשט ווערן בכל טוב שטענדיג

די גמרא דרש'נט ועזלתם ערלתו 'את' פריו, דרש'נט די גמרא פון 'את' פריו, אז די שומר לפרי איז אסור אזוי ווי די פרי, מ'דרש'נט עם פון דעם 'את'. וירח את ריח בגדיו ויברכהו, ער האט אים געזאגט, ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', וואס מ'דרש'נט ביי די שדה איז דא דער דין פון ערלה פון א פעלד, וואסקען די ביימער, מ'איז מקיים ועזלתם ערלתו את פריו, דרש'נט מען פון 'את' מרבה צו זיין שומר לפרי, זעה איך דאך אז מ'דרש'נט 'את', נישט אזוי ווי שמעון העמסוני נאר אזוי ווי רבי עקיבא וואס ער דרש'נט את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, איז הקב"ה אויך מקיים דעם את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, במילא איז דא א כח אז צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

דאס האט יצחק אבינו געבענטשט יעקב אבינו, ער האט אים געבענטשט עד סוף כל הדורות, און די ברכה האט יצחק אבינו איבער געגעבן פאר יעקב אבינו אז א צדיק זאל האבן א כח צו בענטשן, א צדיק זאל האבן א כח משפיע צו זיין, א צדיק זאל האבן א כח מתפלל צו זיין פאר אידן, און אז א צדיק וועט בעטן וועט הקב"ה מקיים זיין, ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, וואס א צדיק וועט מתפלל זיין און ער וועט בעטן פאר א איד וועט הקב"ה מקיים זיין די מצוה, אז וואס צדיקים בעטן וועט הקב"ה מקיים זיין, איז דא די כח, צדיקים האבן א כח אויסצובעטן פאר אידישע קינדער.

די צדיקים וואס בחיים חיותם האבן זיי עוסק געווען און מתפלל געווען פאר אידישע קינדער, געפועל'ט ישועות פאר אידישע קינדער, די צדיקים האבן א געוואלדיגן כח, גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, און אז מ'זאגט אז דער כח פון צדיקים במיתתם איז נאך א גרעסערע כח ווי בחיים חיותם, די צדיקים וואס האבן ג'פועל'ט ישועות פאר אידישע קינדער, איז אוודאי לאחר פטירתם וועלן אידן קומען אויף מקום מנוחתם און גיסן זיך אויס דאס הארץ, יעדער קומט מיט זיין פעקל מיט זיין ענין, און מ'קומט מ'איז מתפלל צום הייליגן באשעפער, אידישע קינדער צרכי עם ישראל מרובים, אידישע קינדער האבן וואס צו בעטן, דער אויבערשטער זאל העלפן אז די אלע תפילות וואס מ'איז מתפלל זאל נתקבל ווערן לרחמים ולרצון.

כ'האב געקלערט תלמידים קרויים בנים, דער ציבור וואס זיצט דא, פון זיי איז דא אין פשטות יוצאי חלציו פון די צדיקים, פון די הייליגע זיידעס וואס זענען דא, און ס'איז דא אזעלכע וואס זענען נישט ווי מ'קען זאגן גופניות'דיגע קינדער, אבער אבותיהם און אבות אבותיהם במשך הדורות זענען געווען תלמידים זיי האבן געלערנט דא אין די ישיבה, דער זיידע ז"ל דער ייטב לב איז געווען דער ערשטער חסידישער רבי וואס האט געמאכט א ישיבה און האט געלערנט מיט תלמידים, און אזוי האט ער פארשפרייט תלמידי חכמים חסידים ואנשי מעשה, חסידישע אידן אין די גאנצע מדינה וואס איז געווען דא, אונגארין איז דאך געווען אן אשכנז'ישע מדינה, און דער ייטב לב האט געפירט א ישיבה, און לאחריו האבן עס געפירט זיינע קינדער און אייניקלעך האבן עס אזוי וויטער געפירט, אזוי אז דער ציבור וואס איז דא, רובם ככולם, זענען זייערע אבות, זייערע עלטערן,

זייערע זיידעס, זייערע עלטער זיידעס, און עלטער עלטער זיידעס, געווען תלמידים וואס האבן געלערנט דא אין די ישיבה, אדער איז מען געווען חסידים פון זיי מ׳איז געקומען צו פארן אויף שבת און יו״ט, מ׳האט זיך געווייקט דא, מ׳האט זיך מסתופף געווען לאורם, זיי זענען געווען תלמידים פון זיידן ז״ל דער ייטב לב, תלמידים פונעם זיידן ז״ל דער קדושת יו״ט, תלמידים פונעם זיידן ז״ל דער עצי חיים, און זיי האבן זיך מסתופף געווען בצילם הקודש שבתות ומועדים און אלע זמנים, לאורם הלכו ושתו בצמא את דבריהם, און בכל עת ובכל זמן זענען זיי געקומען מיט בקשות מ׳זאל מתפלל זיין און די אידן זענען געהאלפן געווארן, זיי האבן געפועל׳ט ישועות פאר אידישע קינדער. יעצט קומען די אייניקלעך, זיי זענען געקומען פון די מרחקים, זיי זענען געקומען דא מתפלל זיין אויפן ציון פון אבותי הקדושים, מעשי אבות סימן לבנים, די מעשים פון זייערע עלטערן איז א סימן אויך פאר זייערע קינדער.

עס איז באקאנט די מעשה, דער זיידע ז״ל דער ישמח משה האט געשיקט מזכיר זיין אויפן ציון פונעם רמ״א, האט דער ישמח משה געזאגט, מ׳זאל זאגן אויפן ציון פון רמ״א, דער ישמח משה איז געווען אן אייניקל פונעם רמ״א, האט ער געזאגט, די טבע פון אונזער משפחה אז זיי זענען ענוים ושפלי רוח, און דער רמ״א איז דער ראש המשפחה, במילא איז דער רמ״א אן ענין, און ער האלט נישט פונעם גרויסן כח וואס ער האט, האט ער געזאגט מ׳זאל מודיע זיין פארן רמ״א, ובני ישראל יוצאים ביד רמ״א, און ער האט א געוואלדיגן כח אין הימל, במילא דארף ער פועל׳ן ישועות פאר אידישע קינדער, אזוי האט דער ישמח משה באפוילן פארן רמ״א.

> ***רש״י זאגט וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור, זאגט רש״י, יעקב כדאי לעצמו, יצחק כדאי לעצמו, און אברהם איז כדאי לעצמו. אונז גיינן מיר דא ארויס אויפן ציון, דער זיידע ז״ל דער ייטב לב איז כדאי לעצמו, דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט איז כדאי לעצמו, דער זיידע ז״ל דער עצי חיים איז כדאי לעצמו, דער אוהעלער רב ז״ל איז כדאי לעצמו***

אונז זאגן מיר דאס יעצט ווען מ׳גייט ארויס אויפן ציון פון אבותי הקדושים, די טבע משפחתינו זיי זענען ענוים ושפלי רוח, זיי זענען אלעמאל געווען צובראכן ביי זיך, ווער ס׳קוקט אריין אין ייטב לב, זעהט מען ווי ער האט געהארעווען געבויעט דעם ספר אויף מידת ענוה. דער פעטער ז״ל האט אמאל געזאגט פארן טאטן ז״ל ווען ער האט געריידט פונעם קדושת יו״ט, האט ער געזאגט, ער איז געווען כגובה ארזים גבהו און ער איז ביי זיך געווען כאפס וכאין, ער איז ביי זיך געווען צובראכן, עד כדי כך.

ס׳איז אינטערסאנט, די לעצטע דיבורים פונעם זיידן ז״ל דער קדושת יו״ט איידער ער האט זיך געזעגנט פון דעם עולם, האט ער געזאגט א מענטש דארף צו וויסן אז ער איז גארנישט, און ער איז טאקע גארנישט, און ער האט געזאגט, אפילו מ׳האט די זכיה צו מאכן א ספר, איז ער נאך אלץ גארנישט, א מענטש דארף צו וויסן אז ער איז גארנישט, מיט די ווערטער האט ער זיך געזעגנט פונעם עולם. דער בעל שם הקדוש האט זיך אויך געזעגנט מיטן פסוק אל תביאני רגל גאוה, ער האט געהארעווען אויף ענוה.

זענען זיי דאך ענוים ושפלי רוח, דארף מען צו זאגן, זיי זענען טאקע ענוים ושפלי רוח, אבער ס׳איז געווען כגובה ארזים גבהו, זיי האבן א געוואלדיגן כח אין הימל בשמי שמים, און אידן קומען פון די מרחקים וויל אידן גלייבן באמונה שלימה אין די כח פון צדיקים, אידן גלייבן אין דעם כח, ווי דער קדושת יו״ט זאגט את ה׳ אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, אז זיי האבן א כח פון צדיק גוזר והקב״ה מקיים, און זיי האבן א כח מבטל צו זיין גזירות רעות פון אידישע קינדער.

קומען אידן מ׳קומט צו פארן פון די מרחקים, מיט א טלטולא דגברא, מ׳איז געקומען אהער צו זיין דא אויף שבת, מ׳איז זיך מתדבק ומתקשר מיט די צדיקים השוכנים פה, וואס זענען דא, און מ׳קומט יעצט מ׳גייט ארויס אויפן ציון מתפלל זיין, אונז בעטן מיר אונזערע הייליגע רבי׳ם, אנא התפללו בעדינו, זיי זאלן מתפלל זיין פאר אונז, פאר אונזער משפחה, פאר כל הנמצאים פה, און פאר זייערע משפחות, און פאר כל אנשי שלומינו בכל רחבי תבל, זיי זאלן געבענטשט ווערן בכל טוב שטענדיג.

צרכי עמך ישראל מרובים, און ס׳איז דא אזויפיל לבבות נשברות וואס זיי האפן און קוקן ארויס צום רבונו של עולם אויף ישועות שונות, און ישראל מאמינים בני מאמינים אז ס׳איז דא א כח פאר די צדיקים, די צדיקים, אבותי הקדושים זאלן משפיע זיין ברכות וישועות, די מחסורם אשר חסר להם, יעדער איינער וויסט, רש״י זאגט וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור, זאגט רש״י, יעקב כדאי לעצמו, יצחק כדאי לעצמו, און אברהם איז כדאי לעצמו. אונז גיינן מיר דא ארויס אויפן ציון, דער זיידע ז״ל דער ייטב לב איז כדאי לעצמו, דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט איז כדאי לעצמו, דער זיידע ז״ל דער עצי חיים איז כדאי לעצמו, דער אוהעלער רב ז״ל איז כדאי לעצמו.

עם ישראל צריכים פרנסה, אידישע קינדער דארפן פרנסה בהרחבה גדולה ובניקל, אידישע קינדער דארפן ישועות, אידישע קינדער דארפן עהאלפן ווערן מיט ברכת הבנים, ווער נאך ווי דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט וואס האט מיטגעמאכט דעם צער, וואס ער וויסט און פארשטייט וועז אין א אידישע שטוב פעלט ברכת הבנים, מ׳איז עומד ומצפה מ׳שטרעבט געהאלפן צו ווערן מיט קינדער, מ׳האט געזאגט פריער דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט און דער זיידע ז״ל דער עצי חיים, די האבן אסאך מיטגעמאכט אין צער גידול בנים, וואס איז אים ל״ע אוועק קינדער בחיים, די וויסן וואס דאס מיינט פאר עלטערן ווען זיי באגלייטן ארויס א קינד אויפן בית החיים,

אידישע קינדער קומען דא מיט בקשות פון חולי ישראל פון קליינע קינדער, עלטערן קומן ארויס אויף ישועות אויף רפואות פאר זייערע קינדער, אבותינו הקדושים זיי האבן מתפלל פאר אידישע קינדער, משפיע געווען פרנסה, אידן זאלן האבן פרנסה, אידישע קינדער האבן בני בית אין שטוב מ׳דארף זיי מפרנס זיין, מ׳דארף חתונה מאכן די קינדער, מ׳דארף טוהן שידוכים, אידישע קינדער קומן ארויס מ׳זאל הערן א גוטע בשורה ביי די קינדער, אידישע קינדער קומן ארויס צו האבן ערליכע דורות, דורות ישרים ומבורכים, מגדל זיין זייער קינדער צו תורה און חופה ומעשים טובים, צו האבן ערליכע דורות, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצוות מתוך נחת דקדושה.

זאל דער אויבערשטער העלפן מ׳גייט ארויס, מ׳גייט מתפלל זיין אויף קברי צדיקים, אז תפילתינו זאל עולה זיין למעלה, מ׳זאל אויס׳פועל׳ן ישועות פאר אידישע קינדער, פאר יונג און פאר אלט, רפואות פאר אנשים נשים וטף זקנים עם נערים, ברכה והצלחה, ס׳זאל קומען גרויס שפע בפרנסה פאר אידישע קינדער, אידישע קינדער זאלן געהאלפן ווערן מיט בני חיי ומזוני רויחי, מיט נחת, זוכה זיין צו ערליכע אידישע דורות, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן, מיר האבן אלע מתפלל געווען פאר די גאולה העתידה, דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל אויספועל׳ן מ׳זאל זוכה זיין צו ביאת מלכא משיחא במהרה בימינו אמן.

במעמד הנחת אבן הפינה לבנין ביהמ״ד חדש ומקוה טהרה
סמוך ונראה לציון מרן הגה״ק הישמח משה זי״ע בעיר אוהעל יצ״ו
יום ראשון פ׳ ויצא תשפ״ב לפ״ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, ויצא יעקב מבאר שבע. איז באקאנט ס׳שטייט פון מגלה עמוקות, ויצ״א יעקב מבאר שבע איז ראשי תיבות ויירא ״עקב צ׳ורת א׳, יעקב האט געזעהן א צורת אל״ף.

כ׳האב אינזין געהאט אזוי, מיט א מעשה, דער זיידע ז״ל דער ישמח משה זי״ע וואס איז מנוחתו כבוד דא, איז אמאל געווען אין בערעזאסאז, ס׳איז נישט צי ווייט פון דאנעט, און ער האט געוואלט אהיים קומען פון בערעזאסאז אהער קיין אוהעל, האבן די מענטשן וואס זיי וואוינען אין מונקאטש, ס׳איז געווען חסידישע אידן אין מונקאטש, האבן זיי געבעטן אז ער זאל בלייבן אויף שבת אין מונקאטש, אבער ער האט נישט געוואלט, מטעם אשר עמו האט ער געוואלט אהיים פארן, איז דאך געווען בעלי בתים וואס פארשטייען זיך אן עצה צו געבן, מ׳פארט דאך מיט א בעל עגלה, דער בעל עגלה האט געפירט א פערד און וואגן, ס׳איז נאכנישט געווען אפילו קיין באהן בימים ההם, האבן זיי אונטער געשמירט דעם בעל עגלה, אז ווען ער פארט פון בערעזאסאז זאל ער פארן אויפן וועג אהיים דורך מונקאטש, און אז ער וועט שוין אדורך פארן מונקאטש וועט מען אים שוין בעטן ער זאל בלייבן אויף שבת, עס וועט שוין גרינגער זיין אז ער זאל וועלן בלייבן.

און אזוי איז געווען, מ׳האט אים באצאלט און ער האט פאר קיינעם נישט פארציילט, און ער איז געפארן אזוי, איז געקומען ווען ער איז שוין געפארן אויפן וועג, האט זיך דער בעל עגלה איינגעדרייט אויפן וועג צו פארן קיין מונקאטש, און דער ישמח משה איז געזעצן אויפן וואגן מיט די קוטשען אזוי ווי מ׳איז געפארן בימים ההם, און ער האט געגעבן א שטעל אפ דעם בעל עגלה, און ער פרעגט אים, וואו פארסטו? און אז ער האט אים געפרעגט וואו ער פארט, האט ער מודה געווען דעם בעל עגלה האט זיך דאך געווען בעלי בתים וואס פארשטייען זיך אן עצה צו געבן, מ׳פארט דאך מיט א בעל עגלה, דער בעל עגלה האט געפירט א פערד און וואגן, ס׳איז נאכנישט געווען אפילו קיין באהן בימים ההם, האבן זיי אונטער געשמירט דעם בעל עגלה, אז ווען ער פארט פון בערעזאסאז זאל ער פארן אויפן וועג צו פארן קיין מונקאטש, און זיי האבן באצאלן פארן בעל עגלה, אז ער זאל אים ברענגען, און ווען ער איז געפארן האט זיך דער בעל עגלה איינגעדרייט אזוי און ער איז געפארן אזוי ווי מ׳האט אים אונטער געשמירט, און דער רבי פון לובלין האט אים געגעבן א פרעג, וואו פארסטו?, האט ער מודה געווען וואס מ׳האט געטוהן מיט אים. אבער ער האט געפרעגט דעם רבי׳ן פון לובלין, פון וואו האט דער רבי געזעהן וואו ער פארט. האט דער רבי פון לובלין געענטפערט, ווען ער פארט זעהט ער פארנט די צורת שם הוי״ה, און ביי א פרשת דרכים זעהט ער וואו דער שם הוי״ה דרייט זיך איין צו פארן דעמאלטס וויסט ער אז מ׳פארט גוט, ער האט געזעהן אז ער פארט די אנדערע וועג, האט ער פארשטאנען אז ער פארט ערגעץ אנדערש. אזוי האט דער ישמח משה געענטפערט מיט די מעשה.

יעקב אבינו איז ארויס געגאנגען פון באר שבע וילך חרנה, ער איז געגאנגען קיין חרן, ער איז געגאנגען א וועג, ער האט נישט געקענט די וועגן, ער האט נישט געוואוסט וואו צו גיין, אבער ער האט געוואוסט וואו צו גיין, ער האט נישט געבלאזשעט, ער האט געוואוסט ווי אזוי צו גיין, שטייט אין ספרים, א א׳ איז צוזאם געשטעלט פון א ו׳, און א י׳ פון אויבן, און א י׳ פון אונטן. צוויי יודי״ן מיט א ו׳, דאס איז בגימטריא כ״ו, ס׳איז בגימטריא שם הוי״ה. ויצא יעקב מבאר שבע, איז ויירא ״עקב צ׳ורת א׳, ער האט געזעהן דעם צורת א׳ דאס איז דער שם הוי״ה. ער האט געזעהן דעם צורת אל״ף ווי אזוי ס׳איז צוזאם געשטעלט, וילך חרנה, איז ער געגאנגען קיין מונקאטש, דער רבי קען דאך נישט די וועגן, ער האט נישט געקענט די וועגן דארט, און ס׳איז קיין סיינ׳ס - קיין טעוועלעך אויך נישט געווען, איז פון וואו האט דער רבי באמערקט אז ער פארט קיין מונקאטש.

האט אים דער ישמח משה געענטפערט, אז דער רבי פון לובלין איז אמאל געפארן אונטערוועגס, און ס׳איז אויך געווען דעמאלטס עפעס א פלאץ וואו מ׳האט אויך געבעטן אז ער זאל אנקומען אין א שטאט, און ער האט נישט געהאט קיין חשק, און זיי האבן באצאלן פארן בעל עגלה, אז ער זאל אים ברענגען, און ווען ער איז געפארן האט זיך דער בעל עגלה איינגעדרייט אזוי און ער איז געפארן אזוי ווי מ׳האט אים אונטער געשמירט, און דער רבי פון לובלין האט אים געגעבן א פרעג, וואו פארסטו?, האט ער מודה געווען וואס מ׳האט געטוהן מיט אים. אבער ער האט געפרעגט דעם רבי׳ן פון לובלין, פון וואו האט דער רבי געזעהן וואו ער פארט. האט דער רבי פון לובלין געענטפערט, ווען ער פארט זעהט ער פארנט די צורת שם הוי״ה, און ביי א פרשת דרכים זעהט ער וואו דער שם הוי״ה דרייט זיך איין צו פארן דעמאלטס וויסט ער אז מ׳פארט גוט, ער האט געזעהן אז ער פארט די אנדערע וועג, האט ער פארשטאנען אז ער פארט ערגעץ אנדערש. אזוי האט דער ישמח משה געענטפערט מיט די מעשה.

יעקב אבינו איז ארויס געגאנגען פון באר שבע וילך חרנה, ער איז געגאנגען קיין חרן, ער איז געגאנגען א וועג, ער האט נישט געקענט די וועגן, ער האט נישט געוואוסט וואו צו גיין, אבער ער האט געוואוסט וואו צו גיין, ער האט נישט געבלאזשעט, ער האט געוואוסט ווי אזוי צו גיין, שטייט אין ספרים, א א׳ איז צוזאם געשטעלט פון א ו׳, און א י׳ פון אויבן, און א י׳ פון אונטן. צוויי יודי״ן מיט א ו׳, דאס איז בגימטריא כ״ו, ס׳איז בגימטריא שם הוי״ה. ויצא יעקב מבאר שבע, איז ויירא ״עקב צ׳ורת א׳, ער האט געזעהן דעם צורת א׳ דאס איז דער שם הוי״ה. ער האט געזעהן דעם צורת אל״ף ווי אזוי ס׳איז צוזאם געשטעלט, וילך חרנה, איז ער געגאנגען קיין

חרן, ער האט זיך אין ערגעץ נישט פארבלאזשעט, ער האט געוואוסט פונקטליך ווי אזוי צו גיין.

כ'האב נאך געקלערט אזוי, ו'ירא ו'עקב צ'ורת א'לף. שטייט אין אור זרוע, דער א' במילואו איז א'ל'ף' דאס איז די אותיות פון א'. בא"ת ב"ש איז פון די א' ווערט א ת', פון די ל' ווערט א כ', און פון די פ' ווערט א ו', דאס איז תכ"ו, והם תכ"ו לרגליך, וואס די גמרא דרש'נט אין בבא בתרא דף ח', אלו תלמידי חכמים שמכתתים רגליהם מעיר לעיר. אל"ף ווייזט אויף לימוד התורה, אזוי שטייט אין ספרים, אלף ווייזט אויף לערנען, דורך דעם וואס מ'איז מכתתים רגליהם ממקום למקום צו די ישיבה, צו לערנען תורה, דאס ווייזט א א', אל"ף איז תכ"ו, והם תכו לרגליך, צו גיין לערנען. האב איך געקלערט, יעקב אבינו איז ויצא יעקב מבאר שבע, ער איז געגאנגען לבית מדרשינו של שם ועבר, עוסק צו זיין בתורה, און דאס ווייזט א אל"ף, ו'ירא ו'עקב צ'ורת א'לף, והם תכ"ו לרגליך, תלמידי חכמים שמכתתים רגליהם צו א מקום תורה.

כ'האב געקלערט אזוי, דא אין אוהעל, אונז קומען מיר יעצט פון סיגוט וואו אונז זענען מיר געווען אויף שבת, יעצט זענען מיר דא אין אוהעל, אונז זענען מיר געווען אויף שבת אין סיגוט א מקום שהתפללו בו אבותי, און יעצט קומען מיר דא קיין אוהעל, אויך מקום שהתפללו בו אבותי. ס'איז נישטא קיין אידן נישט אין סיגוט און נישט אין אוהעל, מ'האט געמאכט א ביהמ"ד אין סיגוט, און יעצט לייגט מען אן "אבן הפינה" פאר א ביהמ"ד מיט א מקוה, א בנין מפואר דא אין אוהעל, שטעלט זיך די פראגע, פאר וועמען מאכט מען א ביהמ"ד? פאר וועמען בויעט מע א מקוה?, נישט אין סיגוט איז דא תושבים וואס דארפן דאס, און נישט אין אוהעל איז דא ווער עס דארף, ווער דארף עס האבן דארט? די אידן וואס זיי פארן ארום, די עוברי דרכים וואס זיי קומען מתפלל זיין אויפן ציון אין סיגוט, און די וואס זיי קומען מתפלל זיין יעצט דא אין אוהעל, זיי קומען מתפלל זיין דא אויפן ציון פון זיידן ז"ל דער ישמח משה. אלו תלמידי חכמים שמכתתים רגליהם מעיר לעיר, זיי פארן ארום מעיר לעיר, און מ'דארף א מקום מנוחה, א איד אז ער קומט דארף ער א ביהמ"ד, אז ער וויל גיין אויף א קבר פון א צדיק. גיין אויף א קבר פון א צדיק און נישט גיין אין מקוה? דאס איז נישט..., א חסידישער איד גייט נישט אויף א קבר פון צדיק סתם אזוי, ער שטעלט זיך נישט דאוועננן אפילו סתם א טאג אן א מקוה, אבער גיין אויף א קבר פון א צדיק און נישט געגאנגען אין מקוה, דאס פעלט...

א'ידן וואס ווילן קומען אויף קברי צדיקים דארפן א ביהמ"ד וואו מ'קען אריין קומען דאוועננן, און א מקוה וואו זיך צו גיין מטהר זיין פאר ווען מ'גייט אריין צו א צדיק. איז דער אל"ף איז דאך אותיות תכ"ו, ווי די גמרא זאגט אין בבא בתרא אלו תלמידי חכמים **שמכתתים רגליהם מעיר לעיר, זיי פארן מעיר לעיר, ווען מ'פארט אויף קברי צדיקים, דארפן זיי האבן א מקום מנוחה פאר תורה און תפילה. בפרט איינקלעך פונעם זיידן ז"ל דער ישמח משה וואס זיי קומען אהער, זענען אוודאי מכיר טובה פאר די וואס זיי טוהען אז מ'זאל קענען קומען אהער מיט הרחבת הדעת, מ'וויסט אז מ'קען גיין אין מקוה מ'קען זיך צוגרייטן געהעריג פאר ווען מ'גייט צום ציון.**

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים פרשת תרומה, טייטשט ער 'וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף', טייטשט ער אזוי, די גמרא זאגט אין מסכת יומא דף ל"א, עד שלא שקעה שמשו של צדיק זה, איידער ס'איז אונטער געגאנגען די זון פון איין צדיק, זרחו שמשו של צדיק זה, האט אויפגעשיינט די זון פון א צווייטן צדיק. און די גמרא זאגט אין בבא מציעא דף פ"ה, אז אליהו האט געזאגט אז ער איז פארנומען מיט די אבות הקדושים מיט אברהם יצחק ויעקב, אדאוקימנא לאברהם ומצלי, ער דארף עקסטער אויפשטעלן אברהם אבינו זאל מתפלל זיין, נאכדעם דארף ער עקסטער מסדר זיין יצחק אבינו זאל מתפלל זיין, נאכדעם עקסטער יעקב אבינו זאל מתפלל זיין, זעהט מען פון די גמרא, אברהם יצחק ויעקב לאחר פטירתם מן העולם זענען זיי מתפלל, וואו דאוועננן זיי? דער זיידע ז"ל אין עצי חיים זאגט דארט אז ס'איז זיך מסתבר אז זיי קומען דאוועננן אויף דעם מקום וואו זיי האבן געדאוועגט בחיים חיותם, דארט קומען זיי מתפלל זיין לאחר פטירתם. טייטשט ער וזרח השמש ובא השמש, 'וזרח השמש' איז טייטש די זון שיינט אויף וועז דער צדיק ווערט געבוירן, 'ובא השמש' איז דער פשט וועז דער צדיק ווערט נפטר, וועז ער גיעזעגנט זיך פון דעם עולם, איז 'ובא השמש' נאך וועז ער ווערט נפטר איז קומט ער 'אל מקומו שואף', קומט ער צוריק מתפלל זיין דארט אויף דעם פלאץ וואו ער האט געדאוועגט בחיים חיותו, דארט קומט ער דאוועננן.

> ***א איד אז ער קומט דארף ער א ביהמ"ד, אז ער ווייל גיין אויף א קבר פון א צדיק. גיין אויף א קבר פון א צדיק אזן נישט גיין אין מקוה? דאס איז נישט..., א חסידישער איד גייט נישט אויף א קבר פון צדיק סתם אזוי, ער שטעלט זיך נישט דאוועננן אפילו סתם א טאג אן א מקוה, אבער גיין אויף א קבר פון א צדיק אזן נישט געגאנגען אין מקוה, דאס פעלט...***

א'ידן איז אינזין געהאט אזוי, ביי יעקב אבינו שטייט ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש, רש"י זאגט, ויפגע במקום איז א לשון תפילה, רש"י זאגט יעקב אבינו איז אדורך געגאנגען דעם הר המוריה, איז ער צוריק געגאנגען, ער האט געזאגט אפשר שעברתי במקום שהתפללו בו אבותי, יעקב אבינו האט געזאגט אפשר בין איך אדורך געגאנגען די מקום שהתפללו בו אבותי, מיינט מען נישט מקום שהתפללו בו אבותי בימים ההם וועז זיי זענען געווען בחיים חיותם, נאר אפשר שעברתי במקום שהתפללו אבותי, וואו זיי דאוועננן יעצט, דארטן אויפן הר המוריה דאוועננן מיינע אבות, ויפגע במקום כי בא השמש, איז טייטש כי בא השמש, ווייל די צדיקים קומען צוריק, ויפגע במקום ער האט דארט געדאוועגט, ווייל כי בא השמש, דארט קומט דאך אן השמש, דער צדיק ווערט

דאך אנגערופן שמש, כי בא השמש דארט קומט ער אראפ ממרומים דארטן מתפלל זיין. איז אז אברהם און יצחק קומען אראפ דא, האט יעקב אבינו געזאגט איך וויל אויך אהין גיין דאוועננן וויל מיינע אבות דאוועננן דא, היינט צוטאג דאוועננן זיי דא.

האב איך געזאגט, אונז קומען מיר דאך פון סיגוט וואו מ'האט מחנך געווען א ביהמ"ד אויף דעם מקום שהתפללו בו אבותי, יעצט זענען מיר דא אין אוהעל וואו מ'גייט ביען א ביהמ"ד אויף א מקום שהתפללו בו אבותי, דער זיידע ז"ל דער ישמח משה האט געוואוינט דא אין אוהעל יארן לאנג, ער האט געוואוינט דא בערך פון תקס"ח ביז צו זיין הסתלקות אום תר"א, דאס איז א חשבון פון דריי און דרייסיג יאר וואס ער האט דא געוואוינט, האט ער דא געפירט זיין עבודת הקודש און דא האט ער געדאוונט. במילא קומט ער צוריק דא אהער.

אז דער זיידע ז"ל איז געקומען פון עולם העליון דא קיין אוהעל לאחר פטירתו, דאס איז א דבר ידוע, דער זיידע ז"ל דער ייטב לב איז אמאל געווען דא אין אוהעל אויף די יארצייט, ער איז ארויס געגאנגען פון ציון, איז ער געפארן אזוי מיט א קוטשען אזוי ווי מ'איז געפארן, ער האט זיך אריין געזעצט אין א קוטשען, און ער האט געהאט א יונגערער ברודער ער האט געהייסן רבי נחום הערש, און דער ברודער איז אריין געקומען אינעם זעלבן קוטשען, אינעם זעלבן וואגן, און ער האט אים גארנישט נישט געזאגט, ער האט אים נישט געגעבן קיין שלום עליכם, און ער האט געהאט דרך ארץ ער האט זיך נישט אראפ געזעצט, אז ער האט אים נישט געהייסן זיצן האט ער זיך נישט אראפ געזעצט, און אזוי איז ער געפארן א שטיק צייט אזוי צו די אכסניא, ביז אויף איינמאל האט ער אים געזעהן, ער האט זיך אזוי ווי אויפגעכאפט פון חלום, און ער האט געזעהן דעם ברודער שטייט, האט ער איז געזאגט, שלום עליכם, פארוואס זעצטו זיך נישט אראפ? האט ער אים געזאגט, האסט מיר נישט געהייסן זיצן האב איך זיך נישט אראפ געזעצט, האט ער זיך אזוי אנטשולדיגט, ער האט אים געזאגט, אנטשולדיגט, כ'האב דיך נישט באמערקט. האט ער געזאגט, וואס הייסט האסט מיך נישט באמערקט?, איך שטיי דא נעבן דיר און האסט מיך נישט געזעהן? האט ער געזאגט, איך זאג דיר דעם אמת, דער זיידע איז געווען דא, במילא אז דער זיידע איז געווען דא, האב איך דיך נישט באמערקט, כ'האב דיר נישט געזעהן.**

און ס'איז דא א מעשה, דער ייטב לב איז געווען דא אין אוהעל, נאכ'ן ישמח משה, האט ער אמאל זיך פארזוימט אריין צו קומען צום טיש, און מ'איז געשטאנען און געווארט ער קומט נישט אריין צום טיש, בקיצור האט מען געזוכט איינער א זקן א איש נכבד זאל גיין זעהן פארוואס ער קומט נישט אריין צום טיש, איז ער געגאנגען, ער האט זיך געטרויעט, און ער האט געעפנט די טיהר פון צימער פונעם ייטב לב, און ער האט געגעבן א ציטער אויף, דער רבי איז דא!, ער האט געזעהן דעם ישמח משה אין צימער פון ייטב לב, ער איז א בעל בית געווען, ער האט געגעבן א ציטער אויף, דער רבי איז דא!, איז ער שוין נישט אריין געגאנגען, ער האט שוין פארשטאנען פארוואס ער האלט זיך אויף.

נאכדעם איז דא א צווייטע מעשה, מיטן קול ארי' איז אויך דא א מעשה, דער ישמח משה איז געקומען דא אהער אויף דעם מקום, פונעם עולם העליון איז ער געקומען דא אהער. קומט ער אוודאי לאחר פטירתו, אז ס'וועט זיין א פלאץ וואו אידן וועלן קומען דאוועננן, וועט ער אויך קומען דאוועננן דא.

דער זיידע ז"ל דער ייטב לב האט זיך געפירט, נאך וועו ער איז אוועק פון אוהעל, איז ער יעדעס יאר געקומען צו פארן אויף די יארצייט, און ער איז געווען אויף א שבת דא, א שבת פאר די יארצייט איז ער געווען דא אין אוהעל, און אזוי האט זיך געפירט דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט, יעדעס יאר פאר די יארצייט, ער איז געקומען צו פארן אויף די יארצייט, און דער זיידע ז"ל דער עצי חיים, איז אלעמאל יעדעס יאר געקומען, חוץ וועו ס'איז געווען די קריג מ'האט נישט געקענט קומען, אבער אזוי איז ער יעדעס יאר געקומען אויף די יארצייט, דער פעטער ז"ל איז אויך געקומען פון סאטמאר, אלע זענען געווען דא יעדעס יאר, וועו ס'איז נאר מעגליך געווען צו קומען, האט מען נישט פארפעלט צו קומען אויף די יארצייט, און מ'איז געווען דא אויף שבת.

אבער כ'וויל ארויס ברענגען דא אסאך א טיפערע זאך, וועו איז געווען דא אין אוהעל? משה רבינו!, משה רבינו איז געווען דא אין אוהעל, מ'קען זיך דאס פארשטעלן וואס דאס מיינט, משה רבינו איז געווען דא אין אוהעל, דער שטאט האט געהאט א זכיה מארח צו זיין משה רבינו, משה קיבל תורה מסיני איז געווען דא אין אוהעל

און מ'דארף דערמאנען אויך דא איז געווען דער אוהעלער רב רבי משה יוסף, דעם זיידן ז"ל דער קדושת יו"ט א יונגערער ברודער איז געווען דא רב, ער איז געווען א געוואלדיגער צדיק, א גרויסער געוואלדיגער גאון, א מושלם בכל המעלות. די אלע האבן געדאוועט דא, במילא קומען אלע אראפ, דער מקום האט קונה געווען א געוואלדיגע קדושה, און זיי קומען אהער דא אויף דעם מקום.

אז מ'רעדט פון צדיקים וועו ס'איז אלץ געווען דא אין דעם שטאט וועו ס'איז דא אנגעקומען. ס'איז דא א מעשה אז דער זיידע ז"ל דער ישמח משה האט אמאל געזאגט ביי די הקפות, ס'איז געווען ביי די פערטע הקפה, האט ער געזאגט, "ברוך הבא משה רבינו", און ער האט זיך גענומען רעדן צו משה רבינו, ער האט געזאגט, "משה רבינו, דו קענסט עדות זאגן אויף מיר, אז איך האב נישט עובר געווען אויף דיין תורה כקוצו של יו"ד", האט ער זיך געבעטן צו משה רבינו, "פארוואס קומט זיך מיר אזא בושה, אז איך זאל

נישט זוכה זיין בחיים חייתי צו זעהן די גאולה שלימה, פארוואס קומט זיך מיר דאס אזאנס", אזוי האט ער געזעדט צו משה רבינו, דאס איז זייער א שיינע מעשה, ס׳איז אן אמת׳ע מעשה און זייער א שיינע מעשה.

אבער כ׳וויל ארויס ברענגען דא אסאך א טיפערע זאך, וועט איז געווען דא אין אוהעל? משה רבינו!, משה רבינו איז געווען דא אין אוהעל, מ׳קען זיך דאס פארשטעלן וואס דאס מיינט, משה רבינו איז געווען דא אין אוהעל, דער שטאט האט געהאט א זכיה מארח צו זיין משה רבינו, משה קיבל תורה מסיני איז געווען דא אין אוהעל.

ס׳איז באקאנט דער זיידע ז"ל דער ישמח משה, וועז ער האט נאך געווואוינט אין שינאווא, האט ער געדאוועט אויף א פלאץ און ער האט געפילט עפעס א געוואלדיגע קדושה אויף דעם פלאץ, איז ער געגאנגען פרעגן וואס איז דא?, וואס איז געווען דא? האט מען נישט געוואוסט וואס איז געווען, ביז מ׳האט געכאפט, מ׳איז נאכגענגען, אז אויף דעם פלאץ איז יארן בעפאר געווען דער רבי ר׳ אלימלך און ער האט דארט געדאוועט א מנחה, און אויף דעם פלאץ איז עס געווען, האט ער דאס מרגיש געווען, דער ישמח משה האט מרגיש געווען א קדושה וויל דער רבי ר׳ אלימלך איז דארט געשטאנען, אז דער הייליגער רבי ר׳ אלימלך איז דארט געשטאנען, האט דאס פלאץ א קדושה.

בויעט מען דא א ביהמ"ד מיט א מקוה, און זכותם פון די אלע וואס מ׳האט אויסגערעכנט דא איז יגן עלינו. בפרט דער זכות פון זיידן ז"ל דער ישמח משה זאל מגין זיין אויף די אלע עוסקים, איך פארשטיי אז כדי אויפצובויען א ביהמ"ד וועלן אידן געבן געלט, מ׳זעהט מ׳קומט דאך פון סיגוט, מ׳האט אויפגעבויעט א ביהמ"ד מפואר און אידן האבן זיך געלאזט קאסטן אסאך געלט, אידן וועלן זיך לאזן קאסטן יעצט אויפצובויען אין אוהעל אויך, דארף מען דערמאנען לשבח דעם כה"ן שדעתו יפה, א חשוב׳ן עסקן בנן של קדושים ר׳ אברהם יהושע [גלאנץ], וואס ער האט געקויפט א פלאץ אויפצובויען א ביהמ"ד און א מקוה, זאל ער געבענטשט ווערן מיט אלעם גוטן כל מילי דמיטב

דא איז משה רבינו געווען, מי לנו גדול ממשה, משה רבינו איז געווען דא, ס׳איז א געוואלדיגע זאך, אידן ווילן קומען אויף א שטאט און אויף א פלאץ וואו משה רבינו איז געווען, כמדומה לי אז ס׳איז נישטא נאך א פלאץ וואו מ׳קען זאגן אז משה רבינו איז דארט געווען.

נו, אז מ׳בויעט א ביהמ"ד וואו ס׳וועט זיין חסידישע אידן וואס וועלן קומען דאוועגען, מ׳בויעט א מקוה, אידן וועלן זיך קענען מטהר זיין, ווי קען מען אריין גיין אין א שטאט וואו משה רבינו איז געווען און נישט גיין אין מקוה?, ווי קען דאס זיין אזוי? איז בויעט מען דא א ביהמ"ד מיט א מקוה, און זכותם פון די אלע וואס מ׳האט אויסגערעכנט דא איז יגן עלינו. בפרט דער זכות פון זיידן ז"ל דער ישמח משה זאל מגין זיין אויף די אלע עוסקים, איך פארשטיי אז כדי אויפצובויען א ביהמ"ד וועלן אידן געבן געלט, מ׳זעהט מ׳קומט דאך פון סיגוט, מ׳האט אויפגעבויעט א ביהמ"ד מפואר און אידן האבן זיך געלאזט קאסטן אסאך געלט, אידן וועלן זיך לאזן קאסטן יעצט אויפצובויען אין אוהעל אויך, דארף מען דערמאנען לשבח דעם כה"ן שדעתו יפה, א חשוב׳ן עסקן בנן של קדושים ר׳ אברהם יהושע [גלאנץ], וואס ער האט געקויפט א פלאץ אויפצובויען א ביהמ"ד און א מקוה, זאל ער געבענטשט ווערן מיט אלעם גוטן כל מילי דמיטב.

דער זיידע ז"ל דער ישמח משה האט געהאט א געוואלדיגע כיסופין צו די גאולה, ווער ס׳וויסט, דער טאטע ז"ל איז אמאל געווען דא אין אוהעל, איז ער געזעצן דא און איידער ער איז ארויף געגאנגען צום ציון איז ער אזוי געשטאנען און ער האט געדעדט, האט ער געזאגט, איך גיי ארויף צום ציון פון זיידן, דער ישמח משה האט געהאט אזא כיסופין צו די גאולה, און איך קוק מיך אן, אונז האבן מיר אויך א כיסופין צו די גאולה?, כאטש אז ווער ס׳האט געקענט דעם טאטן ז"ל אז ער איז געווען שטארק פארקאכט, ס׳איז ביי אים געווען אזא מין כיסופין צו די גאולה צו ביאת המשיח. אונז קוקן מיר זיך אן דא, אונז גייען מיר אויפן ציון פונעם ישמח משה, אונז האבן מיר א אמת׳דיגע כיסופין?, לעתיד וועט מען פרעגן ציפית לישועה, איינס פון די שאלות וואס מ׳פרעגט, האסט געהאפט צו די ישועה, מ׳וועט אונז אלע פרעגן ציפית לישועה, וואס וועט מען ענטפערן? ציפית לישועה?, האסט געהאפט צו די ישועה?, אמת׳דיג געהאפט, צי נאר געזאגט אזוי מן השפה ולחוץ. ס׳פעלט אביסל די כיסופין לגאולה, ווייל מ׳איז אביסל מגושם, אז מ׳איז אביסל מגושם דעמאלטס פילט מען נישט קיין השתוקקות צו די גאולה.

דער אויבערשטער זאל אונז העלפן, מ׳זאל זיך אביסל אפשאקלען אביסל פונעם גשמיות, וועט מען האבן מער געהויבנקייט, וועט מען מרגיש זיין אז מ׳איז אין גלות, און אז שכינתא בגלותא, און מ׳וועט מרגיש זיין אז ס׳איז דא אזא מין זאך ווי ציפית לישועה, אחכה לו בכל יום שיבא, דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל קענען צוקומען צו עבודת ה׳ עוסק זיין בתורה בשמחה ונחת מיט הרחבת הדעת, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן אז מ׳וועט זוכה זיין טאקע צו די ישועה שלימה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

"תִּקְחוּ" אֶת תְּרוּמָתִי:
איש כמתנת ידו!
ונתנו
'אהין און צוריק'
גורל
איר קענט געווינען
דעם סכום עצום אין קעש
$25,000.00
פאר יעדע נדבה פון לכל הפחות:
$250
ביז $1000
באקומט צוריק 25 מאל אייער נדבה אין קעש געלט
אין פעיראל, יעדע צווייטע וואך,
דורכאויס א גאנץ יאר
גליקליכע 'זונתנו' געווינער
משנים הקודמים
תש"ע
מר"ה ישראל ישעי' וועדצבערגער הי"ו
תשע"ג
מר"ה שמואל שוואדרון הי"ו
תשע"ן
מר"ה פנחס אלימלך וויים הי"ו
תשע"א
מר"ה שמעון שטערן הי"ו
תשע"ד
מר"ה שאול גרינפעלד הי"ו
תשע"ז-ח (דירה גורל)
מר"ה יודא ניסים באסול הי"ו
תשע"ב
הרב שלום הורוויץ הי"ו
תשע"ה
מר"ה שמואל ווידער ע"ה
תשע"ט
מר"ה חיים וועדצבערגער הי"ו
תשפ"א
מר"ה פישל מיטטעלמאן הי"ו
תש"פ
מר"ה שלמה ב"ר יוסף מרדכי ווינבערגער הי"ו
דינער כ"א כסלו
תשפ"ג נפ"ק
נִדְכְּרוּ לַה' אֲרֻכָּה
יום הצלת רבינו הק'
זכותו יגן עלינו
לרומם
דרכי התורה והיראה בדרך רבינו הק' זי"ע
לרומם
תמיכת החזקת תינוקות של בית רבן
כִּי פוֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ
העכער די נדבה - העכערט די געווינס!

קהל
יטב לב
ד/סאטמאר

נתייסדה ע"י כבוד קדושת מרן
מהרי"ם מ"ב זצוקללה"ה

בני ברק
ע"י

בנשיאות
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
שליט"א

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן

קול צהלה ורינה, שפתותינו תרנה
נברך לאלוקינו, שהשמחה במעונינו, עת הזמיר הגיע בגבולינו

ובהדרת קודש ובאותות כבוד ואהבה, נשגר בזה ברכת מזלא טב"א, אל מול פני הדרת גאון מאורינו ומאליפנו, המסור מריחוק מקום וקירוב הלב למעננו, שר התורה והיראה, לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה, משריש בלבות רבבות אלפי ישראל מסוף העולם ועד סופו השיטה הברורה, מלהיב לבבות בני ישראל בדברים אהובים, היורות זיקים ושביבים, חסידא ופרישא, בוציא קדישא, נהורא נפישא

כבוד קדושת מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת אירוסי נכדו למזל טוב

החתן הרב אשר אנשיל אשכנזי שליט"א

בן חתנ"ג הגה"צ רבי חנוך הענין אשכנזי שליט"א
רב ביהמ"ד אבני צדק בקרית יואל יע"א

עב"ג בת הגה"צ רבי חיים מאיר ערנסטער שליט"א
אב"ד וויזניץ מאנטשעסטער

בן הגה"צ רבי מנחם ערנסטער שליט"א
ראש ישיבת וויזניץ בני ברק

וחתן כ"ק אדמו"ר מזידיטשויב שיקאגא שליט"א

ומצלאן אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, יזכהו השי"ת לנהל את עדת מי מנה, מתוך נחת והרחבת הדעת, על מי מנוחות ינהלינו ובמעגלי צדק ינחינו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח במדה גדושה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה במהרה לרגלי מבשר צדק משמיע ישועה, ומלכינו מרן שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

המברכים בקידה חמש מאות

הנהלת הקהילה

ובכן צדיקים יראו וישמחו
וישרים יעלוזו וחסידים ברינה יגילו